BREUIS ET ACCURATA IURIS VTRIUSQUE DESCRIPTIO...

Germain Cousin

BREVIS ET ACCVRATA IVRIS VTRIVSQVE DESCRIPTIO.

In qua non solum Iuris Pontificij & Cæsarei structura proponitur, sed & singularum personarum officia tribus libris ex titulorum serie designantur.

GERMANO COVSINIO
in supremo senatu Franciæ Aduocato authore.

PARISIIS,
Apud CLAVDIVM RIGAVD Bibliopolam via D. Ioannis Lateranensis, & iuxta D. Michaëlis Sacellum in Palatio.

M. DC. IX.

CVM PRIVILEGIO.

AMPLISSIMO VIRO D. ANTONIO SEGVIERIO, Sacri Consistorij Consiliario, & in Senatu Franciæ Præsidi G. C. S. D.

QVEMADMODVM *ij, qui superbas regum & principum basilicas ingrediuntur. V. A. plerunque in ipso limine, rerum tum admirandarum, tum laudandarum multitudine adeò commouētur, vt quid primum intueri, quid suspicere, quid denique memoriæ commendare debeant, ipsi nesciāt, nec aliquam inde oblectationem referunt, nisi cùm quiescentibus animis singula ordine percurrere, & quæ in ijs eximia & polita sunt, contemplari licuerit. Ita his, qui augusta Iurisprudentiæ tem-*

pla salutãt, euenire videmus. Nam in ipso ingressu cùm immensam rerum varietatem, quæ in Iurisconsultorum responsis & Cæsarum edictis continetur, cum discrepantes formas, & diuersa tot virorum authoritate & doctrina præstantium inuenta sibi obuia conspiciunt, nihil vbi prius sistant, & suæ mentis aciem defigant, se posse reperire putant. At cum sedatis animis rem omnem, vti est, paulò attentius considerare cœperunt, permiram inde voluptatem consequuntur; siquidem ibi non solùm expressam antiquitatis effigiem, & veterum consuetudinem vitámque considerant, sed quod longe dignius & præstantius est, omnem vitæ rectè instituẽdæ rationem tribus præceptis conclusam sibi propositam agnoscũt, siue Deum spectent, siue ipsi secum, siue cum aliis agant. Nemo enim inficiabitur eos authoritate nutúque le-

gum doceri veram religionem amplecti, domitas habere libidines, parentes cœteróſque homines iuſtis officiis proſequi, beneficiis iuuare, & ab alienis mentes, oculos, manus abſtinere: vt meritò ipſa Iuriſprudentia, quæ omnes Iuſtitiæ fontes comprehendit, non modò diuinarum & humanarum rerum ſcientia, ſed & omnium ſciẽtiarum domina cenſeatur. Quam tanquam ab omnibus excolendam multi pergraues & eruditi viri variè deſcripſerunt, nonnulli ex certis duntaxat partibus veluti dimidiatam exhibentes, alij verò eam ex integra forma proponentes, non tamen ea ſpecie, quam Triboniano & ipſi Iuſtiniano probatam, & aliquot locis ab eis adũbratam videmus, vt qui in in ea depingenda ſingula quæque membra non aptè ſuis diſponant locis, nec partes generibus ſuis, ex quibus emanant, ſubiiciant. Hoc autem etſi pleriſque

non ſolum facultate aſſequi, ſed & cogitatione complecti difficile videatur, ſperandum tamen eſt effici
» poſſe. Interea ego, vt in aliis opuſcu-
» lis iamdudum à me editis hanc viam
» tenere conatus ſum, ita quoque in ipſa Iuriſprudentia ex ſuis titulis deſcribenda laborandum putaui, non tam perficiendi ſpe, quàm experiendi vo-
» luntate, & quod per varios Pontifi-
» cij & Cæſarei iuris libros diſperſum
» & diſſipatum videtur, ad ſua princi-
» pia reuocaui, & in tres libros redegi, vt quæ ad Diuinum ius pertinent,
» primo libro tribuantur: quæ humani
» & publici iuris ſunt, ſecundo contineantur: ea verò quæ ſunt priuati iu-
» ris, tertio relinquantur, mihi ſatis nunc eſſe exiſtimans, ſi digitum ad fontes, vnde vnum quodque hauriẽdum ſit, intendere, & aliorum animos ad faciliorem & vtiliorem viã parandam excitare poßim. Quod qui-

dem opusculun tibi V. A. dicatũ esse cupio, tanquam firmissimum perpetuæ meæ in te obseruantiæ monumẽtum, vt si benignior tui fauoris aura aspirauerit, ab omniũ inuidorum reprehensione securum sola tui æquissimi iudicij censura æstimetur. De te enim verè dici potest, quod in sacris libris legitur, Omnes à te expectant " sententiam, & intenti tacent ad cõ- " silium tuum, verbis tuis addere nihil " audent, & super illos stillat eloquium " tuum. Inde fiet, vt iuris studiosi, cùm te auspice id prodire senserint, non minimum hinc fructum se posse consequi sperent. VALE.

AD AVTHOREM
De ſua iuris vtriuſque deſcriptione.

PRudẽtes ſileant, ſileant oracula Iuris,
Hæc methodus verè dogmata Iuris habet.
Ius ſcribens, doctè miſces tu ſacra profanis,
Et ſcriptis cœlum ſubijcis, atque ſolũ.
Tu celeber, tu magnus eris: nam debita reddens
Iure tuum Iuris fama ſonabit opus.
Fallor, & in multo caligãt lumine ocelli:
Nam dici reſtat poſt tua ſcripta nihil.

P. BERGERON
Conſ. & Ref. Regius.

AD EVNDEM.

HÆc *Iuris structura, breui quæ corpore, mundo*
Æmula, legiferi conficit orbis opus,
Ordine congeriem miro componit, ab vno
Incipiens cœli Iure, deinde soli,
Ab mente ad corpus, diuûmque ab numine primo
Ad nostra humani pacta ministerij.
Mutua sic rerum iungit connexio caussas,
Sicque catenatus cũcta maritat amor:
Aurea Mæonidæ cælo sic ducta catena est,
Vt cælum iungat conciliétque solo:
Sic diuûm, sic iura hominũ, COVSINIVS, *vno*
Artifici nexu conciliante, ligat.

N. RICHELET,
Paris.

† v

AD LECTOREM

ALIVD ANAGRAMMA
Manu signo Iuris decus.

CAucaseos cythara mouit modulante rigores
Orphe⁹, & docta lenijt arte feras:
Iuris at Astræam nũc ducit ab æthere prudẽs,
Vt colat humanos, non abitura, lares;
Iustáq; perlibret geminæ moderamina lãcis,
Sydereæ reserans aurea regna domus.
Siue panomphæi teneant te sacra tonantis,
Seu caput excelsum nobile stemma beet,
Hunc tere, dum dubios minitantur tempora casus,
Librum, nec pereat tantus in orbe labor.
Purpureũ, legis sacros, ad culmen, honores
Addit, & inculti dirigit acta gregis.
Authoris tantũ, nomen tibi spirat, odorem
Nempe, MANV IVRIS diuite SIGNO DECVS.

D. C. D. C.

AD EVNDEM.

QVinque libris decies Iuris duo millia, plúsue,
  Qui cœpit, tenuit lata profũda fretis.
Additus vt Codex, noua lex, & Sacra reperta est,
  Erupêre iterum lata profunda fretis.
Hinc alij variè tentârunt cogere fluctus
  Alterius Iuris, nunc vtriusque simul.
Sed quia non proprijs omnes ex ordine partes
  Restituêre locis, vix bene cessit opus.
Non secus ac magnã ductu qui suspicit Arcton
  Vix classe appellens per mare sulcat aquas.
Sic satis hactenus es, Iuris studiose, vagatus:
  Iam breuis iste liber sit minor vrsa tibi;
Quo duce per vastũ pelagus non amplius erres:
  Tutior est reliquis quo breuitate minor.
Vtraque Iura tribus libris seruata coërcet,
  Et generi speciem continet appositam.
Quid dubitas ergo totum peruoluere librum?
  An cupis, vt probet hoc Iustinianus opus?
Ast olim, vt fama est, neque γεῖν, neque γράμματα norat.
  SEGVERVS poterit principis esse loco.
Quem decus Astrææ cultorum Gallicus orbis,
  Et doctrina simul prædicat & probitas.
Iudicat hos flores peramanos, iudicat ille.
  Quid dubitas? lector, num tibi iam satis est?

G. T.

AD EVNDEM.

Anagramma.

GERMANVS COVSINIVS

Ius in manu ſigno, decus.

DVM noua ſacrati narratur gloria Iuris,
Et mira legum conficis artis opus.
Te non immeritò laudat grauis ordo ſenatus,
Quẽ (venerande pater) ſemper honore colis.
Omnibus officium deſcribis codice paruo,
Quod velut in ſpeculo cernere quiſque poteſt.
In primis pura ſtatuis qua mente colendus
Qui regit altitonans numine cuncta ſuo.
Quali, poſt, animo debent in publica ferri
Qui non ingrati nomina ciuis habent.
Deinde refers, quàm ſit ſeruãdus amórq; fidéſq;
Inter priuatos, quos bona terra parit.
Sic magni, medij, parui decerpere fructus
Poſſunt maturos, quos tuus ardor alit.
Immenſus labor eſt, ſed dignus laude libellus,
Maxima tam ſtricto limite cùm teneat.
Si ſtultus ſpernat, ſapiens ſapiet ſapienda.
Saltem dic, SIGNO IVS *que* DECVS *que*
MANV.

ALEX. COVSINIVS
Authoris filius.

INDEX TITVLORVM LOCVM IN superiore descriptione continens.

A

B

c

B

C

D

A.

é

De

L

P

De pro-

P

E

G

H

I

Ius naturale

Q

Si cui

ā ā

T

V

FINIS.

SEQVENTES TITVLI IN DESCRIPTIONE prætermissi, sic restituendi sint.

Pag. 35. post lineam 18.

De monachis & ascetrijs. N. 133. coll. 10.

pag. 86. post lin. 11.

Vt de cætero commutationes Ecclesiasticarum rerum &c. N. 55. coll. 5. tit. 8.

pag. 166. post lin. 6.

DE REBVS *quæ vniuersitatis dicuntur.* CAP. VII.

pag. 180. post lin. 6.

De executoribus, & ijs qui conueniuntur. N. 96. coll. 7. tit. 7.

pag. 203. post lin. 16.

Vbi de criminibus agi oporteat. C. lib. 3. tit. 15.

pag. 205. post lin. 7.

De præsentibus reis. N. 69. cap. 2. coll. 5. tit. 20.

pag. 212. post lin. vlt.

Vt cum de appellatione cognosci-
tur. N. 115. coll. 8. tit. 12.

pag. 265. post lin. 5.

*Quintus per bonorum addictio-
nem,*

De eo, cui libertatis causa bona ad-
dicuntur. I. lib. 3. tit. 12.

pag. 288. post lin. 21.

De innominatis obligationibus.

CAP. XVI.

pag. 289. post lin. 8.

De obligationibus ex quasi contractu, & iis, quae ex delicto. CAP. XVII.

pag. 310. post lin. 24.

De L. Rhodia de iactu. D. lib. 14.
tit. 2.

ERRATA
in excudenda descriptione sic corrigenda.

Pagina.4.	linea.12.	authoritate
pag.13.	lin.11.	cap.10
pag.19.	lin.21.	archipresbyteri
pag.21.	lin.6.	parte
pag.23.	lin.13.	hospitalitatem
pag.27	lin.13.	ministrorum
pag.31.	lin.22.	coll.1.tit.5.
pag 33.	lin.9.	tit.3.
pag.40.	lin.5.	Dec.lib.2.tit.9.
pag.41.	lin.17.	siue
pag.54.	lin.16.	tit.8.
pag.60.	lin.9.	tit.11.
	lin.18.	1.qu.1.
pag.69.	lin.23.	conuersione
pag.78.	lin.21.	Ecclesiasticis
	lin.25.	coll 9.tit.15.
pag.85.	lin 19.	N.120.
pag.89.	lin.11.	tit.11.
pag.91.	lin.11.	cap.21.
pag.94.	lin.7.	N.111.
	lin.25.	mutuis
pag.125.	lin.7.	coll.9.tit.5.
pag.130.	lin.7.	coll.2.tit.2.
pag.136.	lin.16.	N.80.
pag.140.	lin.vlt.	ttit.26.
pag.141.	lin.2.	lit.27.
	lin 8.	ib.12.
	lin.13.	lib.12.

pag.142.	lin.13.	persequutores
	lin.14.	persequutoribus
	lin.16.	tit 9.
	lin.21.	D.
pag.145.	lin.13.	tit.25.
	lin.14.	vrbis
	lin.15.	vrbis
pag.149.	lin.17.	N.122.
pag.152.	lin.8.	tit 67.
	lin.11.	tit.68.
pag.153.	lin.7.	IVRE PVBLICO.
	lin.16.	vel
pag.155.	lin.21.	publica
pag.159.	lin.11.	tit 41.
	lin.15.	tit.65.
	lin.23.	tit.69.
pag.160.	lin.13.	horreis
pag.161.	lin.22.	N.17.
pag.162.	lin 1.	tributariorum
	lin.21.	tit.45.
pag.164.	lin.16.	eæ
pag.167.	lin.21.	tit.20.
pag 170.	lin.10.	tit.24.
pag.171.	lin.7.	VIII.
pag.172.	lin.2.	lib.2.
pag.176.	lin.21.	tit.47.
pag.185.	lin 11.	C.lib 1.
pag.186.	lin 7.	lib.21.
pag.188	lin vlt.	tit.59.
pag.192.	lin 15.	non post
pag.194.	lin.21.	ciuilium iudicum
pag.195.	lin.18.	tit.45.
pag.199.	lin.10.	IX.

pag.204.	lin.10.	lib.47.
pag.210.	lin.10.	lib.49.
pag.221.	lin.15.	tit.60.
pag.222.	lin.1.	legitimentur
pag.226.	lin.20.	coll.6.
pag.227.	lin.24.	tutor
pag.229.	lin.24.	ei
pag.230.	lin.8.	lib.26.
pag.231.	lin.9.	rationes
pag.238.	lin.5.	lib.41.
pag.253.	lin.19.	D.lib.34.
pag.259.	lin.13.	lib.29.
	lin.21.	lib.29.
pag.261.	lin.14.	finem
pag.264.	lin.13.	lib.37.
pag.277.	lin.7.	N.78.
pag.279.	lin.18.	lib.5.
pag.280.	lin.10.	cap.11.
pag.288.	lin.16.	coll.8.
	lin.19.	coll.8.
pag.289.	lin.10.	ex
pag.291.	lin.22.	quasi delicto
	lin.26.	his
pag.295.	lin.7.	tit.28.
pag.298.	lin.22.	cap.3.
pag.300.	lin.22.	C.lib.8.
pag.309.	lin.25.	coll.5.tit.2.

ẽẽ v

EXTRAICT DU PRIVILEGE du Roy.

HENRY par la grace de Dieu, Roy de France, & de Nauarre, A nos amez & feaulx Conseillers, les gents tenants nostre Cour de Parlement de Paris, Preuost dudit lieu, Seneschal de Lyon, Poictou, Berry, & à tous nos autres Iusticiers & Officiers ou leurs Lieutenans, Salut. Nostre cher & bien amé CLAVDE RIGAVD, marchant Libraire, demourant en nostre ville de Paris, nous a fait humblement remonstrer qui luy auroit esté mis és mains vn liure intitulé, *Breuis & accurata Iuris vtriusque descriptio &c. Auctore* GERMANO COVSIN, *in Supremo senatu Aduocato*, Lequel luy auons permis & permettons imprimer ou faire imprimer, & deffences faictes à tous Imprimeurs & Libraires de le faire imprimer ny mettre en vente deuant le temps de six ans, à compter du iour que ledit liure sera acheué d'imprimer, sur peine de confiscations desdits liures & exemplaires qui se trouueront imprimez, comme est plus amplement contenu en l'original du priuilege. Donné à Paris le 30. iour de Septembre, l'an de grace 1608.

Et de nostre regne le vingtiesme.

Par le Conseil

SANGVIN.

Acheué d'imprimer le 5. iour de May.

Caroli Severoli

DE ARTIFICIOSA I. V. COMPOSITIONE Germani Cousinij Patr. Clar. I. V. C.

Vtile qui dulci miscet punctum omne meretur:
Diuina humanis iungere cuius erit?
Cousinij laus hæc Germana. Æterna caducis
Iungens, est imis gratus, & est superis.

I. TOVRNET P.

DE IVRE DIVINO ET PONTIFICIO.

LIBER I.

DE IVRIS DIVINI DEFINITIONE.

Cap. I.

OMNE *ius aut Diuinum aut Humanum dici potest.*

DIVINVM *est, quod ad Dei cultum iuxta Ecclesiæ ritum pertinet.*

Ideo à quibusdam Ecclesiasticum dicitur, quia Ecclesiasticam disciplinam continet: ab alijs Canonicum, quòd à Canonibus Apostolorum originem ducit: à plerisque Pontificium, quoniam eius obseruatio ex summi Pontificis authoritate pendet.

Inde fit, vt laicorum nulla de Ecclesiaticis admittatur constitutio.

Nulli Laici quippiam de rebus

Ecclesiasticis statuant. Dist. 96.

Nisi quam summus Pontifex probauit.

Imperatorum constitutiones de rebus Ecclesiasticis, nisi à Papa confirmentur, irritæ sunt. Dist. 97.

De Ivris Pontificii Divisione.

Cap. II.

Ivs Pontificivm *dicitur aut scriptum, aut non scriptum.*

Scripti *cognitio à verborum notitia incipit.*

De verborum significatione. Dec. lib. 5. tit. 40. Sext. lib. 5. tit. 12. Cl. lib. 5. tit. 11. Extr. tit. 14.

Regularum scientia augetur.

De regulis iuris. Dec. lib. 5. titul. 41. Sext. lib. 5. tit. 13.

Et circunstantiarũ consideratione perficitur.

Multa ex circunstantijs dicta considerantur. Dist. 29.

Multa ex causa constituuntur. Dist. 30.

Multa ex temporis circunstantia constituuntur. Dist. 31.

Tantáque ipsius authoritas est, vt Iuri ciuili scripto praualeat.

Constitutiones seculares Ecclesiasticis subsunt. Dist. 10.

Huius tres notantur species.

I. SCRIPTVRA *sacra verè intellecta.*

De Hebræis, quomodo oporteat eos scripturas legere. N. 146. coll. 10.

II. CONSTITVTIONES *Pontificiæ.*

De diuisione constitutionum, & earundem partibus. Dist. 3. in 2. parte.

Quarum aliæ generales,

De authoritate & numero canonum Apostolorum. Dist. 16.

De authoritate epistolarum decretalium Papæ. Dist. 19.

& præcipuæ authoritatis:

In definiendis decreta Pontificum dictis interpretũ præferuntur. Dist. 20.

Aliæ speciales.

De constitutionibus. Dec. lib. 1. tit. 2. Sext. lib. 1. tit. 2.

De rescriptis. Dec. lib. 1. tit. 3. Sex. lib. 1. tit 3. Cl. lib. 1. tit. 2.

& plerumque irrita.

De confirmatione vtili, vel inutili. Dec. lib. 2. tit. 30.

III. Concilia.

Quæ vel generalia, vel prouincialia.

Generalia summi Pontificis authoritatæ fiunt.

Papæ est Concilia generalia congregare Dist. 17.

De origine & authoritate canonum. Dist. 15.

De quatuor sanctis concilijs. N. 131. cap. 1. coll. 9. tit. 6.

Prouincialia verò interdum à Patriarchis, & Archiepiscopis fiunt.

Vt Archiepiscopi, & Patriarchæ sæpius in annis singulis concilia & synodos celebrent N. 123. cap. 10. coll. 9. tit 15.

Interdum ab Episcopis.

Episcoporum concilia sunt vtilia,

& celebranda ſingulis annis. Diſt. 18.

NON SCRIPTVM eſt conſuetudo, ſeu traditio vniuerſalis.

De conſuetudine Dec. lib. 1. tit. 4. Sext. lib. 1. tit. 4. Extr. com. lib. 1. tit. 1.

Contra conſuetudines, & traditiones vniuerſales non eſt agendum. Diſt. 12.

De ſtatutis & conſuetudinibus contra libertatem Eccleſiæ inductis F. lib. 2. tit. 59.

Vtrumque aut ad perſonas, aut ad res, aut ad actiones refertur.

DE PERSONARVM DISTINCTIONE IN IVRE PONTIFICIO, ET PRIMVM DE CLERICIS, QVI POTESTATE ORDINARIA VTVNTVR.

CAP. III.

PERSONARVM nomine intelliguntur omnes. Eccleſiaſticæ diſciplina obſtricti.

Qui v lſeculares ſunt, vel regulares.

Secularium alij, in Eccleſia munus

habent, alij sine munere sunt.

Qui munus habent in clericos & laicos distinguntur.

Clericorum alij cum potestate sunt, alij sine potestate.

De Ecclesiastic. origine, ac institutione. Dist. 21.

Inter quos superioribus inferiores obediunt,

Summo Pontifici omnes obediunt, & superioribus inferiores. Dist. 93. in 1. & 2. parte.

De maioritate & obedientia Dec. lib. 1. tit. 33. Extr. tit. 3. Ext. comm. lib. 1. tit. 8.

Nisi priuilegium obsit.

Inferiores nonnunquam ex priuilegio superioribus præferuntur Dist. 94.

Qui cum potestate sunt, vel ordinaria, vel delegata vtuntur.

Ordinaria, vt Prælati,

Quorum 4. species.

1. SVMMVS PONTIFEX *legitimè ordinatus.*

A quibus summus Episc. sit ordinandus. Dist. 79.

2. PRIMATES *seu Patriarchæ,*

De patriarcharum ordine Dist.22.

De ordine sedendi patriarcharum. N.131.cap. 1.coll.9. tit.6.

superiores Archiepiscopis.

Patriarchis & primatibus Archiepiscopi obediunt Dist.99.

3. ARCHIEPISCOPI, *qui ex Episcopis assumpti,*

Ex ordine Episcoporum Archiepiscopus assumatur Dist.60.

pallium petunt.

De authoritate & vsu pallij. Dec. lib.1.tit.8. Extr. comm.lib.1. tit.4.

& ordinantur,

Archiepiscopus à suis Episcopis ordinetur Dist. 66.

vt suas singuli prouincias regant.

In vna prouincia duo non sint Metropolitani. Dist 101.

4. EPISCOPI.

De sanctissimis Episcopis N. 123. coll.9. tit. 15.

Qui variè instituuntur,

Aut postulatione.

De postulatione prælatorum. Dec. lib. 1. tit. 5. Sext. lib. 1. tit. 5. Extr.

Non qui Episcopatum eiurauit,

De renunciatione. Dec. lib. 1. tit. 9. Sext. lib. 1. tit. 7. Cl. lib. 1. tit. 4.

An Ecclesia & beneficium ei reddenda sunt, qui prius libera voluntate refutauit. 17. qu. 2.

An iste valeat reposcere cathedram, quam sua intercessione alter accepit 7. qu. 2.

nisi Apostolicis literis iuuetur:

An sine literis Apostolicis debeat redire ad propriam Ecclesiam 8. qu. 5.

Nec qui Episcopatum ambit,

vel amicorum suffragijs,

An amicorum patrocinia in electione debeant conualescere. 8. qu. 2.

vel pactione,

An pro electione quidpiam dari possit. 1. qu. 6.

De sacerdotio per pecuniam non ambiendo. N. 6. cap. 6. col. 1. tit. 6.

An sit habendus simoniacus, qui post electionem iuramentum Canonicis præstat. 8. qu. 3.

Si quis Episcopus ante ordinatio-

nem, vel postea Ecclesiæ res suas obtulerit. N. 123. cap. 3. coll. 9. tit. 15.

vel præmorientis Episcopi nominatione,

An liceat Episcopo sibi successorem instituere. 8. qu. 1.

vel ipsius deiectione:

Vtrum viuente Episcopo alius possit in eadem Ecclesia ordinari, 7. qu. 1.

Nec neophytus:

Episcopi non sint neophyti. Dist. 48.

Neque ignarus.

Ne ordinandus Episcopus sit ineruditus. N. 6. cap. 7. coll. 1. tit. 6.

Sed qui eruditus est, tum in sacris literis,

Episcopi sacras literas sciant. Dist. 38.

Episcopi sint prudentes. Dist. 36.

tum in liberalibus disciplinis,

Episcopi literas sciant ad necessitatem. Dist. 37.

nec non in secularibus negotijs,

Episcopi negotia secularia sciant. Dist. 39.

DE IVRE DIVINO ET PONTIFICIO.

LIBER I.

DE IVRIS DIVINI DEFINITIONE.

Cap. I.

OMNE *ius aut Diuinum aut Humanum dici potest.*

DIVINVM *est, quod ad Dei cultum iuxta Ecclesiæ ritum pertinet.*

Ideo à quibusdam Ecclesiasticum dicitur, quia Ecclesiasticam disciplinam continet: ab alijs Canonicum, quòd à Canonibus Apostolorum originem ducit: à plerisque Pontificium, quoniam eius obseruatio ex summi Pontificis authoritate pendet.

Inde fit, vt laicorum nulla de Ecclesiaticis admittatur constitutio.

Nulli Laici quippiam de rebus

Ecclesiasticis statuant. Dist. 96.

Nisi quam summus Pontifex probauit.

Imperatorum constitutiones de rebus Ecclesiasticis, nisi à Papa confirmentur, irritæ sunt. Dist. 97.

De Ivris Pontificii Divisione.

Cap. II.

Ivs Pontificivm *dicitur aut scriptum, aut non scriptum.*

Scripti *cognitio à verborum notitia incipit.*

De verborum significatione. Dec. lib. 5. tit. 40. Sext. lib. 5. tit. 12. Cl. lib. 5. tit. 11. Extr. tit. 14.

Regularum scientia augetur.

De regulis iuris. Dec. lib. 5. titul. 41. Sext. lib. 5. tit. 13.

Et circunstantiarũ consideratione perficitur.

Multa ex circunstantijs dicta considerantur. Dist. 29.

Multa ex causa constituuntur. Dist. 30.

Multa ex temporis circunstantia constituuntur. Dist. 31.

Tantáque ipsius authoritas est, vt Iuri ciuili scripto præualeat.

Constitutiones seculares Ecclesiasticis subsunt. Dist. 10.

Huius tres notantur species.

I. SCRIPTVRA *sacra verè intellecta.*

De Hebræis, quomodo oporteat eos scripturas legere. N. 146. coll. 10.

II. CONSTITVTIONES *Pontificiæ.*

De diuisione constitutionum, & earundem partibus. Dist. 3. in 2. parte.

Quarum aliæ generales,

De authoritate & numero canonum Apostolorum. Dist. 16.

De authoritate epistolarum decretalium Papæ. Dist. 19.

& præcipuæ authoritatis:

In definiendis decreta Pontificum dictis interpretũ præferuntur. Dist. 20.

Aliæ speciales.

De constitutionibus. Dec. lib. 1. tit. 2. Sext. lib. 1. tit. 2.

De rescriptis. Dec. lib. 1. tit. 3. Sex. lib. 1. tit 3. Cl. lib. 1. tit. 2.

& plerumque irrita.

De confirmatione vtili, vel inutili. Dec. lib. 2. tit. 30.

III. Concilia.

Quæ vel generalia, vel prouincialia.

Generalia summi Pontificis authoritatæ fiunt.

Papæ est Concilia generalia congregare Dist. 17.

De origine & authoritate canonum. Dist. 15.

De quatuor sanctis concilijs. N. 131. cap. 1. coll. 9. tit. 6.

Prouincialia verò interdum à Patriarchis, & Archiepiscopis fiunt.

Vt Archiepiscopi, & Patriarchæ sæpius in annis singulis concilia & synodos celebrent N. 123. cap. 10. coll. 9. tit. 15.

Interdum ab Episcopis.

Episcoporum concilia sunt vtilia,

& celebranda ſingulis annis. Diſt. 18.

NON SCRIPTVM *eſt conſuetudo, ſeu traditio vniuerſalis.*

De conſuetudine Dec. lib. 1. tit. 4. Sext. lib. 1. tit. 4. Extr. com. lib. 1. tit. 1.

Contra conſuetudines, & traditiones vniuerſales non eſt agendum. Diſt. 12.

De ſtatutis & conſuetudinibus contra libertatem Eccleſiæ inductis F. lib. 2. tit. 59.

Vtrumque aut ad perſonas, aut ad res, aut ad actiones refertur.

DE PERSONARVM DISTINCTIONE IN IVRE PONTIFICIO, ET PRIMVM DE CLERICIS, QVI POTESTATE ORDINARIA VTVNTVR.

CAP. III.

PERSONARVM *nomine intelliguntur omnes. Eccleſiaſticæ diſciplina obeſtricti.*

Qui v lſeculares ſunt, vel regulares.

Secularium alij, in Eccleſia munus

habent, alij sine munere sunt.

Qui munus habent in clericos & laicos distinguntur.

Clericorum alij cum potestate sunt, alij sine potestate.

De Ecclesiastic. origine, ac institutione. Dist. 21.

Inter quos superioribus inferiores obediunt,

Summo Pontifici omnes obediunt, & superioribus inferiores. Dist. 93. in 1. & 2. parte.

De maioritate & obedientia Dec. lib. 1. tit. 33. Extr. tit. 3. Ext. comm. lib. 1. tit. 8.

Nisi priuilegium obsit.

Inferiores nonnunquam ex priuilegio superioribus præferuntur Dist. 94.

Qui cum potestate sunt, vel ordinaria, vel delegata vtuntur.

Ordinaria, vt Prælati,

Quorum 4. species.

1. SVMMVS PONTIFEX *legitimè ordinatus.*

A quibus summus Episc. sit ordinandus. Dist. 79.

2. PRIMATES *seu Patriarchæ,*

De patriarcharum ordine Dist.22.

De ordine sedendi patriarcharum. N.131.cap. 1.coll.9. tit.6.

superiores Archiepiscopis.

Patriarchis & primatibus Archiepiscopi obediunt Dist.99.

3. ARCHIEPISCOPI,*qui ex Episcopis assumpti,*

Ex ordine Episcoporum Archiepiscopus assumatur Dist.60.

pallium petunt.

De authoritate & vsu pallij. Dec. lib.1.tit.8. Extr. comm.lib.1. tit.4.

& ordinantur,

Archiepiscopus à suis Episcopis ordinetur Dist. 66.

vt suas singuli prouincias regant.

In vna prouincia duo non sint Metropolitani. Dist 101.

4. EPISCOPI.

De sanctissimis Episcopis N. 123. coll.9. tit. 15.

Qui variè instituuntur,

Aut postulatione.

De postulatione prælatorum. Dec. lib. 1. tit. 5. Sext. lib. 1. tit. 5. Extr.

comm.lib.1. tit. 2.

Aut translatione.

De translatione Episcopi. Dec. lib.1.tit. 7. & 7. quest.1. in 5. & 7. parte.

Aut electione,

De electione, & electi potestate Dec. lib. 1. tit. 6. Sext. lib. 1. tit. 6. Cl. lib. 1. tit. 3. Extr. tit.1. Ext.comm. lib.1.tit.3.

non à Principibus laicis facta.

Laici etiam Principes magni Episcopos non eligant. Dist.63.

sed ab Ecclesiasticis ex Principis consensu.

Episcopi ab Ecclesiasticis eligantur consentiente Principe, & requirente plebe. Dist.62.

In qua electione quærendus est,

Non qui in crimine est.

De Ecclesiasticorum officijs. Dist. 25. in 3. parte.

Non bigamus:

Ordinandus in Episcopũ sit vnius vxoris vir. Dist.26.

Vt Episcopus ordinetur, qui vxorem non habuerit, aut si habuerit,

eam virginem habuerit, non viduam neque repudiatam, aut separatam. N.6.cap. 4. coll. 1. tit. 6.

Non liberos habens:

Vt ordinandus Episcopus nec liberos legitimos habeat, nec naturales. N.6. cap. 5.coll. 1.tit. 6. Dist. 28. in 8.parte.

Non laicus,

Laici in Episcopos non eligantur. Dist.61.

Cuius fortunæ esse debeat ordinandus Episcopus. d. N.6. cap. 2. coll. 1.tit. 6.

nisi prius Ecclesiasticam vitam amplexus fuerit:

Vt nemo repente ex seculari & priuata vita fiat Episcopus N. 6. cap. 3. coll.1. tit. 6.

Vt ordinandus ante in Clero vel monastica vita vixerit sex mensibus N. 6. cap. 8. coll. 1. tit. 6.

Non qui in fide errauit, nisi ei facta fuerit gratia.

An renuncians suæ hæresi sit accipiẽdus in Episcopali dignitate.1.qu. 7. in 1. & 2. parte.

Non qui Episcopatum eiurauit,

De renunciatione. Dec. lib. 1. tit. 9. Sext. lib. 1. tit. 7. Cl. lib. 1. tit. 4.

An Ecclesia & beneficium ei reddenda sunt, qui prius libera voluntate refutauit. 17. qu. 2.

An iste valeat reposcere cathedram, quam sua intercessione alter accepit 7. qu. 2.

nisi Apostolicis literis iuuetur:

An sine literis Apostolicis debeat redire ad propriam Ecclesiam 8. qu. §.

Nec qui Episcopatum ambit,

vel amicorum suffragijs,

An amicorum patrocinia in electione debeant conualescere. 8. qu. 2.

vel pactione,

An pro electione quidpiam dari possit. 1. qu. 6.

De sacerdotio per pecuniam non ambiendo. N. 6. cap. 6. col. 1. tit. 6.

An sit habendus simoniacus, qui post electionem iuramentum Canonicis præstat. 8. qu. 3.

Si quis Episcopus ante ordinatio-

nem, vel postea Ecclesiæ res suas obtulerit. N. 123. cap. 3. coll. 9. tit. 15.

vel præmorientis Episcopi nominatione,

An liceat Episcopo sibi successorem instituere. 8. qu. 1.

vel ipsius deiectione:

Vtrum viuente Episcopo alius possit in eadem Ecclesia ordinari, 7. qu. 1.

Nec neophytus:

Episcopi non sint neophyti. Dist. 48.

Neque ignarus.

Ne ordinandus Episcopus sit ineruditus. N. 6. cap. 7. coll. 1. tit. 6.

Sed qui eruditus est, tum in sacris literis,

Episcopi sacras literas sciant. Dist. 38.

Episcopi sint prudentes. Dist. 36.

tum in liberalibus disciplinis,

Episcopi literas sciant ad necessitatem. Dist. 37.

nec non in secularibus negotijs,

Episcopi negotia secularia sciant. Dist. 39.

& omnino qui ætatis, qualitatis & ordinis legitimi esse agnoscitur.

Quales debent esse, qui eligun-tur, vt alijs præsint. 8. qu.1. in 3. parte.

De ætate, qualitate & ordine præficiendorum. Dec. lib.1. tit.14. Sex. lib.1. tit. 10. Cl. lib.1. tit. 6.

De Episcopi ordinandi moribus, vita & honestate. N. 6. cap. 1. coll.1. tit. 6.

Licet aliquando secus accidat volente Deo,

Quandoque Deus dat malos prælatos propter peccata populi. 8. qu. 1. in 4. parte.

Electus autem Episcopus pallium petit.

Pallium Episcopis necessarium. Dist. 100.

Postea lectis sacris canonibus,

Vt ordinandus legat sacros canones. N. 6. cap. 9. coll. 1. tit. 6.

scrutinio facto.

De scrutinio in ordine faciendo Dec. lib. 1. tit. 12.

consentiente Metropolitano,

Episcopus à tribus Episcopis consentiente Metropolitano ordinetur. Dist. 64.

& Primate,

Consensus Episcoporum maior in Episcopi ordinatione seruatur consentiente Primate. Dist. 65.

& nemine contradicente,

Si quis ordinationi Episcopi contradixerit. N. 6. cap. 1. coll. 1. tit. 6. & N. 123. cap. 2. coll. 9. tit. 15.

ordinatur,

De ordinatione Episcoporum. N. 123. cap. 1. coll. 9. tit. 15. & N. 137. coll. 10.

Quomodo oporteat Episcopos & cæteros clericos ad ordinationes perduci. N. 6. coll. 1. tit. 6.

enthroniasticis solutis.

Quid pro cathedratico dari conueniat. N. 123. cap. 3. coll. 9. tit. 15.

Ordinati Episcopi est vigilare,

Episcopi sint vigilantes. Dist. 84.

sobriè viuere.

Episcopi sint sobrij. Dist. 35.

Episcopi non sint vinolenti. Dist. 44.

vestibus honestis indui,

Episcopi sint ornati exterius. Dist. 41.

virtute alijs prælucere,

Episcopi sint ornati interius. Dist. 40.

Episcopi sint virtutibus præditi. Dist. 49.

auaritiam execrari,

Episcopi non sint auari, nec vsurarij. Dist. 47.

castitatem amplecti,

Episcopi pudici sint, Dist. 43.

Episcopi sint casti. Dist. 84.

Episcopi matrimonio non gaudeant. Dist. 27.

& modestiam,

Episcopi non sint percussores, sed modesti. Dist. 45.

secularia negligere,

Episcopi secularia negotia non curent. Dist. 88.

suam Diœcesin regere,

Quibus locis Prælati Ecclesiæ preficiuntur. Dist. 80.

in ea, non in aliena, suum munus obire,

An in alterius parœcia Episcopale possint officium celebrare. Dist. 92. in 3. parte.

singulis annis Chrisma conficere.

De consecratione. Dist. 3. in 8. parte.

officia distribuere.

Episcopi nulli duo officia tradant, nec secularib⁹ Ecclesiastica. Dist. 89.

clericis Ecclesiæ suæ.

16. qu. 7. in 2. parte.

non conductitijs presbyterijs.

21. qu. 2. in 4. parte.

pauperibus & peregrinis subuenire.

Episcopus viduis pauperibus subuenire debet. Dist. 82.

Episcopi sint hospitales. Dist. 42. & 85.

Episcopi sint viduarum, orphanorum & pauperum protectores. Dist. 87.

Vt reliqua pars redituum Ecclesiasticorum detur pauperibus & similibus personis. N. 3. cap. 5. coll. 1. tit. 3.

Ignaris magistros constituere.

De Magiſtris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi Dec. lib. 5. tit. 5. Cl. lib. 5. tit. 1.

populum inſtruere & corripere,

Epiſcopi doceant & corripiant Diſt. 86. & Diſt. 43. in 3. parte.

ad concordiam vocare.

Epiſcopi non ſint litigioſi, & diſcordes concordent. Diſt. 46. & 90.

Iudices negligentes cogere.

Vt differentes iudices audire interpellantium allegationes cogātur ab Epiſcopis hoc agere, & vt quando in ſuſpicionem habuerint iudicem, pariter audiat cauſam & ciuitatis Epiſcopus. N. 86. coll. 9. tit. 10.

Aliarum Eccleſiarum curam habere.

Omnes Eccleſiæ cum rebus ſuis ad curam Epiſcopi pertinent. 16. qu. 1. in 6. parte.

An baſilica cum omni dote ſua ad Epiſcopi ordinationem pertineat. 10. qu. 1.

etiam regularium,

De religioſis domibus, vt Epiſco-

po sint subiectæ. Dec. lib. 3. tit. 36. Cl. lib. 3. tit. 11.

De religiosis domibus. Sext. lib. 3. tit. 17. Ext. tit. 7. Ext. comm. lib. 3. tit. 9.

ab earum bonis abstinere,

An Episcopis res Ecclesiarum vsurpare liceat. 10. qu. 2.

Si Archypresbiter vel Episcopus sua authoritate non iudiciaria sententia Capellam irrepserit, an cadat à causa, vel Ecclesia, cui præsidet, non vltra hábeat ius reposcendi, quod suus pastor illicitè vsurpauit. 16. qu. 6.

nihil præter cathedraticum ab iis exigere.

Quid nomine cathedratici à sacerdotibus suis exigere valeat Episcopus. 10. qu. 3.

quæ ad eius curam pertinent, sollicitè exequi,

De Episcopali audientia, & de diuersis Capitulis, quæ ad ius curámque & reuerentiam pontificalem pertinent. C. lib. 1. tit. 4.

etiam sine Capituli consensu:

De his quæ fiunt à Prælato sine consensu Capituli. Dec. lib. 3. tit. 10.

& Ecclesiam non deserere,

Ne Prælati vices suas vel Ecclesias sub annuo censu concedant. Dec. lib. 5. tit. 4.

Ne Episcopi proprias Ecclesias relinquant N. 123. cap. 9. coll. 9. tit. 15.

De Episcopis non residentibus in proprijs Ecclesijs. N. 67. cap. 3. coll. 5. tit. 17.

vltra annum,

Ne Episcopus vltra annum extra Ecclesiam suam degat. N. 6. cap. 11. coll. 1. tit. 6.

nisi ex superioris consensu:

Ne Episcopi ad comitatum principis accedant absque systaticis literis. N. 6. cap. 12. coll. 1. tit. 6.

Nullus sine licentia potest dimittere Ecclesiam, & ex certis causis. 7. qu. 1. in 4. 8. & 9. parte.

alioqui eius negligentia supplenda est.

De supplenda negligentia Prælatorum. Dec. lib. 1. tit. 10. Sext. lib. 1. tit. 8. Cl. lib. 1. tit. 5.

&, si opus erit, dandus coadiutor,

De clerico ægrotante, vel debilitato. Dec. lib. 3. tit. 6. Sext. lib. 3. tit. 5.

DE CLERICIS, QVI DELEGATA POTESTATE VTVNTVR.

CAP. IV

Delegata potestate vtuntur hi Clerici,

Legatus summi Pontificis.

De officio legati. Dec. lib. 1. tit. 30. Sext. lib. 1. tit. 15. Dist. 94. in 2. parte. Dist. 97. in 2. parte.

Archidiaconus.

De officio Archidiaconi. Dec. lib. 1. tit. 23. Dist. 25. 60. Dist. 94. in 3. parte.

An liceat Archidiacono denegare Episcopo consuetã obedientiam. 22. qu. 3.

Archipresbyter.

De officio Achipresbyteri. Dec. lib. 1. tit. 24. Dist. 25. 60.

Primicerius.

De officio Primicerij. Dec. lib. 1. tit. 25.

Sacrista.

De officio Sacristæ. Dec. lib. 1. tit. 26.

Custos.

De officio custodis. Dec. lib. 1. tit. 27.

De custode. Extr. comm. lib. 1. tit. 5.

Vicarius.

De officio vicarij. Dec. lib. 1. tit. 28. Sext. lib. 1. tit. 13. Cl. lib. 1. tit. 7.

Presbyter parochianus.

De parochijs, & alienis parochianis, Dec. lib. 3. tit. 27.

De Clericis, qvi sine potestate dicvntvr.

Cap. V.

Sine potestate *dicuntur Clerici, qui in Ecclesia simplici Clericorũ officio funguntur.*

Ita distiguendi, nam alij ratione officij reditus annuos habent, vt in Ecclesia Romana Cardinales à cæteris Clericis distincti.

Can. in nomine. Dist. 23. Dist. 79 Dist. 93. in 4. parte.

In alijs Ecclesijs Canonici, quibus

ſede vacante aliquid conceditur.

De maioritate & obedientia. Sext. lib. 1. tit. 17.

& ab eis acta tenent, quæ maior pars probauit,

De ijs quæ fiunt à maiore arte Capituli. Dec. lib. 3. tit. 11.

modo nihil innouetur.

Ne ſede vacante aliquid innouetur Dec. lib. 3. tit. 9. Sext. lib. 3. tit. 8. Extr. tit. 3. Extr. comm. lib. 3. tit. 3.

Alij verò ſine redditibus annuis diario contenti viuunt.

Qui vel in maioribus ordinibus ſunt conſtituti, vt

Sacerdos, ſiue Presbyter:

Preſbyter non propter ætatem, ſed propter ſapientiam dicitur. Diſt. 84. in 4. parte.

Diaconus:

Diaconus minor eſt preſbytero: Diſt. 93. in. 3. & 6. parte.

Subdiaconus.

can. perlectis. Diſt. 25.

vel in minoribus, vt Lector.

d. can. perlectis.

Pſalmiſta.

d. can. perlectis.
Acolythus.
d. can. perlectis.
Exorcista.
d. can. perlectis.

De clericorvm officiis.

Cap. VI.

De Ecclesiasticorum institutione in sacramento Ordinis tractabitur.

Nunc de eorum officijs, quæ varia sunt.

De Ecclesiasticorum officijs. Dist. 25.

Nam debent honestè viuere,

De vita & honestate clericorum. Dec. lib. 3. tit. 1. Sext. lib. 3. tit. 1. Cl. lib. 3. tit. 1. Extr. comm. lib. 3. tit. 1.

& sobriè:

Ecclesiastici sint sobrij. Dist. 35.

Ecclesiastici non sint vinolenti. Dist. 44.

De sobrietate Presbyterorum. De consecr. Dist. 5. in 10. & 11. parte.

modum in vestibus adhibere,

An claris & fulgidis eis ornari expediat. 21. qu. 4.

vt tamen in eis nihil ſit ſordidum:

Eccleſiaſtici ſint ornati exterius. Diſt. 41.

virtute alijs prælucere,

Eccleſiaſtici ſint ornati interius. Diſt. 40.

Eccleſiaſtici ſint virtutibus prædit i. Diſt. 48.

docere.

Eccleſiaſtici ſint doctores. Diſt 43.

hoſpitalitalitatem exercere,

Eccleſiaſtici ſint hoſpitales. Diſt. 42.

auaritiam execrari,

Eccleſiaſtici non ſint auari, nec vſurarij. Diſt. 47.

Continentiam profiteri:

Eccleſiaſtici pudici ſint. Diſt. 43.

Eccleſiaſtici ſint caſti. Diſt. 84.

Ordinati ſacris matrimonio non gaudeant Diſt. 27.

Eccleſiaſtici etiã Subdiaconi continentes ſint. Diſt. 32.

Ordinandi ſacris continentiam profiteantur. Diſt. 28.

mulierum conſortia fugere:

De cohabitatione Clericorum & mulierum. Dec. lib. 3. tit. 2.

Ne Clerici mulieres superinductas in proprijs domibus habeant, Episcopi verò nullas. N. 123. cap. 29. coll. 9. tit. 15.

à secularibus abstinere:

Ecclesiastici secularia negotia non curent. Dist. 88.

An procurationes secularium negotiorum Clericis liceat suscipere. 21. qu. 3.

Ne Clerici vel monachi secularibus negotijs se immisceant. Dec. lib. 3. tit. 50. Sext. lib. 3. tit 24.

Vt Clerici à muneribus personalibus & negotijs secularibus abstineant. N. 123. cap. 6. coll. 9. tit. 15.

lites abhorrere:

Ecclesiastici non sint litigiosi. Dist. 46.

neminem lædere:

Ecclesiastici non sint percussores, sed modesti. Dist. 45.

Ecclesiam suam non deserere;

De Clericis non residentibus in Ecclesia vel Præbenda. Dec. lib. 3. tit.

4. Sext.

4. Sext. lib. 3. tit. 3.

Ne liceat Clericis de minore Ecclesia in maiorem per patrocinium transire. N. 3. cap. 3. coll. 1. tit. 3.

Si vnam quis relinquere voluerit Ecclesiam, an liceat ei ad aliam transire. 21. qu. 2.

De Clericis in aliam vitæ formam transeuntibus. N. 6. cap. 15. coll. 1. tit. 6.

ne alius subrogetur:

De Clericis subrogandis in locũ desertorum Clericorum. No. 58. cap. 1. coll. 5. tit. 10.

Vt Clerici qui recedunt, alijs pro eis subrogatis præbeant emolumenta. N. 58. coll. 5. tit. 10.

in ea vigilare.

Ecclesiastici sint vigilãtes. Dist. 84.

cultui diuino vacare,

Ecclesiastici ita laborent, vt cultum diuinum non deserant. Dist. 91.

idque magis corde, quàm ore:

Ecclesiastici quomodo, & quid cantare debent. Dist. 92

communem vsum seruare,

Consuetudo Metropolitanæ Ec-

clesiæ in psallendo in cæteris Ecclesijs seruetur. Dist. 2. in 3. parte.

& diuinis officijs interesse.

Quod omnis Sacerdos compellatur interesse officijs. Dist. 92. in 4. parte.

De Laicis qvi in Ecclesia mvnvs habent.

Cap. VII.

Laici *in Ecclesia munus habentes sunt,*

Pauperum curatores,

De orphanotrophis, xenodochis, brephotrophis, & ptochotrophis. C. lib. 1. tit. 3.

Vt orphanotrophi sint tutoribus similes, & ad instar eorum inuentarium conficiant. N. 131. cap. vlt. coll. 9. tit. 6.

Apocrisiarij,

De apocrisiarijs. N. 123. cap. 25. coll. 9. tit. 15.

Diaconissæ.

De Diaconissis. N. 123. cap. 30.

coll. 9. tit. 15.

De Diaconissis minoribus 50. annis non ordinandis. N. 6. cap. 14. coll. 1. tit. 6.

DE HIS, QVI IN ECCLESIA SINE MVNERE SVNT.

CAP. VIII.

SINE *munere sunt reliqui Laici, quibus præcipitur*
Vitæ honestas,

Laici ab omni fuco abstineant. De consecr. Dist. 5. in 15. parte.

Ministorum Dei reuerentia,

Ne liceat Laicis & scenicis vti monachi schemate N. 123. cap. 44. coll. 9. tit. 15.

Dei cultus cum Clericis,

Ne Laici faciant litanias sine Episcopo & Clericis, & crucibus. N. 123. cap. 32. coll. 9. tit 15.

absque legis veteris cæremoniarum obseruatione.

De purificatione post partum. Dec. lib. 3. tit. 47.

Ob id tenentur Missam deuotè audire,

Populus totam Missam audire debet. De consecrat. Dist 1. in 21. &. 23. parte.

semper aliquid Deo offerre,

De cõsecratione. Dist. 1. in 24. parte.

verbum Dei attentè audire,

De consecrat. Dist. 1. in 22. parte.

& in Ecclesia locum à Clericis distinctum quærere.

De consecrat. Dist. 2. in 11. parte.

De regvlaribvs. Cap. IX.

Regvlares *vtriusque sexus sunt, ita inter se distinguendi.*

Virorum enim alij præsunt, vt Abbates, qui eligendi sunt, nõ ex Clero.

Clerici seculares non sunt eligendi. 18. qu. 2. in 10. parte.

sed ex monasterio,

De electione & creatione Abbatis, & vt constitutio sit communis tam monachis, quàm sanctimonialibus.

N. 5. cap. 10. coll. 1. tit. 5.

prout digniores videntur,

Vt Abbas non tam antiquitate, quàm bona existimatione censendus sit, & eligendus. N. 123. cap. 34. coll. 9. tit. 15.

& electi instituendi sunt.

An per Episcopum Abbas sit eligendus & ordinandus, an tantummodo à proprijs fratribus sit instituendus 18. qu. 2.

Alij obediunt, vt Monachi,

De statu Monachorum, & canonicorum regularium. Dec. lib. 3. tit. 35. Cl. lib. 3. tit. 10.

De Monachis 18 qu. 2. in 4. & 6. parte. Cod. lib. 1. tit. 3. N. 5. coll. 1. tit. 5.

In quibus duo considerantur, Votum & Officium:

Votum aut coactum, aut liberũ.

Coactum, nisi accedente vouentis consensu, reijcitur,

Si in pueritiæ annis traditi coguntur religionis propositum tenere. 20. qu. 1.

Si quis præter propriam volunta-

tem cucullam induerit, an cogatur eam retinere. 20. qu. 3.

Liberum admittitur, dum per ætatē liceat, nec parentes dissentiant,

Si quis præter voluntatem parentum tonsuram, vel religionis vestem in pueritia accipiat, an possit ei detrahi. 20. qu. 2.

Ne liceat parentibus exhæredare filios, qui ingrediuntur monasteria, velut ingratos. N. 123. cap. 41. coll. 9. tit. 15.

neque vouentis fides data sit alij non consentienti,

vt patet in coniugatis:

De conuersione coniugatorum. Dec. lib. 3. tit. 32.

item in seruis,

De seruo Monacho in aliam vitæ figuram transeunte, retrahendo in seruitutem. N. 5. cap. 3. coll. 1. tit. 5.

item in canonicis regularibus,

Si contigerit Episcopos regulares canonicos fuisse, vtrum eis concedendus sit monasterij ingressus. 19. qu. 3.

secus in clerico,

An Episcopus permittere debeat, vt relicta propria Ecclesia clericus monasterium ingrediatur. 19. qu. 1.

huic enim licet etiam inuito Episcopo.

Si Episcopus licentiam dare noluerit, an eo inuito monasterium possit adire. 19. qu. 2.

Vouens autem gratis admittitur.

An pro religionis ingressu sit exigenda pecunia, & exacta sit persoluenda. 1 qu. 2.

post aliquod tempus tondetur.

19. qu. 3. in 3. parte.

& vestitur.

De monachis non statim vestiendis. N. 123. cap. 35. coll. 9. tit. 15.

De monachismum profitentibus non statim vestiendis. No. 5. cap. 2. coll. 1. tit. 5.

Vt post triennium monachismum professi siue liberi siue serui vestiantur. N. 5. cap. 3.

se & sua Deo dicat.

Vt qui monasteria ingrediuntur, se suáque dedicent monasterio. N. 123. cap. 38. coll. 9. tit. 15.

quæ ipsi deducto ære alieno supersunt,

De viro vel muliere, qui quæue solitariam vitam appetit. No. 5. cap. 6. coll. 1. tit. 5.

eorum administratione ipsi in posterum interdicta:

Si contingat aliquem se & sua monasterio tradidisse, an sine licentia Abbatis liceat ei ad propria redire. 17. qu. 3.

Qui sine licentia Abbatis retro redierit, an sua sibi ab Abbate reddēda sint. 17. qu. 4.

Hæc constitutio interpretatur priorem constitutionem de ijs qui ingrediuntur monasterium, & de substantijs eorum, & ex quo tempore oporteat eam valere. N. 76. coll. 6. tit. 4.

vt nec ipsi à monasterio discedere liceat,

De monacho qui monasterium dimiserit. N. 5. cap. 5. coll. 1. tit. 5.

De monacho monasterium dimittente. N. 5. cap. 7. coll. 1. tit. 5. & N. 123. cap. 42. coll. 9. tit. 15.

De monacho qui de vno ad aliud monasteriũ transijt. N. 5. cap. 8. coll. 1. tit. 5.

nisi aliud strictioris vitæ monasterium ingrediatur.

Si ab vno monasterio in aliud districtius liceat alicui trãsire. 20. qu. 4.

De regularibus, & transeuntibus ad religionẽ. Dec. tit. 2. tit. 31. Sext. lib. 3. tit. 14. Cl. tit. 3. tit. 9. Extr. comm. lib. 3. tit. 8.

Monachorum officiũ multiplex est,

De statu monachorum. Dec. lib. 3. tit. 35.

nimirum, Vitæ communio,

Vt monachi communiter habitent & dormiant. N. 5. cap. 4. coll. 1. tit. 5.

Vt monachi in vno conclaui habitent. N. 123. cap. 36. coll. 9. tit. 15.

De monachis & eorum conuersatione. N. 133. coll. 10.

Secularium contemptus,

Ne Clerici vel monachi secularibus negotijs se immisceant. Sext. lib. 3. tit. 24. 16. qu. 1. in 1. parte.

A mulieribus auersio,

Ne monachi vxorem ducant aut concubinam. N. 5. cap. 9. coll. 1. tit. 5. 18. qu. 2. in 7. & 8. parte.

Ab hominibus secessio,

20. qu. 3. in 3 parte.

Assiduus labor cum abstinentia,

De abstinentia, & operibus monachorum. De consecr. Dist. 5. in 8. parte.

Nec eis negatur Ecclesiasticarum rerum administratio, si Clerici sunt,

Vtrum monachis liceat officia populis celebrare, pœnitentiam dare, & baptisare. 16. qu. 1. in 2. parte.

dum ad id electi sint,

16. qu. 1. in 3. parte.

& Ecclesiæ ad eos pleno iure pertineant,

Si contigerit eos capellas habere Episcopali beneficio, an ab eis sint instituendæ, an ab Episcopis. 16. qu. 2.

Si Capellam in suo territorio ædificatam iure territorij sibi vendicare liceat. 16. qu. 5.

Si Laici Capellam teneant, & in

manibus Abbatis eam refutauerint, an consensu Episcopi, & Clericorum Abbas possit eam tenere. 16. qu. 7.

De Capellis monachorum, Dec. lib. 3. tit. 37. Sext. lib. 3. tit. 18.

Regularium quoque mulierum aliæ præsunt vt Abbatissæ, quæ eliguntur,

No. 5. De monachis. cap. 10. coll. 1. tit. 5.

Aliæ obediunt, vt Sanctimoniales,

De statu regularium. Sext. lib. 3. tit. 16. 20. qu. 2. parte. 20. qu. 1. in 3. parte. 18. qu. 2. in 9. parte.

Ascetriæ.

De ascetrijs. C. lib. 1. tit. 3. ✠
De Monachis, et Ascetrijs. Nou. 133. Coll. 10.

DE REBVS, QVÆ DEI CVLTVM CONTINENT.

CAP. X.

Res Ecclesiasticæ vel diuini iuris sunt, vel iuris quodammodo diuini,

Quæ diuini iuris sunt, aut Dei cultum continent, aut quæ ad ipsum pertinent.

Cultus Dei quatuor continet, Fidem, Spem, Charitatem, & Sacramentorum vsum.

Incipit à Fide, quæ iubet in Deum trinum credere.

De summa Trinitate, & fide catholica. Dec. lib. 1. tit. 1. Sext. lib. 1. tit. 1. Cl. lib. 1. tit. 1. De consecratione Dist. 3. in 14. parte.

De spiritu sancto. De consecrat. Dist. 5. in 13. parte.

indubiè.

De summa Trinitate, & fide catholica, & vt nemo de ea publicè contendere audeat. C. lib. 1. tit 1.

[illegible]

Spe conseruatur,

Charitate augetur, cuius aliquot exempla ex diuinis præceptis proponuntur:

Nam primum præceptum inter alia iubet

Venerari crucem,

De crucis dignitate. De consecrat. Dist. 5. in 2. parte.

Nemini licere ſignũ ſaluatoris humi vel in ſilice, vel in marmore, aut inſculpere aut pingere. C.lib.1.tit.8.

& Sanctos,

De reliquijs & veneratione ſanctorũ. Dec.lib.3.tit.45. Sext.lib.3.tit.22. Cl.lib.3.tit.16. Extr.com. lib.3. tit.12.

eorúmque imagines,

De cõſecratione. Diſt.3. in 12. parte.

quatenus in ijs nihil iuri aduerſatur.

In imaginibus nihil contra canones nouandum. De conſecr. Diſt. 2. in 13. parte.

Ad ſecundum præceptum Iuſiurãdum & Votum referuntur.

IN IVRE IVRANDO *tria conſiderantur, Perſona, Res & Forma.*

Perſona, vt quiſque ſciens iuret,

Vtrum ſit peccatum recipere iuſiurandum, ſi quis dubitat. 22. qu. 1. in 3. parte.

Res duo continet.

Vnum, vt iuret verum: quamuis enim interdũ mendacium toleretur,

22. qu. 2. in 5. parte.

tamen numquam mentiendum,

22. qu. 2. in. 4. parte.

Non ſolum verbo, ſed & facto quis mentitur. 22. qu. 5. in 5. & 6. parte.

de quibuſcumque rebus agatur,

22. qu. 2. in 2. parte.

ne periurio locus ſit.

An ſit periurus, qui iurat falſum, quod putabat verum 22. qu. 2.

Alterum vt licitum iuret,

An iuramentum ſit præſtandum. 22. qu. 1.

Ideo ſeruandum eſt Iuſiurandum.

Si conſtiterit Iuramentum ſeruandum eſſe, an Epiſcopus ſit reus periurij, qui contra Iuramentum Archidiaconum ire compellit. 22. qu. 5. in 1. parte.

Illicitum enim quamuis aliquando toleretur,

22. qu. 4. in 3. parte.

non eſt ſeruandum.

Si conſtiterit eſſe illicitum, quod iurauit Archidiaconus, an ſit ſeruandum. 22. qu. 4. in 1. & 2. parte.

Forma Iuris iurandi hæc esse debet, vt nec per Deum quis iuret,

Iurare per Deum maius peccatum, quàm per Euangelia. 22. qu. 1. in 2. parte.

nec per capillos Dei,

Vt homines non iurent per capillos Dei. N. 77. coll. 6. tit. 5.

neque per dæmones.

Vtrum sit credendum ei, qni per dæmonia iurat. 22. qu. 1. in 4. parte.

VOTVM *autem duo requirit,*

Vnum, ne temerè fiat:

An vir sine consensu vxoris continentiam vouere possit. 33. qu. 5.

An reus voti teneatur, qui infirmitate grauatus se fieri velle monachum dixit, an liceat ei à proposito cordis sui discedere. 17. qu. 1.

Alterum vt factum reddatur.

De voto & voti redemptione. Dec. lib. 3. tit. 34. Sext. lib. 3. tit. 15. Extr. tit. 6.

Tertio præcepto dierum festorum cultus præcipitur.

De festis, & Ecclesiasticis cæremonijs promulgandis, & obseruandis. De. consecrat. Dist. 3. in 1. & 5. parte.

De ferijs. Cod. lib. 3. tit. 12.

An die Dominico causa sit ventilanda. 15. qu. 4.

Semper die Dominico fit Pascha. De consecrat Dist. 3. in 11. parte.

Quare festum crucis celebratur. De consecrat. Dist. 3. in 9. parte.

Quartum vnumquenque sui officij admonet, veluti Principem vt Ecclesiam defendat,

23. qu. 5. in 6. parte.

malos ad bonum cogat.

An mali cogendi sunt ad bonum. 23. qu. 6.

Populum

vt principem & magistratū honoret,

23. qu. 5. in 5. parte.

tributa soluat,

23. qu. 8. in 4. parte.

Quintum occisionem & vltionem prohibet:

Occidit autem,

1. *Qui seipsum perimit,*

23. qu. 5. in 3. parte.

2. *Qui alium interficit, quod non licet,*

23. qu. 8. in 7. parte.

nisi iure id fiat, veluti ex his duabus causis,

Prima, cum in iusto bello occidit.

Nec enim militare peccatum,

An militare sit peccatum. 23. qu. 1.

Si principis authoritas accedit.

Quod bellum sit iustum, & quomodo à filiis Israel iusta bella gerebantur. 23. qu. 2.

Excipiuntur Clerici,

An Episcopis, vel quibuslibet Clericis sua liceat authoritate, vel Apostolici, sine Imperatoris præcepto arma mouere. 23. qu. 8. in 1. & 3. parte.

quibus sola defensio conceditur.

Clerici possunt alios hortari ad pugnam, & se defendere. 23. qu. 8. in 2. parte.

Altera, si ex iudicis sententia occidit,

An sit peccatum iudici, vel ministro reos occidere. 23. qu. 5. in 1. & 7. parte.

Hodie mali tolerandi sunt, nisi à iudice, qui eos punire potest. 23. qu. 4. in 2. parte.

secundum ius lata.

23. qu. 5. in 2. parte.

Vltio iniuriarum prohibetur,

siue propriarum,

An vindicta sit inferenda. 23. qu. 4. in 1. parte.

Quando liceat vnicuique se vindicare. C. lib. 3. tit. 27.

siue alienarum,

An iniuria sociorum sit armis propulsanda. 23. qu. 3.

nisi amore iustitiæ.

Vindicta non est inferenda amore vlciscendi, sed iustitiæ 23. qu. 4. in 4. parte.

Magis diligitur qui punitur, quàm qui peccat, & non punitur. 23. qu. 5. in 8. parte.

Sexto præcepto omnis illegitima coniunctio interdicitur.

An simplex fornicatio sit prohibita in decalogo. 32. qu. 4. in. 5. parte.

Septimum illicitam rei alienæ contrectationem improbat.

An hæretici ſuis & Eccleſiæ rebus ſint expoliendi, & qui poſſidet ab hæreticis ablata, an dicatur poſſidere aliena. 23. qu. 7.

DE SACRAMENTIS, ET PRIMVM DE BAPTISMO ET CONFIRMATIONE.

CAP. XI.

SACRAMENTORVM *vſu cultus Dei perficitur.*

Sunt autem ſeptem, Baptiſmus, Confirmatio, Penitentia, Euchariſtia, Ordo, Matrimonium & Vnctio extrema.

BAPTISMVS *viam ſalutis aperit*

De Baptiſmi ſacramento. De conſecr. Diſt 4. in 1. & 27. parte.

De Baptiſmo & eius effectu Dec. lib. 3. tit. 42. Cl. lib. 3. tit 15.

Hic autem aut ſolemnis, qui certis tantum diebus fit:

Non debet fieri Baptiſmus ſolem-

nis, nisi in Pascha, & Pentecoste. De consecr. Dist. 4. in 2. parte.

aut minus solemnis, & hic quotidie fit, vel à quocumque,
si necessitas vrget,

In necessitate potest fieri baptismus à quocunque. De consecr. Dist. 4. in 3. parte.

etiam à malo,

Quòd malitia baptisantis non nocet baptisato. De consecr. Dist. 4. in 9. parte.

& non baptisato:

An approbetur baptisma, quod à non baptisato præstatur. De consecrat. Dist. 4. in 4. parte.

nec iteratur secundum Ecclesiam factus,

Non iteratur baptisma, quod in fide sanctæ Trinitatis ab hæreticis præstatur. De consecr. Dist. 4. in 5. 8. & 21. parte.

Ne sanctum baptisma iteretur. C. lib. 1. tit. 6.

alioqui rebaptisatus punitur.

Scienter rebaptisatus, irregularis fit. De consecr. Dist. 4. in 23. parte.

Vel à ſacerdote, tunc. 3. requiruntur,

1. *Vt baptiſandus inſtruatur in fide,*

Catechiſmus debet præcedere baptiſma. De conſecrat. Diſt. 4. in. 11. parte.

Quot menſibus Iudæi baptiſandi inter catechumenos habeantur. De conſecr. Diſt. 4. in 18. & 30. parte.

eam verè profiteatur,

Quando proſit baptiſmus ei qui fictè illum accipit. De conſecr. Diſt. 4. in 10. parte.

niſi ſit paruulus.

Aliorum fide & profeſſione paruuli baptiſantur. De conſecr. Diſt. 4. in 14. parte.

2. *Vt ſuſceptorem habeat.*

Non plures, ſed vnus in baptiſmate ſuſcipiat. De conſecr. Diſt. 4. in. 19. parte.

3. *Vt qui baptiſat, baptiſandum immergat*

Diſt. 4. in 15. parte.

In nomine S. Trinitatis

Diſt. 4. in 16. parte.

[illegible],

D[illegible] [illegible] parte.

[illegible]

D[illegible] [illegible] parte.

& [illegible] ceremonias obseruet.

D[illegible] 4. [illegible] 17. parte.

E[illegible] baptismi sequuntur:

[illegible] peccata delentur,

D[illegible] 4. in 28. & 31. parte.

& gratia confertur.

Dist. 4. in. 32. parte.

Itaque necessarius est baptismus,

Dist. 4. in 29. parte.

non differendus,

De his qui vsque ad exitum vitæ suscipere baptisma differunt d. Dist. 4. in 25. parte.

sed statim à partu petendus.

d. Dist. 4. in 22. parte.

CONFIRMATIO *in via salutis ambulantes roborat.*

De Sacramento confirmationis. De consecr. Dist. 5.

DE PŒNITENTIA.

CAP. XII.

PŒNITENTIA *ab eis noxia remouet.*

Hoc autem vt fiat, primum delicta sunt examinanda,

Quot ſunt genera peccatorum. De pœnitentia. Diſt. 1. in 5. parte & an. vnum. verſ. criminis. Diſt. 25.

Deinde horum circunſtantiæ conſiderandæ:

In pœnitentia quæ peccatorem conſiderare oporteat. De pœnitentia. Diſt. 5.

Hinc cordis contritio requiritur,

An ſola cordis contritio deleat peccatum. De pœnitentia. Diſt. 1. in 1. parte. De pœnitentia. Diſt. 2. in 5. parte.

Et oris confeßio. In qua proponuntur quatuor,

1. *An neceſſaria ſit,*

An præter contritionem oris confeſſio requiratur. De Pœnitentia.

Quæ diuini iuris ſunt, aut Dei cultum continent, aut quæ ad ipſum pertinent.

Cultus Dei quatuor continet, Fidem, Spem, Charitatem, & Sacramentorum vſum.

Incipit à Fide, quæ iubet in Deum trinum credere.

De ſumma Trinitate, & fide catholica. Dec. lib. 1. tit. 1. Sext. lib. 1. tit. 1. Cl. lib. 1. tit. 1. De conſecratione Diſt. 3. in 14. parte.

De ſpiritu ſancto. De conſecrat. Diſt. 5. in 13. parte.

indubiè.

De ſumma Trinitate, & fide catholica, & vt nemo de ea publicè contendere audeat. C. lib. 1. tit 1.

Spe conſeruatur,

Charitate augetur, cuius aliquot exempla ex diuinis præceptis proponuntur:

Nam primum præceptum inter alia iubet

Venerari crucem,

De crucis dignitate. De conſecrat. Diſt. 5. in 2. parte.

Nemini licere ſignũ ſaluatoris humi vel in ſilice, vel in marmore, aut inſculpere aut pingere. C. lib. 1. tit. 8.

& Sanctos,

De reliquijs & veneratione ſanctorũ. Dec. lib. 3. tit. 45. Sext. lib. 3. tit. 22. Cl. lib. 3. tit. 16. Extr. com. lib. 3. tit. 12.

eorúmque imagines,

De cõſecratione. Diſt. 3. in 12. parte.

quatenus in ijs nihil iuri aduerſatur.

In imaginibus nihil contra canones nouandum. De conſecr. Diſt. 2. in 13. parte.

Ad ſecundum præceptum Iuſiurãdum & Votum referuntur.

IN IVRE IVRANDO *tria conſiderantur, Perſona, Res & Forma.*

Perſona, vt quiſque ſciens iuret,

Vtrum ſit peccatum recipere iuſiurandum, ſi quis dubitat. 22. qu. 1. in 3. parte.

Res duo continet.

Vnum, vt iuret verum: quamuis enim interdũ mendacium toleretur,

22. qu. 2. in 5. parte.

tamen numquam mentiendum,

22. qu. 2. in. 4. parte.

Non ſolum verbo, ſed & facto quis mentitur. 22. qu. 5. in 5. & 6. parte.

de quibuſcumque rebus agatur,

22. qu. 2. in 2. parte.

ne periurio locus ſit.

An ſit periurus, qui iurat falſum, quod putabat verum 22. qu. 2.

Alterum vt licitum iuret,

An iuramentum ſit præſtandum. 22. qu. 1.

Ideo ſeruandum eſt Iuſiurandum.

Si conſtiterit Iuramentum ſeruandum eſſe, an Epiſcopus ſit reus periurij, qui contra Iuramentum Archidiaconum ire compellit. 22. qu. 5. in 1. parte.

Illicitum enim quamuis aliquando toleretur,

22. qu. 4. in 3. parte.

non eſt ſeruandum.

Si conſtiterit eſſe illicitum, quod iurauit Archidiaconus, an ſit ſeruandum. 22. qu. 4. in 1. & 2. parte.

Forma Iuris iurandi hæc esse debet, vt nec per Deum quis iuret,

Iurare per Deum maius peccatum, quàm per Euangelia. 22. qu. 1. in 2. parte.

nec per capillos Dei,

Vt homines non iurent per capillos Dei. N. 77. coll. 6. tit. 5.

neque per dæmones.

Vtrum sit credendum ei, qni per dæmonia iurat. 22. qu. 1. in 4. parte.

VOTVM *autem duo requirit,*

Vnum, ne temerè fiat:

An vir sine consensu vxoris continentiam vouere possit. 33. qu. 5.

An reus voti teneatur, qui infirmitate grauatus se fieri velle monachum dixit, an liceat ei à proposito cordis sui discedere. 17. qu. 1.

Alterum vt factum reddatur.

De voto & voti redemptione. Dec. lib. 3. tit. 34. Sext. lib. 3. tit. 15. Extr. tit. 6.

Tertio præcepto dierum festorum cultus præcipitur.

De festis, & Ecclesiasticis cæremonijs promulgandis, & obseruandis. De. consecrat. Dist. 3. in 1. & 5. parte.

De ferijs. Cod. lib. 3. tit. 12.

An die Dominico causa sit ventilanda. 15. qu. 4.

Semper die Dominico sit Pascha. De consecrat Dist. 3. in 11. parte.

Quare festum crucis celebratur. De consecrat. Dist. 3. in 9. parte.

Quartum vnumquenque sui officij admonet, veluti Principem vt Ecclesiam defendat,

23. qu. 5. in 6. parte.

malos ad bonum cogat.

An mali cogendi sunt ad bonum. 23. qu. 6.

Populum

vt principem & magistratū honoret,

23. qu. 5. in 5. parte.

tributa soluat,

23. qu. 8. in 4. parte.

Quintum occisionem & vltionem prohibet:

Occidit autem,

1. *Qui seipsum perimit,*

23. qu. 5. in 3. parte.

2. *Qui alium interficit, quod non licet,*

23. qu. 8. in 7. parte.

nisi iure id fiat, veluti ex his duabus causis,

Prima, cùm in iusto bello occidit.

Nec enim militare peccatum,

An militare sit peccatum. 23. qu. 1.

Si principis authóritas accedit.

Quod bellum sit iustum, & quomodo à filiis Israel iusta bella gerebantur. 23. qu. 2.

Excipiuntur Clerici,

An Episcopis, vel quibuslibet Clericis sua liceat authoritate, vel Apostolici, sine Imperatoris præcepto arma mouere. 23. qu. 8. in 1. & 3. parte.

quibus sola defensio conceditur.

Clerici possunt alios hortari ad pugnam, & se defendere. 23. qu. 8. in 2. parte.

Altera, si ex iudicis sententia occidit,

An sit peccatum iudici, vel ministro reos occidere. 23. qu. 5. in 1. & 7. parte.

Hodie mali tolerandi sunt, nisi à iudice, qui eos punire potest. 23. qu. 4. in 2. parte.

secundum ius lata.

23. qu. 5. in 2. parte.

Vltio iniuriarum prohibetur,

siue propriarum,

An vindicta sit inferenda. 23. qu. 4. in 1. parte.

Quando liceat vnicuique se vindicare. C. lib. 3. tit. 27.

siue alienarum,

An iniuria sociorum sit armis propulsanda. 23. qu. 3.

nisi amore iustitiæ.

Vindicta non est inferenda amore vlciscendi, sed iustitiæ 23. qu. 4. in 4. parte.

Magis diligitur qui punitur, quàm qui peccat, & non punitur. 23. qu. 5. in 8. parte.

Sexto præcepto omnis illegitima coniunctio interdicitur.

An simplex fornicatio sit prohibita in decalogo. 32. qu. 4. in. 5. parte.

Septimum illicitam rei alienæ contrectationem improbat.

An hæretici ſuis & Eccleſiæ rebus ſint expoliendi, & qui poſſidet ab hæreticis ablata, an dicatur poſſidere aliena. 23. qu. 7.

DE SACRAMENTIS, ET PRIMVM DE BAPTISMO ET CONFIRMATIONE.

CAP. XI.

SACRAMENTORVM *vſu cultus Dei perficitur.*

Sunt autem ſeptem, Baptiſmus, Confirmatio, Penitentia, Euchariſtia, Ordo, Matrimonium & Vnctio extrema.

BAPTISMVS *viam ſalutis aperit*

De Baptiſmi ſacramento. De conſecr. Diſt 4. in 1. & 27. parte.

De Baptiſmo & eius effectu Dec. lib. 3. tit. 42. Cl. lib. 3. tit 15.

Hic autem aut ſolemnis, qui certis tantùm diebus fit:

Non debet fieri Baptiſmus ſolem-

nis, nisi in Pascha, & Pentecoste. De consecr. Dist. 4. in 2. parte.

aut minus solemnis, & hic quotidie fit, vel à quocumque,
si necessitas vrget,

In necessitate potest fieri baptismus à quocunque. De consecr. Dist. 4. in. 3. parte.

etiam à malo,

Quòd malitia baptisantis non nocet baptisato. De consecr. Dist. 4. in 9. parte.

& non baptisato:

An approbetur baptisma, quod à non baptisato præstatur. De consecrat. Dist. 4. in 4. parte.

nec iteratur secundum Ecclesiam factus,

Non iteratur baptisma, quod in fide sanctæ Trinitatis ab hæreticis præstatur. De consecr. Dist. 4. in 5. 8. & 21. parte.

Ne sanctum baptisma iteretur. C. lib. 1. tit. 6.

alioqui rebaptisatus punitur.

Scienter rebaptisatus, irregularis fit. De consecr. Dist. 4. in 23. parte.

Vel à ſacerdote, tunc. 3. requiruntur,

1. Vt baptiſandus inſtruatur in fide,

Catechiſmus debet præcedere baptiſma. De conſecrat. Diſt. 4. in. 11. parte.

Quot menſibus Iudæi baptiſandi inter catechumenos habeantur. De conſecr. Diſt. 4. in 18. & 30. parte.

eam verè profiteatur,

Quando proſit baptiſmus ei qui fictè illum accipit. De conſecr. Diſt. 4. in 10. parte.

niſi ſit paruulus.

Aliorum fide & profeſſione paruuli baptiſantur. De conſecr. Diſt. 4. in 14. parte.

2. Vt ſuſceptorem habeat.

Non plures, ſed vnus in baptiſmate ſuſcipiat. De conſecr. Diſt. 4. in. 19. parte.

3. Vt qui baptiſat, baptiſandum immergat

Diſt. 4. in 15. parte.

In nomine S. Trinitatis

Diſt. 4. in 16. parte.

in vase ad id parato,

Dist. 4. in 20. parte.

Chrismate vngat

Dist. 4. in 24. parte.

& alias cæremonias obseruet.

Dist. 4. in. 17. parte.

Hinc effectus baptismi sequuntur: nam peccata delentur,

Dist. 4. in .28. & 31. parte.

& gratia confertur.

Dist. 4. in. 32. parte.

Itaque necessarius est baptismus,

Dist. 4. in 29. parte.

non differendus,

De his qui vsque ad exitum vitæ suscipere baptisma differunt d. Dist. 4. in 25. parte.

sed statim à partu petendus.

d. Dist. 4. in 22. parte.

CONFIRMATIO *in via salutis ambulantes roborat.*

De Sacramento confirmationis. De consecr. Dist. 5.

DE POENITENTIA.

CAP. XII.

POENITENTIA ab eis noxia remouet.

Hoc autem vt fiat, primum delicta sunt examinanda,

Quot sunt genera peccatorum. De pœnitentia. Dist. 1. in 5. parte & can. vnum. vers. criminis. Dist. 25.

Deinde horum circunstantiæ considerandæ:

In pœnitentia quæ peccatorem considerare oporteat. De pœnitentia. Dist. 5.

Hinc cordis contritio requiritur,

An sola cordis contritio deleat peccatum. De pœnitentia. Dist. 1. in 1. parte. De pœnitentia. Dist. 2. in 5. parte.

Et oris confeßio. In qua proponuntur quatuor,

1. *An necessaria sit,*

An præter contritionem oris confessio requiratur. De Pœnitentia.

Dist. 1. in 2. 4. & 8. parte.

2. *Cui facienda,*

Cui debeat fieri confessio. De pœnitentia. Dist. 1. in 9. parte, & De pœnitentia. Dist. 6.

3. *Quomodo.*

Pœnitens tempore confessionis debet habere propositum non peccandi. De pœnitentia. Dist 3. in 2. parte.

Pœnitens debet omnia confiteri. De pœnitentia. Dist. 3. in 9. parte.

4. *Quandiu facienda.*

Tempus pœnitentiæ est vsque ad vltimum articulum vitæ. De pœnitent. Dist. 7.

An pœnitentia sit reiteranda. De pœnitentia. Dist. 3.

Quamuis enim verè pœnitentibus peccata dimissa non redeant,

An peccata dimissa redeant. De pœnitent. Dist. 4.

tamen charitas prius habita potest amitti,

An charitas habita amittatur. De pœnitentia. Dist. 2.

& Iusti quandoque cadunt.

De

De pœnitentia. Dist. 3 in 6. parte.

Confeßionem satisfactio sequitur,

De pœnitentia. Dist. 1. in 8. parte.

De pœnitentijs & remißionibus. Dec. lib. 5. tit. 38. Sext. lib. 5. tit. 10. Cl. lib. 5. tit. 9. Extr. comm. lib. 5. tit. 9.

An vsurarij pœnitentiam agere valeant, nisi quod malè acceperint restituant. 14. qu. 6.

In qua considerantur quatuor

1. *Authoritas satisfactionem indicentis.*

An excommunicatus ab Episcopo poßit reconciliari à presbytero illo inconsulto. 26. qu. 6.

2. *Qualitas delicti*,

In eodem genere peccati vnus magis punitur, quam alius. Dist. 40. in 2. & 3. parte. & 27. qu. 7. in 2. & 3. parte.

3. *Tempus.*

Si morientibus sit indicenda pœnitentia sub quantitate temporis. 26. qu. 7. in 1. parte, & De consecratione. Dist. 3. in 7. parte.

4. *Modus satisfactionis, qui relin-*

C

quitur arbitrio sacerdotis, vbi in canone non definitur.

De pœnitentia. Dist. 1. in 7. parte.

Est autem triplex:

Oratio,

De pœnitentia. Dist. 3. can. de quotidianis. De consecrat. Dist. 5. in. 4. parte. De consecrat. Dist. 1. in. 18. parte. & 33. qu. 4.

Ieiunium.

De ieiunijs Ecclesiæ. De consecr. Dist. 5. in. 5. & 6. parte.

Quibus temporibus ieiunia sint seruanda. Dist. 76.

De obseruatione ieiuniorum. Dec. lib. 3. tit. 46. Dist. 82. in 3. parte.

Quo tempore ab esu carnium est abstinendum. De consecr. Dist. 3. in. 2. 4. 5. 6. parte.

De abstinentia carnium in die sabbati. De consecr. Dist. 5. in 7. parte.

Eleemosyna

De pœnitentia. Dist. 1. can. quamobrem.

An eleemosinæ de vsuris fieri possint. 14. quæst. 5.

Fructus pœnitentiæ duo sunt.

Vnus in culpæ remißione,

Pœnitenti omne peccatum dimittitur. De pœnitentia. Dist. 1. in 5. parte.

manet enim pœna hîc, vel post mortem luenda,

De pœnitentia. Dist. 1. in 6. parte, & De pœnitentia. Dist. 3. in 10. parte.

cum nullum malum impunitum relinquatur,

De pœnitentia. Dist. 3.

Alter est in præmio vitæ æternæ.

Pœnitens scribitur in libro vitæ. De pœnitentia. Dist. 4. in 4. parte.

De prædestinatis. 23. qu. 4. in 3. parte.

DE EVCHARISTIA.

CAP. XIII.

EVCHARISTIA *ieiunos cibat,*

Hæc autem fit in Missa,

De celebratione missarum, & Sacramento Eucharistiæ, & alijs diuinis officijs. Dec. lib. 3. tit. 41. Cl. lib.

3. tit. 14. Extr. comm. lib. 3. tit. 11. De cõsecr. Dist. 1. in 2. 5. 6. & 12. par.

In qua ex pane & vino aqua permixto corpus & sanguis Christi conficitur

De consecr. Dist. 2. in 1. 2. 13. 14. 15. 16. 17. 19. 21. 22. 23. 24. 25. parte.

certo ritu

De consecr. Dist. 1. in 11. 25. & 26. parte. De consecr. Dist. 2. in 3. & 6. parte.

à sacerdote

A quibus tractanda sunt Sacraméta Dominica. De cõsecr. Dist. 2. in 7. par.

ieiuno,

Non nisi à ieiunis hominibus sacramenta celebrentur altaris. De cõsecr. Dist. 1. in 14. & 18. parte.

atque offertur etiam pro defunctis,

In omnibus missarum solemnibus pro defunctis oratio fiat De cõsecr. Dist. 1. in 27. parte.

Deinde sumitur

Quoties quis celebrat, toties Eucharistiam sumat. De consecr. Dist. 1. in 4. parte.

idque statis horis

De consecr. Dist. 1. in 16. parte.

& locis.

Vt in priuatis domibus ſacra myſteria non fiant. N. 57. coll. 5. tit. 12.

Ne in priuatis locis ſacra myſteria fiant. N. 131. cap. 5. coll. 9. tit. 6.

Aſſeruatur quoque in Eccleſia,

De cuſtodia Euchariſtiæ, Chriſmatis & aliorum Sacramentorum. Dec. lib. 3. tit. 44. De conſecrat. Diſt. 2. in 27. parte.

vt miniſterio ſacerdotis communicetur,

Sacerdotes non niſi per ſe diuina Sacramenta miniſtrent. De conſecrat. Diſt. 2. in 10. parte.

non omnibus:

Impœnitentibus non datur corpus Chriſti. De conſecrat. Diſt. 2. in 28. parte.

ſed probatis,

Pro infirmis presbyter ſemper habeat Euchariſtiam paratam. De conſecrat. Diſt. 2. in 26. parte.

Non mundantur ſcelerati indignè communicantes. De conſecr. Diſt. 2. in 8. parte.

Pollutio nocturna quando impediat communionem. Diſt. 6.

Quod non sæptus fiebat,

De consecrat. Dist. 2. in 5. parte.

ad perpetuam Christi memoriam.

De consecrat. Dist. 2. in 22. parte.

De ordine.

Cap. XIIII.

Ordo *sacrorum ministros instituit.*

Hæc autem institutio interdum reprobatur, ex persona instituentis, veluti

Si hæreticus est:

1. qu. 7. in 6. parte.

Si schismaticus,

De schismaticis & ordinatis ab eis. Dec. lib. 5. tit. 6.

Si simoniacus,

1. qu. 1. in 2. & 3. parte.

Si excommunicatus,

An ordinatio, quæ ab excommunicato facta est, aliquo modo possit rata haberi. 9. qu. 1.

Si Episcopatui renuntiauit.

De ordinatis ab Episcopo, qui

Episcopatui renuntiauit. Dec. lib. 3. tit. 13.

Interdum ex persona instituendi, veluti

Quia instituenti non est subditus,

De Clericis peregrinis. Dec. lib. 1. tit. 22.

Episcopus alterius Clericos sine eius consensu non ordinet. Dist. 71.

Monachi sine consensu Abbatis non ordinetur. Dist. 58.

nisi dimissorias literas habeat:

Peregrinum nullus ordinet sine multis chirographis. Dist. 98.

An liceat Episcopo, Archiepiscopo, Primati vel Patriarchæ Clericos alterius prouinciæ sine proprijs literis ordinare. 9. qu. 2.

quas quidem superior non nisi rogatus concedit,

Episcopus dimissorias nisi rogatus non tribuat. Dist. 72.

& certa forma.

Literæ dimissoriæ quomodo fiant Dist. 73.

Vel instituenti subditus est, sed

institutio impeditur, veluti

Ob ætatem,

In qua ætate Ecclesiastici sint ordinandi. Dist. 78.

De ætate presbyterorum, & cæterorum Clericorum. N. 123. cap. 13. coll. 9. tit. 15.

Ob religionem,

quia non est baptisatus,

De presbytero non baptisato. Dec. lib. 3. tit. 43.

vel in ægritudine baptisatus est:

Baptisati in ægritudine non ordinentur. Dist. 57.

Ob contrariam voluntatem:

Inuitus nemo ordinetur. Dist. 74.

Ob malos mores:

Filij presbyterorum incontinentes non ordinentur. Dist. 56.

De filijs presbyterorũ ordinandis, vel non. Dec. lib. 1. tit. 17. Sext. lib. 1. tit. 11.

Consentientes & fauentes peccatis non ordinentur. Dist. 83.

Criminosi non ordinentur, & ordinati deponantur. Dist. 81.

Si sponte confessus est, aut ab alijs

conuictus fuerit, an suscepti ordinis officium exequi possit. 15. qu. 8.

Ob vitium corporis:

Corpore vitiati non ordinentur. Dist. 55.

De corpore vitiatis non ordinandis. Dec. lib. 1. tit. 20.

Ob conditionem veluti,

Si curis secularibus distrahitur:

De obligatis ad ratiocinia ordinãdis vel non. Dec. lib. 1. tit. 19.

Si curialis, miles, forensis,

Curiales, milites, forenses non ordinentur. Dist. 51.

Curiales, forenses cur non ordinentur. Dist. 53.

Quibus casibus curiales ordinari possunt. N. 133. cap. 15. coll. 9. tit. 15.

Si seruus, aut ascriptitius:

Serui sine dominorum consensu & libertate non ordinentur. Dist. 54.

De seruis non ordinandis, & eorum manumissione. Dec. lib. 1. tit. 18.

Quomodo seruus aut ascriptitius ordinari possit. N. 123. cap. 17. coll. 9. tit. 15.

Si bigamus:

De bigamis. Sext. lib. 1. tit. 12.

De bigamis non ordinandis. Dec. lib. 1. tit. 21.

Digamus, & qui præter vxorem habuit concubinam non ordinetur. Dist. 33. 34.

An sit reputandus digamus, qui ante baptismum habuit vnam, & post baptismum alteram. 28. qu. 3.

Si coniugatus:

De clericis coniugatis. Dec. lib. 3. tit. 3.

De vxoribus Clericorum. N. 123. cap. 14. coll. 9. tit. 15.

Ob vitium natalium, nisi gratia fiat:

De filijs presbytorum, & alijs illegitimè natis. Sext. lib. 1. tit. 11.

Ob imperitiam,

Non enim admittitur rudis & idiota,

Rudes & idiotæ non ordinentur. Dist. 59.

sed eruditus, tum in sacris literis,

Ecclesiastici sacras literas sciant. Dist. 38.

Ecclesiastici sint prudétes. Dist. 36.

tum in liberalibus disciplinis,

Ecclesiastici literas seculares sciant ad necessitatem. Dist. 37.

& rerum humanarum non omnino ignarus,

Ecclesiastici negotia secularia sciãt. Dist. 39.

& qui iure probatur,

De Clericis, quales eligendi sunt. N. 6. cap. 13. coll. 1. tit. 6.

Quales esse debent, qui in Clericos ordinantur. N. 123. cap. 12. & 13, coll. 9. tit. 15.

De qualitate ordinandorum. Dec. lib. 1. tit. 11. Sext. lib. 1. tit. 9.

Probatus autem instituitur:

De Ecclesiasticorum ordinatione. Dist. 23.

cum titulo,

Nullus sine titulo ordinetur. Dist. 70

An quis possit in duabus Ecclesijs conscribi. 21. qu. 1.

gradatim:

Ecclesiastici non sint neophyti. Dist. 48.

Nemo per saltũ ordinetur. Dist. 52.

Ordines ſacri per interualla conferantur. Diſt. 77.

De Clerico per ſaltum promoto. Dec. lib. 5. tit. 29.

De eo qui ordinem furtiuè ſuſcepit. Dec. 5. tit. 30.

ſtatis temporibus,

De temporibus ordinationum. Dec. lib 1. tit. 11. Sext. lib. 1. tit. 9.

De tempore ordinum conferendorum. Diſt. 75. in. 3. & 5. parte.

& gratis:

Vt ordinationes gratis fiant. N. 123. cap. 16. coll. 9. tit. 15.

Quod pro miniſterijs Eccleſiaſticis nihil debet dari. 1. qu. 1. in. 1. & 12. parte.

alioqui gratia non confertur:

1. qu. 1. can. cito. verſic. quia verò in. 2. parte.

tamen loci conſuetudo in hoc ſeruanda,

Vt ea quæ vocantur inſinuatiua ſuper Clericis, in maiore Eccleſia dentur: in alijs autem Eccleſijs penitus non dentur. No. 56. coll. 5. tit. 9.

Quæ quidem ordinatio in maioribus ordinibus fit ab Episcopo,

Presbyteri ab vno Episcopo ordinantur. Dist. 67.

& vero:

Non Episcopi ordinare presbyteros, nec chorepiscopi possunt. Dist. 68.

in inferioribus verò ordinibus interdum ab Abbate:

Ordines inferiores à quibus conferantur. Dist. 69.

nec legitimum modum excedere debet.

De mensura ordinandorum Clericorum. N. 16. coll. 3. tit. 3.

De Clericorum multitudine non facienda. N. 3. cap. 4. coll. 1. tit. 3. & N. 6. cap. 16. coll. 1. tit. 6.

Vt numerus Clericorum, qui nunc est, maneat. N. 3. cap. 1. coll. 1. tit. 3.

De numero vetere Clericorum Constantinopolitanæ ciuitatis. N. 3. cap. 2. coll. 1. tit. 3.

Vt determinatus sit numerus Clericorum. N. 3. coll. 1. tit. 3.

De Matrimonio.

Cap XV.

Matrimonivm *filios Dei multiplicat:*

Institutum enim est ad prolem legitimè suscipiendam,

Ratione debet homo diligere vxorem, non tamquam adulteram. 32. qu. 4. in.3.parte.

An ea, quæ causa incontinentiæ ducitur, sit coniux appellanda. 32. qu. 2.

Melius est mori sine filijs, quam eos quærere ex damnato coitu. 32. qu. 4. in 4. parte.

Vbi vel de matrimonio agitur, vel de liberis.

De matrimonio bifariam, nimirum aut de ipso contrahendo, aut de contracto.

In contrahendo matrimonio multa requiruntur:

De sponsalibus & matrimonijs. Dec. lib. 4. tit. 1. Sext. lib. 4. tit. 1.

Illud præcipue, vt sit Legitimum, & Honestum:

In legitimo tum personæ, tum pacta considerantur,

Personæ liberæ esse debent, & nullatenus inter se coniunctæ.

Liberæ non sunt, quæ per ætatem consentire non possunt,

An sponsalia contrahantur inter infantes. 30. qu. 2.

De desponsatione impuberum. Dec. lib. 4. tit. 2. Sext. lib. 4. tit. 2.

aut quæ mente captæ sunt,

Furiosi non possunt contrahere matrimonium. 32. qu. 7. in 6. parte.

aut quæ coguntur,

An filia inuita sit tradenda alicui. 31. qu. 2.

aut rapiuntur,

Si quæ vim patitur, pudicitiam amittere comprobatur. 32. qu. 5.

Fœmina inuita, quæ perdidit virginitatem, non debet se adæquare incontaminatis virginibus. 32. qu. 5. in 4. parte.

nisi consensus postea accedat:

An raptori nupta nubere possit

patre aſſenſum præbente 36. qu. 2.

neque ea, quæ fidem alij dederunt, vel voto,

An coniugium poſſit eſſe inter vouentes. 27. qu. 1. in. 1. & 2. parte.

Qui Clerici vel vouentes matrimonium contrahere poſſunt. Dec. lib. 4. tit. 6.

De Clericis, qui nuptias contrahere non poſſunt. No. 22. cap. 22. coll. 4. tit. 1.

An pœnitentes ſolenniter poſſint matrimonium contrahere. 33. qu. 2. in 6. & 10. parte.

vel matrimonio, vt patet in fœmina.

An liceat ſponſæ à ſponſo recedere, & alteri nubere. 27. qu. 2.

An ſit rea adulterij, quæ viuente viro alteri nupſit: & redeunte primo an cogenda ſit redire. 34. qu. 1. 2.

An poſt patris ſponſionem filia poſſit nubere alteri. 31. qu. 3.

Poſtquam ſemel placuit quis, eo viuente alter ſuperduci non poteſt. 32. qu. 5. in. 5. parte.

De ſponſa duorum. Dec. lib. 4. tit. 4.

Si contigerit Ecclesiam decipi, & causa consanguinitatis aliquam à viro suo separari, quæ post quadriennium nuptijs hinc inde celebratis deprehenditur non fuisse consanguinea prioris, an secunda coniugia sint rescindenda, & priora redintegranda. 35. qu. 9.

Item in viro.

An liceat viro aliam ducere priore viuente. 28. qu. 2.

Si viuente dimissa aliam possit accipere. 37. qu. 7.

Punitur qui dimissa vxore concubinæ adhæret. 32. qu. 5. in 6. parte.

Si viuente vxore liceat alicui filios ex ancilla quærere. 32. qu. 4.

Nullatenus coniunctæ dicuntur, inter quas nec cognatio, neque affinitas est.

Cognatio autem hoc iure triplex est, spiritualis, naturalis, & Legitima.

Spiritualis impedit matrimonium contrahendum:

An ſpirituales filij naturalibus copulari valeant 30. qu. 3.

An vxorem compatris vxoris ſuæ alicui ducere liceat. 30. qu. 4.

De cognatione ſpirituali. Dec. lib. 4. tit. 11. Sext. lib. 4. tit. 3.

Naturalis quoque,

De conſangninitate. Dec. lib 4. tit. 14. Cl. lib. 4. tit. 1.

Si liceat aliquam ex propria cognatione ducere in vxorem 35. qu. 1.

ſed vſque ad certum gradum,

Si ex conſanguinitate vxoris aliqua poſſit in coniugem duci, & vſque ad quem gradum debeat quiſque abſtinere, ſiue a proprijs, ſiue ab vxoris ſuæ conſanguineis. 35. qu. 2. 3.

Quare vſque ad ſextum gradum conſanguinitatis coniunctio prohibeatur. 35. qu. 4.

intra quem interdum diſpenſatur,

Si ignoranter de conſanguinitate vel affinitate aliqua in vxorem ducta eſt, an ex diſpenſatione poſſit viro ſuo adhærere. 35. qu. 8.

In hac cognatione duæ personæ vnum gradum constituunt,

Quomodo gradus consanguinitatis computandi sunt. 35. qu. 5.

Legitima etiam impedit,

De cognatione legali. Dec. lib. 4. tit. 12.

Necnon affinitas.

De affinitate. Dec. lib. 4. tit. 14. Cl. lib. 4. tit. 1.

De eo qui cognouit consanguineã vxoris suæ vel sponsæ. Dec. lib. 4. tit. 13.

Si relicta alicuius de propria cognatione ad secundas nuptias transierit, an proles ex eis suscepta possit pertingere ad consortium alicuius de cognatione prioris viri. 35. qu. 10.

Pacta connubialia solent etiam considerari,

De conditionibus appositis in desponsatione, vel alijs contractibus. Dec. lib. 4. tit. 5.

Si infidelem sub præmissa conditione liceat alicui fidelium in coniugem ducere. 32. qu. 8.

Honestum matrimonium est, quod sit ex ingenuorum parentum consensu:

Cuius arbitrium aliqua sequatur an liberi aui, an originarij patris. 32. qu. 3.

non autem quod occulte fit.

De clandestina despõsatione. Dec. lib. 4. tit. 3.

An clandestina despõsatio manifestæ præiudicet. 30. qu. 5.

nec quod cũ meretrice contrahitur,

An meretrix licitè ducatur in vxorem. 32. qu. 1.

nisi adulter adulteram ducat.

De eo, qui duxit in matrimonium, quam prius polluit per adulterium. Dec. lib. 4. tit. 7.

An possit duci in coniugium, quæ prius polluta est per adulterium. 31. qu. 1.

An post separationem ei nubere valeat, cum quo prius fornicata est 33. qu. 2.

Contractum matrimonium dirimitur ex his causis, nimirum,

Ob errorem personæ:

De coniugio ſeruorum. Dec. lib. 4. tit. 9.

An ſit coniugium, vbi ſit error perſonæ. 29. qu. 1.

An ſi prius mulier putabat hunc eſſe liberum, & poſtea deprehenderit illum eſſe ſeruum, an liceat ei ſtatim ab illo diſcedere. 29. qu. 2. in 1. & 2. parte.

Ob conſanguinitatem.

Qui iureiurando propinquitatem firmare debeant. 35. qu. 6.

Ob viri impotentiam.

De frigidis & maleficiatis, & impotentia coëundi. Dec. lib. 4. tit. 15.

An propter impoſſibilitatem coëundi à viro ſuo aliqua ſit ſeparanda. 33. qu. 1.

Non autem ex his cauſis, ſcilicet:

Ob religionis diuerſitatem,

De conuerſatione infidelium. Dec. lib. 3. tit. 33.

An coniugium ſit inter infideles. 28. qu. 1.

Ob votum alterius:

An vir ſine conſenſu vxoris continentiam vouere poſſit. 33. qu. 5.

Ob cognationem ſpiritualem incidentem:

An vxori ſuæ debitum reddere valeat, qui proprium filium de ſacro baptiſmate ſuſcepit. 30. qu. 1.

Ob diuortium.

De diuortijs. Dec. lib. 4. tit. 19.

Ob adulterium, cum vterque hoc crimine notatur:

Si adulter adulteram poſſit dimittere. 32. qu. 6.

Ob lepram poſtea emergentem,

De coniugio leproſorum. Dec. lib. 4. tit. 8.

Ob præcedens Eccleſiæ interdictum,

De matrimonio contracto contra interdictum Eccleſiæ. Dec. lib. 4. tit. 16.

Liberorum alij legitimi ſunt:

Qui filij ſunt legitimi. Dec. lib. 4. tit. 16.

alij illegitimi.

An illi, qui de inceſtuoſis nati ſunt, filij reputentur. 35. qu. 7.

DE EXTREMA VNCTIONE, ET SACRAMENTORVM DIFFERENTIA ET ADMINISTRATIONE.

CAP. XVI.

Extrema vnctio infirmis subuenit: & hæc aliquando ab Episcopo facta fuit.

Dist. 95. in 7. parte.

postea à presbytero,

An liceat presbyteris chrismate & oleo sancto linire. Dist. 95.

ex oleo, quod à suo Episcopo accepit,

d. Dist. 95. in. 3. parte.

Inter sacramenta hoc interest, quòd quædam iterantur, alia minimè.

De sacramentis non iterandis. Dec. lib. 1. tit. 16.

Administrantur autem sacramenta secundum Ecclesiæ formam.

1. qu. 1. in. 9. parte.

etiam à malis ministris,

1. qu. 1. in. 5. 7. 8. 10. 11. & 12. parte.

adhibita interdum dispensatione,

1. qu. 1. in 13. parte.

excepto sacramento Ordinis:

1. qu. 1. in 6. parte.

De rebus, quæ ad Dei cultum referuntur.

Cap. XVII.

Ad Dei cultum spectant hæc:

Ecclesiæ, *quæ ob id ædificantur,*

De ædificatione Ecclesiarum. N. 131. cap. 4. coll. 9. tit. 6.

De Ecclesijs ædificandis, vel reparandis. Dec. lib. 3. tit. 48.

Si quis oratorium ædificari iusserit. N. 131. cap. 7. coll. 9. tit. 6.

De ædificatoribus Ecclesiarum. N. 123. cap. 18. coll. 9. tit. 15.

Vt nullus fabricet oratorij domos præter voluntatem Episcopi, & vt deputet prius, quæ circa diligentiam & statum in fabricando sufficiant. N. 67. cap. 1. & 2. coll. 5. tit. 17. &.

De

De conſecratione. Diſt. 1. in 4. & 8. parte.

De expenſis Eccleſiarum. N. 6. cap. 16. coll. 1. tit. 6.

& conſecrantur.

De Eccleſiarum conſecratione. De conſecrat. Diſt. 1. in 1. & 3. parte.

De conſecratione Eccleſiæ, vel altaris. Dec. lib. 3. tit. 40. Sext. lib. 3. tit. 21.

MONASTERIA.

De monaſteriorum ædificatione. N. 5. cap. 1. coll. 1. tit. 5.

De exceſſibus prælatorum & ſubditorum. Sext. lib. 5. tit. 6.

SEPVLCHRA.

Vbi ſepeliendi mortui. 13. qu. 2. in 8. & 12. parte.

De ſepulturis. Dec. lib. 3. tit. 28. Sext. lib. 3. tit. 12. Cl. lib. 3. tit. 7. Extr. comm. lib. 3. tit. 6.

Omnes conſanguinei debent ſimul ſepeliri. 13. qu. 2. in 2. & 3. parte.

Non debet quis relinquere ſepulturam parentum. 13. qu. 2. in 5. parte.

D

Si illi, quorum domicilia ſunt in diœceſi baptiſmalis Eccleſiæ huius, debeant celebrare ſuas exequias apud eam Eccleſiam, in qua quondam hæc fiebant à parentibus eorum 13. qu. 1.

De mortuo inferendo & ſepulchro ædificando. D. lib. 11. tit. 8.

Vt defuncti ſeu funera eorum non iniurientur à creditoribus. N. 60. coll. 5. tit. 13.

Lugendi mortui, & cura pro eis agenda. 13. qu. 2. in. 8. 9. 11. & 16. parte.

quæ moderatis impenſis fieri debent,

Pro ſepultura nihil exigendum. 13. qu. 2. in 7. parte.

De religioſis, & ſumptibus funerum, & vt funus ducere liceat. D. lib. 11. tit. 7. C. lib. 3. tit. 43.

De impenſis, quas fieri oportet in defunctorum funerationibus. N. 59. coll. 10.

Excipiuntur hæreticorum loca,

Ne hæretici ſpeluncam fidei ſuæ ædificent. N. 131. cap. 11. coll. 9. tit. 6.

De interdictis collegijs hæreticorum. N. 123. coll. 9. tit. 12.

DE REBVS ECCLESIASTICIS, QVÆ QVODAMMODO DIVINI IVRIS SVNT.

CAP. XVIII.

Quodammodo diuini iuris sunt bona Ecclesiasticorum: quorum duæ species, Beneficium & Peculium,

Beneficium aut cum prælatione est, & dignitas dicitur, aut sine prælatione & præbenda vocatur:

De præbendis & dignitatibus. Dec. lib. 3. tit. 5. Sext. lib. 3. tit. 4. Cl. lib. 3. tit. 2. Extr. tit. 3. Extr. comm. lib. 3. tit. 2.

In beneficio tria notantur,

CONCESSIO *ipsius,*

BONA *quæ ratione beneficij obueniunt, &*

ADMINISTRATIO *eorum.*

In CONCESSIONE *beneficij vel consideratur persona concedens, & hac ratione concessio interdum sola concedentis volũtate perficitur.*

De institutionibus. Dec. lib. 3. tit. 7. Sext. lib. 3. tit. 6.

& absque diminutione.

Vt Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur. Dec. lib. 3. tit. 12.

interdum certæ personæ nominatæ astringitur.

De iure patronatus. Dec. lib. 3. tit. 38. Sext. lib. 3. tit. 19. Cl. lib. 3. tit. 12.

Quod ius habent patroni in Ecclesijs. 16. qu. 7. in 3. parte.

Vt fundatoribus Ecclesiarum facere in eis Clericos non liceat, sed tantum præsentare. N. 58. cap. 2. coll. 5. tit. 10.

Vt si quis ædificans Ecclesiam, aut aliter in eadem ministrans emolumenta, voluerit aliquos Clericos instituere, non fortuitò eos, sed probatione sanctissimi Patriarchæ suscipiat. N. 58. cap. 2. coll. 5. tit. 10.

Vel consideratur beneficium, nimirum vt vacet.

De concessione præbendæ, &

Ecclesiæ non vacantis. Dec. lib 3. tit. 8. Sext. lib. 3. tit. 7. Cl. lib. 3. tit 3. Extr. tit. 4.

BONA *quæ ratione beneficij obueniunt sunt hæc:*

Decimæ, Primitiæ, Oblationes,

De decimis, primitijs & oblationibus. Dec. lib. 3. tit. 30. Sext. lib. 3. tit. 13. Cl. lib. 3. tit. 8.

De decimis. Extr. comm. lib. 3. tit. 7.

An clerici baptismalis Ecclesiæ authoritate priuilegij decimas suæ Diœcesis ex integro sibi valeant vendicare. 25. qu. 1.

Decimæ interdum monachis conceduntur. 16. qu. 1. in 7. parte.

Si illi quorum domicilia sunt in Diœcesi baptismalis Ecclesiæ huius, debeant persoluere decimas illi Ecclesiæ, in qua quondam hæc fiebant à parentibus eorum. 13. qu. 1.

Decimas Clericis negãs peccat. 16. qu. 1. in 7. parte.

Monachi ad solutionem decimarum coguntur. 16. qu. 1. in 4. parte.

Laici non possunt dare decimas

ſine conſenſu Epiſcopi. 16. qu. 7. in 4. parte.

Qui detinet oblationes defunctorum peccat. 13. qu. 2. in 6. parte.

Legata,

De his quæ relicta ſunt Eccleſiæ Myſiæ. N. 65. coll. 10.

Vt legatum Deo relictum illi Eccleſiæ deputetur, vbi teſtator domicilium habet. N. 131. cap. 6. coll. 9. tit. 6.

Vt legata pro redemptione captiuorum relicta præſtentur ab Epiſcopis. N. 131. cap. 8. coll. 9. tit. 6.

Priuilegia,

Quæ vel perſonis conceduntur,

De priuilegijs Archiepiſcopi Iuſtinianæ primæ. N. 11. coll. 10.

De Epiſcopis & Clericis, & priuilegijs eorum. C. lib. 1. tit. 3.

De Eccleſiaſtis titulis & priuilegijs. N. 131. coll. 9. tit. 6.

Vt Epiſcopatus à ſeruili & aſcriptitia fortuna hominem liberet. N. 123. cap. 4.

De Clericis coniugatis. Sext. lib. 3. tit. 2

An ſubſequenti priuilegio monachorum derogetur antiquioribus priuilegijs baptiſmalium Eccleſiarum. 25. qu. 2.

vel rebus,

De immunitate Eccleſiarum, cœmeterij, & rerum ad eas pertinentium. Dec. lib. 3. tit. 49. Sext. lib. 5. tit. 23. Cl. lib. 3. tit. 17. Extr. comm. lib. 3. tit. 13.

De ſacroſanctis Eccleſijs, de rebus & priuilegijs earũ. C. lib. 1. tit. 2.

De his qui ad Eccleſiam confugiunt, vel ibi exclamant, & vt ne quis ab Eccleſia extrahatur. C. lib. 1. tit. 12.

De Eccleſijs conſtitutis in Africa N. 37. coll. 10.

Vt omnes Eccleſiæ à ſordidis muneribus habeant immunitatem. N. 131. cap. 2. coll. 9. tit. 6.

De immunitate locorum religioſorum vbique morantium. Conſt. Friderici. tit. 1. De ſtatutis & conſuetudinibus &c.

Nonnunquam amittuntur,

Ex multis cauſis priuilegium amittitur. 25. qu. 2. in 2. & 3. parte.

De priuilegijs & excessibus priuilegiatorum. Dec. lib. 5. tit. 33. Sext. lib. 5. tit. 7. Cl. lib. 5. tit. 7. Extr. tit. 11. Extr. comm. lib. 5. tit. 7.

Quæ bona interdum multis oneribus obnoxia sunt,

De censibus, exactionibus, & procurationibus. Dec. lib. 3. tit. 39. Sext. lib. 3. tit. 20. Cl. lib. 3. tit. 13. Extr. comm. lib. 3. tit. 10.

ADMINISTRATIO *ipsorum bonorum ex sequentibus patet, nimirum in*

Vsufructu:

Quomodo vsusfructus rerum ad sancta loca pertinentium constituatur. No. 7. cap. 4. coll. 2. tit. 1.

Vsu,

Si quis vsus nomine rem Ecclesiæ habere voluerit. No. 120. cap. 2. coll. 9. tit. 3.

Donatione,

De donationibus. Dec. lib. 3. tit. 24.

An res Ecclesiarum, quæ ab eis datæ sunt, possint constare aliqua firmitate eis, qui eas acceperunt. 12. qu. 2. in 1. 3. & 4. parte.

An poteſt Abbas Epiſcopo dare loca aliqua in damnum monaſterij. 17. qu. 4. in 6. parte.

De principe qui rem immobilem venerabili locō dederit. N. 7. cap. 2. coll. 2. tit. 1.

Succeßione,
vel teſtati:

De teſtamentis & vltimis voluntatibus. Dec. lib. 3. tit. 26. Sext. lib. 3. tit. 11. Cl. lib. 3. tit. 6.

Seruus non poteſt facere teſtamētum. 13. qu. 2. in. 4. parte.

Monachus non poteſt facere teſtamentum. 19. qu. 3. in 4. parte.

Si teſtamentum liceat Eccleſiaſticis conficere. 12. qu. 5.

Si ante tempus ordinationis ſuæ qui nihil habere videbantur, poſt ordinationem aliqua inueniſſe noſcuntur, an poſſint ea relinquere quibus voluerint. 12. qu. 3.

Si de ſuis, & Eccleſiæ rebus aliqua acquiſiuiſſe noſcuntur, an vtrique communiter, an ſingulariter Eccleſiæ vel ſacerdotij iure proueniant. 12. qu. 4.

Vt de ijs, quæ post Episcopatum acquisierunt Episcopi, testari non possint. N. 131. cap. 10. coll. 9. tit. 6.

vel intestati,

De successionibus ab intestato. Dec. lib. 3. tit. 27.

An monasterium possit petere quæ ab Episcopo acquisita sunt, & an Episcopalis Ecclesia possit sibi vendicare, quæ monasterio fuerunt tradita. 18. qu. 1.

Commodato,

De commodato. Dec. lib. 3. tit. 15.

Deposito,

De deposito. Dec. lib. 3. tit. 16.

Emptione,

De emptione. Dec. lib. 3. tit. 17. Extr. comm. lib. 3. tit. 5.

Venditione, quæ interdum reprobatur:

De sacris vasis cuiusque Ecclesiæ. N. 120. cap. 10. coll. 9. tit. 3.

De non alienandis sacris vasis. N. 7. cap. 8. coll. 2. tit. 1.

De rebus Ecclesiæ alienandis vel non. Dec. lib. 3. tit. 13. Sext. lib. 3. tit. 9. Cl. lib. 3. tit. 4. Extr. cōm. lib. 3. tit. 4.

De non alienandis aut permutandis rebus Ecclesiasticis. N. 7. coll. 2. tit. 1.

Vt Ecclesia. S. Resurrectionis alienare possit ædificia, quæ in ipsa, & circa ipsam habet ciuitatem. N. 40. coll. 10.

Vt liceat pro redemptione captiuorum res immobiles Ecclesiæ alienare. N. 120. cap. 9. coll. 9. tit. 3.

De venditione. Dec. lib. 3. tit. 17. Extr. comm. lib. 3. tit. 5.

De Ecclesiasticarum rerum immobilium alienatione. N. 46. coll. 5. tit. 1. N. 67. cap. 3. coll. 5. tit. 17.

De rebus immobilibus, quæ locis venerabilibus pertinent. N. 119. cap. 10. coll. 9. tit. 2.

De alienatione & emphiteusi. N. 120. cap. 1. 6. 9. 10. 11. coll. 9. tit. 3.

De rebus ad venerabilia loca pertinentibus non alienandis. N. 7. cap. 1. coll. 2. tit. 1.

De eo qui per pragmaticam rem Ecclesiæ comparauerit. No. 7. cap. 9. coll. 2. tit. 1.

De administratore, qui rem Ecclesiæ alienauit.* N. 7. cap. 10. coll. 2. tit. 1.

De monasterijs non alienandis. N. 7. cap. 11. coll. 2. tit. 1.

Quibus pœnis subiaceant, qui alienationes prædictarum rerum fecerint. N. 7. cap. 5. coll. 2. tit. 1.

Quibus pœnis subijciantur, qui præsentem constitutionem violauerint. N. 120. cap. 11. coll. 9. tit. 3.

interdum toleratur.

12. qu. 2. in 6. parte.

Seruus Ecclesiæ potest manumitti. 12. qu. 2. in 8. parte.

Si sterilis ager ad Ecclesiam perueniat. N. 7. cap. 12. coll. 2. tit. 1.

modò citra damnum Ecclesiæ.

12. qu. 2. in 7. parte.

Locatione,

De locato & conducto. Dec. lib. 3. tit. 18.

De locatione rerum sacrarum. No. 120. cap. 3. coll. 9. tit. 3.

Vt liceat vsque ad 30. annos res Ecclesiasticas locare. N. 120. cap. 3. coll. 9. tit. 3.

Ne hæretici ab Ecclesijs vel priuatis res immobiles quoquo titulo accipiant. N. 131. cap. 11. coll. 9. tit. 6.

Precaria,

De precarijs Dec. lib. 3. tit. 14. 10. qu. 2. in. 2. parte.

Feudo:

De feudis. Dec. lib. 3. tit. 20.

Emphiteusi,

Quomodo emphiteusis Ecclesiasticarum rerum contrahi permittitur. N. 7. cap. 3. coll. 2. tit. 1.

De emphiteusi & hypotheca rerum Ecclesiæ. N. 120. cap. 1. 5. 6. 8. coll. 9. tit. 3. 10. qu. 2. in 2. parte.

De rebus aliarum Ecclesiarum extra ciuitatem Constantinopolitanam. N. 20. cap. 6. coll. 9. tit. 3.

non perpetua,

Quibus pœnis subiaceant, qui perpetuam emphiteusin contraxerint. N. 7. cap. 7. coll. 2. tit. 1.

nisi inter Ecclesias,

Vt Ecclesijs inter se liceat perpetuos contractus emphiteuticos facere. N. 55. cap. 2. coll. 5. tit. 8.

Permutatione,

De rerum permutatione. Dec. lib. 3. tit. 19. Sext. lib. 3. tit. 10. Cl. lib. 3. tit. 5.

De permutatione rerum Ecclesiasticarum. N. 120. cap. 7. coll. 9. tit. 3. N. 7. cap. 2. coll. 2. tit. 1. N. 55. cap. 1. coll. 5. tit. 8.

Vt venerabilium locorum œconomi res Ecclesiæ inuicem permutare possint. N. 54. cap. 2. coll. 5. tit. 7.

Transactione,

De trãsactionibus. Dec. lib. 1. tit. 36.

Pactione,

De pactis. Dec. lib. 1. tit. 35. Sext. lib. 1. tit. 18.

Pignoris datione:

De pignoribus & alijs cautionibus. Dec. lib. 3. tit 21.

Vt liceat res Ecclesiæ generali hypothecæ subijcere, non autem speciali N. 7. cap. 6. coll. 2. tit. 1.

Vt liceat res Ecclesiæ immobiles pignori obligare. N. 120. cap. 4. coll. 9. tit. 3.

De hypotheca rerum Ecclesiæ. N. 120. cap. 5. coll. 9. tit. 3.

Fideiußione,

De fideiussoribus. Dec. lib. 3. tit. 22.

Solutione.

De solutionibus. Dec. lib. 3. tit. 23.

PECVLIVM.

Vtrum liceat Clericis proprium habere. 13. qu. 1.

De peculio Clericorum. Dec. lib. 3. tit. 25.

De Episcopis & Clericis & castrensi peculio. C. lib 1. tit. 3. auth. presbyteros.

Vt omnes Clerici res suas in sua potestate habeant. N. 123. cap. 19. coll. 9. tit. 15.

DE ACTIONIBVS, ET PRIMVM DE CONTROVERSIIS.

CAP XIX.

Actionum nomine hic intelliguntur iudicia, quæ in foro Ecclesiastico tractantur,

De iudicijs. Dec. lib. 2. tit. 1. Sext. lib 2. tit. 1. Cl. lib. 2. tit. 1. Extr. comm. lib. 2. tit. 1.

In quibus aut de dirimendis controuersijs, aut de puniendis maleficijs agitur,

In controuersijs duo quæruntur, Quæ huius fori sunt, & Quæ earum tractatio.

Controuersiæ huius fori inter cæteras sunt hæ, in quibus agitur

De matrimonijs.

Can. accedentibus. 12. Dec. De excess. prælat. lib. 5. tit. 31.

de proprietate,

De causa possessionis & proprietatis. Dec. lib. 2. tit. 12. Cl. lib. 2. tit. 3.

De vsurpatione:

De noui operis nunciatione. Dec. lib. 5. tit 32.

Ne quid in loco sacro fiat. D. lib. 43. tit. 6.

De beneficio,

De collatione beneficij indigno facta. can. inter dilectos. 11. Dec. de excess. prælat. lib. 5. tit. 31.

Controuersiarum Ecclesiasticarum tractatio ea est,

Actor reum vocat coram iudice,

quem aut constituit Pontifex, isque siue summus,

De officio & potestate iudicis delegati. Dec. lib. 1. tit. 29. Sext. lib. 1. tit. 14. Cl. lib. 1. tit. 8. Extr. comm. lib. 1. tit. 6.

siue ordinarius:

De officio iudicis ordinarij. Dec. lib. 1. tit. 31. Sext. lib. 1. tit. 16. Cl. lib. 1. tit. 9. Extr. comm. lib. 1. tit. 6.

aut litigantes elegerunt.

De arbitris. Dec. lib. 1. tit. 43. Sext. lib. 1. tit. 22.

Reus vocatus sistere debet, alioqui contumax pronuntiatur,

De dolo & contumacia. Dec. lib. 2. tit. 14. Sext. lib. 2. tit. 6. Cl. lib. 2. tit. 4. Extr. comm. lib. 2. tit. 3.

nisi peregrinetur.

De Clericis peregrinantibus. Dec. lib. 2. tit. 29.

Ne Episcopi legationis tempore conueniantur. N. 123. cap. 26. coll. 9. tit. 15.

Præsenti actor libellum offert,

De libelli oblatione. Dec. lib. 2. tit. 3.

postulat, Vel ipse,

De postulando. Dec.lib. 1. tit. 37.

An liceat canonicis sua repetere. 14. qu. 1.

vel procurator eius:

De procuratoribus. Dec. lib. 1. tit. 38. Sext. lib. 1. tit. 19. Cl. lib. 1. tit. 10.

De syndico. Dec. lib. 1. tit. 39.

An per procuratorem causam agere valeat, qui per seipsum causæ suæ adesse non potest. 5. qu. 3.

non tamen omnis admittitur.

3. qu. 7. in 2. parte.

Iurat de calumnia,

De iuramento calumniæ. Dec.lib 2. tit. 7. Sext. lib. 2. tit. 4.

Reus excipit,

De exceptionibus. Dec. lib. 2. tit. 25. Sext. lib. 2. tit. 12. Cl. lib. 2. tit. 10.

vel procurator eius,

Vt monachi per procuratorem se defendant. N. 123. cap. 27. coll. 9. tit. 15.

Exceptionem autem proponit, vel declinatoriam:

De foro competenti. Dec.lib. 2. tit. 2. Sext. lib. 2. tit. 2. Cl. lib. 2. tit. 2.

De alienatione iudicij mutandi causa facta. Dec. lib. 1. tit. 42.

Vt Episcopi conueniantur apud proprium metropolitanum, & vt cauere pro lite non teneantur. N. 123. cap. 22 coll. 9. tit. 15.

Ne propter quamlibet causam Episcopus ad secularem iudicem trahatur. N. 123. cap. 8. coll. 9. tit. 15.

Vt Clerici apud propriũ cõueniãtur Episcopum N. 123. cap. 1. coll. 9. tit. 15.

Vt œconomi & similes apud proprium Episcopum conueniantur. N. 123. cap. 23. coll. 9. tit. 15.

Vt Clerici apud proprios Episcopos primùm conueniantur, & post hoc apud ciuiles iudices. N. 83. coll. 6. tit. 11.

Apud quos oporteat causam dicere monachos, & ascetrias. N. 79. coll. 6. tit. 7.

vel dilatorium,

De dilationibus. Dec. lib. 2. tit. 8. Extr. comm. lib. 2. tit. 2.

De treuga & pace. Dec. lib. 1. tit. 34. Extr. comm. lib. 1. tit. 9.

An induciæ post restitutionem

tantum, an etiam post vocationem ad causam quibuslibet concedendæ sunt. 3. qu. 2.

Quo spacio mensium induciæ sint vtrisque concedendæ 3.qu.3.

De ferijs. Dec. lib. 2. tit. 9.

vel peremptoriam,

Quæ ducitur, aut ab actore, aut à reo, aut à re:

Ab actore, cui negatur actio, quia præscripta est,

De præscriptionibus. Dec. lib. 2. tit. 26. Sext. lib. 2. tit. 13.

An iura Ecclesiarum præscriptione tollantur. 16. qu. 3. in 1. & 7. parte.

Quod non est perpetuum,

Reijcitur enim præscriptio Interdum ex persona,

Si Ecclesia aduersus Ecclesiam præscribat, an etiam monasterium aduersus Ecclesiam præscribere possit. 16. qu. 5.

Interdum ex re,

An præscriptione temporis ius percipiendi decimas, & funerandi tollatur. 13. qu. 2.

Ne templorum vindicatio temporis præſcriptione ſubmoueatur. C. lib. 7. tit. 38.

Limites, & ijs adhærentia non præſcribuntur. 16. qu. 3. in 2. parte.

Res vi poſſeſſa non præſcribitur. 16. qu. 3. in 3. parte.

Res alieno nomine poſſeſſa non præſcribitur. 16. qu. 3. in 5. parte.

Interdum etiam ex tempore:

Tempore hoſtilitatis non currit præſcriptio. 16. qu. 3. in 6. parte.

Tempore prælati mali alienantis non currit præſcriptio, ſecus eo mortuo. 16. qu. 3. in 4. parte.

Cum enim præſcriptionum variæ ſint ſpecies,

16. qu. 3. in 8. parte.

Alia contra Romanam Eccleſiam,

Vt Eccleſia Romana centum annorum gaudeat præſcriptione. N. 9. coll. 2. tit. 4. 16. qu. 3. in 10. parte.

Alia aduerſus alias Eccleſias,

Vt omnes præſcriptiones contra Eccleſias ſint 40. annorum. N. 131.

cap. 3. coll. 6. tit. 6. & 16. qu. 3. in 9. parte.

quod secus erat veteri iure

Hæc constitutio innouat constitutionem quæ præscriptionem centum annorum venerabilibus locis dederat. N. 111. coll. 8. tit. 7.

Ab ipso reo, qui dicit,

Vel se spoliatum,

An spoliatus sit ab aliquo iudicandus. 2. qu. 2.

De restitutione spoliatorum. Dec. lib. 2. tit. 13. Sext. lib. 2. tit. 5.

An restitutio danda sit quibuslibet spoliatis. 3. qu. 1.

Vel se restituendum,

De in integrum restitutione. Dec. lib. 1. tit. 41. Sext. lib. 1. tit. 21. Cl. lib. 1. tit. 11.

idque propter vim & metum,

De ijs quæ vi metusue causa fiunt. Dec. lib. 1. tit. 40. Sext. lib. 1. tit. 20.

Vel vicissim sibi ab actore deberi,

De muuis petitionibus. Dec lib. 2. tit. 4.

tunc ordine procedendum,

De ordine cognitionum. Dec. lib. 2. tit. 10.

A re.

An pro impensis patrocinijs liceat Clericis munera exigere. 15. qu. 2.

De plus petitionibus. Dec. lib. 2. tit. 11.

Hinc fit litis contestatio,

De litis contestatione. Dec. lib. 2. tit. 5. Sext. lib. 2. tit. 2.

qua pendente & si nihil nouandum:

Vt lite pendente nihil innouetur. Dec. lib. 2. tit. 16. Sext. lib. 2. tit. 8. Cl. lib. 2. tit. 5.

tamen rei seruandæ causa,
interdum fit missio in possessionem,

De eo qui mittitur in possessionem rei seruandæ causa. Dec. lib. 2. tit. 15. Sext. lib. 2. tit. 7.

interdum sequestratio,

De sequestratione possessionum & fructuum. Dec. lib. 2. tit. 17. Cl. lib. 2. tit. 6.

Probationes quæruntur,

De probationibus. Dec. lib. 2. tit.

19. Cl. lib. 2. tit. 7.

ex aduersarij confeßione,

De iureiurando. Dec. lib. 2. tit. 24. Sext. lib. 2. tit. 11. Cl. lib. 2. tit. 9.

De confessis. Dec. lic. 2. tit. 18. Sext. lib. 2. tit. 9.

Ex testibus,

De testibus & attestationibus. Dec. lib. 2. tit. 20. Sext. lib. 2. tit. 10. Cl. lib. 2. tit. 8.

De testibus cogendis vel non. Dec. lib. 2. tit. 21.

Ne Episcopus dicendi testimonij causa euocetur. N. 123. cap. 7. coll. 9. tit. 15.

Qui matrimonium accusare possunt, vel contra illud testificari. Dec. lib. 4. tit. 18.

Qui de suis fratribus testes producere possint. 14. qu. 2.

Qui iureiurando propinquitatem firmare debeant 35. qu. 6.

Vt lite non contestata non procedatur ad testium receptioné, vel ad deffinitiuam sententiam. Dec. lib. 2. tit. 6.

Quibus

Quibus pœnis subijciantur Clerici, qui falsum tulerint testimonium. N. 123. cap. 20. coll. 9. tit. 15.

ex instrumentis,

De fide instrumentorum. Dec. lib. 2. tit. 22.

ex coniecturis.

De præsumptionibus. Dec. lib. 2. tit. 23.

Postea iudicis officium imploratur,

De officio iudicis. Dec. lib. 1. tit. 32.

vt sententia litem dirimat,

De sententia & re iudicata. Dec. lib. 2. tit. 27. Sext. lib. 2. tit. 14. Cl. lib. 2. tit. 11.

& sportularum rationem habeat.

De modo sportularum in persona Clericorum. N. 123. cap. 28. coll. 9. tit. 15.

E

De maleficiorum persequutione.

Cap. XX.

Maleficiorum tractatio in iure Pontificio duo capita continet, priore. Maleficia punienda proponuntur: posteriore, eorum persequutio explicatur.

Maleficia hoc loco ita videntur distinguenda, vt vel in personas sint, vel in res.

In personas, quæ aut ad homicidium pertinent.

De homicidio voluntario vel casuali. Dec. lib. 5. tit. 12. Sext. lib. 5. tit. 4. Cl. lib. 5. tit. 4.

De torneamentis. Dec. lib. 5. tit. 13. Extr. tit. 9.

De Clericis pugnantibus in duello. Dec. lib. 5. tit. 14.

De sagittarijs. Dec. lib. 5. tit. 15.

De Clerico percussore. Dec. lib. 5. tit. 25.

An sit homicida, qui percutit

mulierem, & facit abortum 32. qu. 2. in 5. parte.

De infantibus & languidis expositis. Dec. lib. 5. tit. 11.

De ijs, qui filios occiderunt. Dec. lib. 5. tit. 10.

De delictis puerorum. Dec. lib. 5. tit. 23.

aut ad adulterium,

De adulterijs & stupro. Dec. lib. 5. tit. 16.

De raptoribus sanctimonialium. N. 123. cap. 43. coll. 9. tit. 15.

An raptum commisit, qui virginitatem oppressit. 36. qu. 1.

aut ad iniuriam.

De iniurijs & damno dato. Dec. lib. 5. tit. 36. Sext. lib. 5. tit. 8.

De maledicis. Dec. lib. 5. tit. 26.

De ijs qui in Ecclesia Episcopo aut alijs Clericis iniuriam inferunt. N. 123. cap. 31. coll. 9. tit. 15.

Maleficia quæ in res sunt, vel ad eas quæ iuris diuini, vel ad eas quæ iuris quodammodo diuini supra dictæ sunt, referuntur.

Eorum, quibus res diuini iuris

offenduntur, alia Dei cultum peruertunt,

vt patet in hæreticis.

De hæreticis. Dec. lib. 5. tit. 7. Sext. lib. 5. tit. 2. Cl. lib. 5. tit. 3. Extr. com. lib. 5. tit. 3. 24. qu. 3. in 5. parte.

De hæreticis, & Manichæis & Samaritis. C. lib. 1. tit. 5.

De Samaritanis. N. 144. coll. 10.

in schismaticis,

De schismaticis. Dec. lib. 5. tit. 8. Sext. lib. 5. tit. 3. Extr. comm. lib. 5. tit. 4. 24. qu. 3. in 4. parte.

in apostatis.

De apostatis. C. lib. 1. tit. 7.

De apostatis reiterantibus baptisma. Dec. lib 5. tit. 9.

in sortilegis, & alijs similibus.

De sortilegis. Dec lib. 5. tit. 21. & 26. qu. 1. 2. 3. & 4.

De maleficis & mathematicis, & cæteris similibus. C. lib. 9. tit 18. & 26. qu. 7. in 4. parte

& in omnibus veræ religionis aduersarijs,

De Iudæis, Sarracenis & eorum seruis. Dec. lib. 5. tit. 6. Cl. lib. 5.

tit. 2. Extr. tit. 8. Extr. comm. lib. 5. tit. 2.

De Iudæis & cœlicolis. lib. 1. tit. 9.

De paganis, & sacrificijs & templis. C. lib. 1. tit. 11.

De raptoribus, incendiarijs, & violatoribus Ecclesiarum. Dec. lib. 5. tit. 17.

Alia in religionis contemptum:

De excessibus prælatorum & subditorum. Dec. lib. 5. tit. 31. Cl. lib. 5. tit. 6.

De Clerico excommunicato ministrante. Dec. lib. 5. tit 27.

De clerico non ordinato ministrante. Dec. lib. 5. tit. 28.

De Clerico venatore. Dec. lib. 1. tit. 24.

De sepulchro violato. D. lib. 42. tit. 12. C. lib. 9. tit. 19.

Ad eas res quæ iuris quodammodo diuini sunt, referuntur hæc crimina,

Simonia,

De simoniâ, & ne quid pro spiritualibus exigatur, vel promittatur

Dec. lib. 5. tit. 3. Extr. comm. lib. 5 tit. 1.

Spiritualia emere non licet, nec vendere. 1. qu. 1.

An ſpiritualia & his annexa temporalia emantur. 1. qu. 3.

An Clericus in Eccleſia permaneat, & ordinatione gaudeat quam pater emit. 1. qu. 5.

Falſum,

De crimine falſi. Dec. lib. 5. tit. 20. Extr. tit. 10. Extr. comm. lib. 5. tit. 6.

Sacrilegium,

De crimine ſacrilegij. C. lib. 9. tit. 29. & 17. qu. 4. in 2. & 3. parte

De ſacrilegis. Dec. lib. 48. tit. 13.

Furtum,

De furtis. Dec. lib. 5. tit. 8. Extr. comm. lib. 5. tit. 5.

Vſura,

De vſuris. Dec. lib. 5. tit. 19. Sext. lib. 5. tit. 5. Cl. lib. 5. tit. 5.

An liceat vſuras expetere. 14. qu. 4.

An ſit vſuras exigere, præter ſummam ſectari emolumenta.

qu. 3.

In maleficiorum iudicijs non temerè proceditur,

An in manifestis iudiciarius ordo requirendus 2. qu. 1.

nam accusatio præcedit,

De accusationibus, inquisitionibus, & denunciationibus. Dec. lib. 5. tit. 1. Sext. lib. 5. tit. 1.

Ad accusandum autem admittitur non infamis,

An infames & non legitimè coniuncti ad accusationem sint admittendi. 3. qu. 4.

An crimine irretiti vel infamia notati ad alicuius accusationem sint admittendi. 6. qu. 1. in 1. 2. & 4. parte.

non excommunicatus,

An excommunicatus alium accusare valeat. 4. qu. 1.

non sceleratus,

Si in Episcoporum iudicio accusatoris persona culpabilis inuenta fuerit, an ad assertionem propriæ causæ de cætero sit admittenda. 4. qu. 6.

non reus,

An accuſato liceat accuſationem in accuſatorem vertere. 3. qu. 11.

non inimicus,

An ideo aliquis habendus ſit inimicus, quia crimen alterius indicat. 5. qu. 5.

non mulier,

An ex mulieris confeſſione Clericus ſit condamnandus. 15. qu. 3.

nec inferior,

An laici vel quilibet inferiorum ordinum in accuſatione maiorum ſint audiendi. 2. qu. 7.

ſed qui extra eas cauſas eſt:

Hic autem ex ſcripto accuſat,

Accuſatio an debeat fieri in ſcriptis. 2. qu. 8.

præſente reo,

Au accuſatores in abſentem vocem accuſationis exhibere valeant. 3. qu. 9.

& accuſationem peragit:

An deficientes in primo capitulo ſint admittendi ad ſequentia. 3. qu. 10.

alioqui colludens,

De collusione detegenda. Dec.lib. 5. ti. 22.

pro calumniatore habetur,

De calũniatoribus. Dec. lib.2.tit.2.

& punitur.

Qua pœna sint feriendi, qui in accusatione defecerunt. 2. qu. 3.

Qua pœna sit feriendus, qui famosum libellum scribens probare negligit, quæ literis mandauit. 5. qu. 1.

Qua pœna sit plectendus, qui quod intulit, probare non valet. 5. qu. 6.

De accusatoribus Episcoporum. N. 123. cap. 2. coll. 9. tit. 15.

Nonnumquam tamen ei ignoscitur, puta

Si ab alio deceptus sit,

2. qu. 3. in 3. parte.

Si ante contestationem pœnituit,

2. qu. 3. in 4. parte.

Accusatione proposita reus est vocandus,

Quoties sit vocandus ad causam antequam sententiam damnationis accipiat. 5. qu. 2.

Qui vocatus recedere non debet sine venia,

An ſine literis apoſtolicis debeat redire ad propriam Eccleſiam. 8. qu. 5.

An liceat Clericis ante ſententiæ tempus ab Epiſcopo ſuo diſcedere. 8. qu. 4.

ſed exceptione fori vtitur,

An extra prouinciam reus ſit producendus. 3. qu. 6. in 1. & 3. parte.

Vtrum Clericus ante ciuilem iudicem ſit producendus. 11. qu. 1.

Vt Epiſcopi illic, vbi deliquerint, conueniantur. N. 123. cap. 24. coll. 9. tit. 15.

ſin minus, vel factum excuſat,

An ea quæ alienata mente fiunt, ſint imputanda. 15. qu. 1.

vel iam dimiſſum dicit,

Peccata ſemel dimiſſa non ſunt iterum punienda. 23, qu. 4. in 5. parte.

vel negat:

An filius ſit criminis reus, quod eo ignorante pater commiſit. 1. qu. 4.

tunc probationes quæruntur,

non ex confeßione vi extorta,

An confeſſio cruciatibus ſit extorquenda. 15. qu. 6.

ſed ex teſtibus,

Teſtes ex varijs cauſis reijciuntur. 4. qu. 2. in. 2. & 3. parte.

An idem poſſit eſſe accuſator & teſtis. 4. qu. 4.

An teſtes de domo accuſatoris ſint producendi, & inimicorum vox ſit audienda. 3. qu. 5.

An intra decimum quartum annum in criminali cauſa teſtari quis poſſit: an ab accuſatione prohibitus perſonā teſtificantis poſſit aſſumere. 4. qu. 2. & 3.

An teſtes in abſentem vocem teſtificationis exhibere valeant. 3. qu. 9.

An duorum teſtimonio Epiſcopus ſit condamnandus. 2. qu. 5.

Teſtes interdum deponunt de auditu. 3. qu. 9. in 2. parte.

aut ex iureiurando ſiue purgatione,

De purgatione canonica. Dec. lib. 5. tit. 34.

De pugatione vulgari. Dec. lib. 5. tit. 36.

An neganti purgatio ſit deferenda. 15. qu. 5.

Deficientibus accuſatoribus quis ſit cogendus ad purgandum. 2. qu. 4. in 1. & 2. parte.

Si in probatione defecerit accuſator, an reus ſit cogendus ad purgationem ſuæ innocentiæ. 6. qu. 5.

Si Epiſcopus in accuſatores accuſationem vertere voluerit, an ſimplici aſſertioni ſuæ fides ſit adhibenda. 6. qu. 2.

Si parentes debent ſe purgare igne vel aqua filios non oppreſſiſſe. 2. qu. 4. in 3. parte.

Vtrum monomachia vel alia vulgaris purgatio ſit conceſſa. 2. qu. 4. in 4. parte.

Hinc iudicis ſententia expectatur.

Criminoſus non poteſt eſſe iudex. 3. qu. 7. in 3. parte.

An ſit audienda eius ſententia, quem cum reo par inficit malitia. 3. qu. 7.

An lapſus in hæreſim poſſit aliquos officio priuare, vel ſenten tia

notare. 24. qu. 1.

Clericus in criminalibus non debet iudicare ad mortem. 23. qu. 8. in 5. parte.

Cuius iudicium ſit expetendum, ſi circa ſententiam Epiſcopos prouinciæ diſcordare cõtigerit. 6. qu. 4.

quæ datur, vel in Epiſcopum,

An ab vno tantum Epiſcopus ſit audiendus vel iudicandus 3. qu. 8.

An abſque ſynodali audientia ſit damnandus Epiſcopus. 5. qu. 4.

Si liceat ſibi expetere iudicium Archiepiſcopi alterius prouinciæ. 6. qu. 3.

vel in ſacerdotem,

An abſque ſinodali audientia Epiſcopus valeat ſacerdotem damnare. 15. qu. 7.

vel in Clericum,

An Archiepiſcopus Clericos ſuffraganei ſui illo inconſulto damnare valeat, vel damnatos abſoluere. 9. qu. 3.

pronunciatur.

11. qu. 3.

mandatur executioni,

Iudices merentur in correctione malorum, modò formam canonicam non excedant. 23. qu. 4. in 6. parte.

Quod si cessauerint, pœna malorum eis imputabitur. 23. qu. 4. in 7. parte.

dictas pœnas infligendo,

De pœnis. Dec. lib. 5. tit. 37. Sext. lib. 5. tit. 9. Cl. lib. 5. tit. 8. Extr. tit. 12. Extr. comm. lib. 5. tit. 8.

An alius pro alio plecti possit. 1. qu. 4. in 2. & 3. parte.

siue excommunicationis, suspensionis & interdicti,

De sententia excommunicationis, suspensionis & interdicti. Dec. lib. 5. tit. 39. Sext. lib. 5. tit. 11. Cl. lib. 5. tit. 10. Extr. tit. 13. Extr. comm. lib. 5. tit. 10.

An die constituta non occurrens, à communione sit remouendus. 4. qu. 5.

An pro peccato alicuius tota familia sit excommunicanda. 24. qu. 3.

Ne quis ante causæ exitum excommunicetur. N. 123. cap. 11. coll. 9. tit. 15.

An aliquis post mortem possit excommunicari. 24. qu. 2.

Quomodo excommunicatio fiat. 11. qu. 3. in 9. parte.

qua pœna non solum iniquus tenetur,

Excommunicandus iniquus. 24. qu. 3. in 5. parte.

veluti sacrilegus,

Quæ sit pœna sacrilegij. 12. qu. 2. in 2. parte.

incendiarius,

Quomodo incendiarij puniendi. 23. qu. 8. in 6. parte.

sortilegus,

An sortilegi vel diuini sint excommunicandi, si cessare noluerint. 26. qu. 5.

sed etiam iustus,

Excommunicatio magis nocet iniustè maledicenti, quam ei cui maledicitur. 24. qu. 3. in 2. parte.

Sententia excõmunicationis ligat,

etiam ſi ſit ex cauſa iniuſta. 11. qu. 3. in 6. parte.

Siue ſuſpenſionis,

An ſuſpenſione ſit dignus qui Eccleſiaſticum ad iudicem ſecularem pertrahit. 11. qu. 1.

Siue depoſitionis, veluti ob hæreſim,

De depoſitione Anthimi, Seueri, Petri, Zoaræ & cæterorum. N. 42. coll. 10.

Ob malos mores,

Eccleſiaſtici criminoſi deponendi ſunt ab ordinibus. Diſt. 50. & Diſt. 82. in 2. parte.

Ob ſimoniam,

Quæ ſit pœna ſimoniacorum. 1. qu. 7. in 7. parte.

Ob contumaciam,

Pœna contumaciæ. 2. qu. 6. in 3. parte.

Ob contemptum,

An contemptorem ſententiæ ſui Epiſcopi irreparabiliter oporteat deponi. 11. qu. 3.

Siue alias pœnas,

Pœna vxoricidæ. 33. qu. 2. in 3.

parte.

Pœna matricidæ. 33. qu. 2. in 7. parte.

Pœna periuri. 6. qu. 1. in 3. parte.

Quæ omnia ita se habent, nisi à sententia fuerit appellatum:

De appellationibus. Dec. lib. 2. tit. 28. Sext. lib. 2. tit. 15. Cl. lib. 2. tit. 12.

An remedium sit dandum ei, qui causa dilationis vocem appellationis exhibuit. 2. qu. 6.

An ab Episcopo correcti suum officium relinquere, & ad secularem iudicem confugere valeant. 21. qu. 5.

Non tamen quilibet appellat,

2. qu. 6. in 5. parte.

nec ab omni iudice,

Ab arbitris non est appellandum. 2. qu. 6. in 6. parte

nec ab omni sententia,

A nulla sententia non appellatur. 2. qu. 6. in 8. parte.

nec frustratorie,

2. qu. 6. in 2. parte.

neque extra tempus,

Intra quod tempus sit appellandum. 2. qu. 6. in 4. parte.

Interdum enim sentētia etiam non legitimè data, toleratur,

3. qu. 6. in 2. parte.

Quod si retractata fuerit, non ideo primus iudex punitur,

2. qu. 6. in 7. parte.

DE IVRE HVMANO, ET PVBLICO.

LIBER II.

DE IVRIS PVBLICI DIVISIONE.

CAP. I.

HVMANVM *ius est, quod ad societatem hominum inter se tuendam pertinet.*

De Iustitia, & Iure. D. lib. 1. tit. 1. I. lib. 1. tit. 1.

Hoc autem vel naturale, vel gentium, vel ciuile dicitur:

De iure naturali, gentium & ciuili, I. lib. 1. tit. 2.

De iure diuinæ & humanæ constitutionis. Dist. 1. in 2. parte.

Naturale præcellit,

tum origine & perpetuitate,

De iure naturali, coæuo homini, vel immutabili. Dist. 5.

De origine constitutionis ac legis. Dist. 7.

De origine iuris, & omnium magistratuum & successione prudentiũ D. lib. 1. tit. 2.

tum etiam amplitudine & dignitate.

De differentia iuris naturalis à cõsuetudine, & constitutione. Dist. 5.

Ius naturale præponitur legibus ac constitutionibus. Dist. 9.

vnde fit, vt ferè ab eius obseruatione nemo excusetur,

Ius naturale est indispensabile. Dist. 13.

Ius naturale est indispensabile, sed non consuetudo aut lex. Dist. 14.

Ivs Civile *aut Publicum, aut Priuatum.*

Publicum dicitur aut scriptum, aut non scriptum.

Dist. 1. in. 1. parte.

Scripti cognitio à verborum & rerum notitia incipit.

De verborum & rerum significatione. D. lib. 50. tit. 16. C. lib. 6. tit. 38.

& regularum sententia augetur.

De diuersis regulis iuris antiqui. D. lib. 50. tit. 17.

Huius sex sunt species,

De iure Quiritum & partibus eius. Dist. 2.

1. *Lex,*

De legibus. D. lib. 1. tit. 3. C. lib. 1. tit. 14.

De causa & qualitate legis, eiusque potestate. Dist. 4. in. 1. & 3. parte.

Vt lex ad futura, non ad præterita pertineat. N. 22. in fine. coll. 4. tit. 1.

Quæ sunt obseruanda in legibus promulgandis. Dist. 4. in 2. parte.

2. *Plebiscitum;*

3. *Senatusconsultum.*

De Senatusconsultis. C. lib. 1. tit. 16. D. lib. 1. tit. 3.

4. *Constitutio principis, quæ vel generalis est, vel specialis.*

Generalis,

De constitutionibus principum. D. lib. 1. tit. 4.

De constitutionibus principum & edictis. C. lib. 1. tit. 14.

De Armenijs, & vt ipsi per omnia Romanas sequantur leges. N. 21. coll. 10.

Vt omnes Afri Romanis legibus subditi sint. N. 36. cap. 3. coll. 10.

à quæstore subscripta,

Vt diuinæ iussiones subscriptionem habeant gloriosissimi quæstoris. N. 114. coll. 8.

& præfectis prætorio insinuata,

Ne sacræ formæ, quæ de causis procedunt publicis, aliter robur accipiant, quam si gloriosissimis prætoriorum præfectis insinuatæ sint, vel fuerint, illicque habeantur ratæ. N. 152. coll. 10.

post duos menses ab insinuatione obligat.

Vt factæ nouæ constitutiones post insinuationes earum post duos menses valeant. N. 66. coll. 5. tit. 16.

De vi & potestate constitutionis. N. 118. cap. 6. coll. 9. tit. 1.

Specialis,

De diuersis rescriptis & pragmaticis sanctionibus. C. lib. 1. tit. 23.

admittitur, si scripta est,

De mandatis principum. C. lib. 1. tit. 15.

nec iuri publico contraria,

Si contra ius vel vtilitatem publicam, vel per mendacium fuerit aliquid postulatum, vel impetratum. C. lib. 1. tit. 22.

5. Magistratuum edictum,

6. Responsum prudentum,

De veteri iure enucleando, & de authoritate iuris prudentum, qui in Digestis referuntur. C. lib. 1. tit. 17.

Non scriptum est consuetudo,

De longa consuetudine. D. lib. 1. tit. 3.

Quæ sit longa consuetudo. C. lib. 8. tit. 53.

iuri scripto non aduersa.

Consuetudo legibus cedit. Dist. 11.

DE IIS, QVI CVM HONORE ADMINISTRANT.

CAP. II.

Ius publicum aut ad personas, aut ad res, aut ad actiones refertur, Personarum nomine intelligimus omnes qui ad communem Reipub. vtilitatem aliquid afferre debent.

Quorum alij in administratione sunt, alij absque administratione.

Qui in administratione sunt ita distinguntur.

Nam aut ex sua authoritate administrant vt Imperator, Princeps, REX.

Quorum est pacem tueri non solum inter subditos,

De pace tenenda, & eius violatoribus. F. lib. 2. tit. 27.

De pace tenenda inter subditos, & Iuramento firmanda & vindicanda, & de pœna iudicibus apposita, qui eam vindicare, & Iustitiam facere neglexerint. F. lib. 2. tit. 53.

sed

sed etiam cum exteris:

De pace Constantiæ composita inter Imperatorem Fridericum & eius filium, & quosdam nobiles Alemaniæ ex vna parte, & ciuitates Lombardiæ, Marchiæ, & Romandiolæ ex altera. Post libros feud.

Leges veteres emendare,

De emendatione codicis Iustiniani. In præfat. Cod.

nouas constituere,

De nouo cod. faciendo. Ibidem.

& confirmare:

De Iustinianeo codice confirmando. Ibidem.

aut ex Principis concessione, & hi vel cum honore, vel sine honore administrant.

Cum honore dicuntur administrare, qui dignitatibus ornantur,

De dignitatibus. C. lib. 12. tit. 1.

Dignitatum autem quatuor constituuntur species, vt aliæ sint Perfectißimorum,

De perfectissimatus dignitate. C. lib. 12. tit. 33.

aliæ Clarißimorum, qui secun-

dum locum obtinent,

aliæ superiorum, qui Spectabiles dicuntur,

aliæ supremorum, qui Illustres.

Quæ omnes ordine sunt distinctæ.

Vt dignitatum ordo seruetur. C. lib. 12. tit. 8.

Qui cum honore administrant, vel in comitatu Principis sunt, vel extra comitatum.

Eorum qui in comitatu sunt, tria sunt genera, nam vel in regia occupantur, vel regis rebus vacant, vel in publicis Regis officijs versantur,

In Regia occupantur hi:

Magister officiorum.

De quæstoribus & magistris officiorum. C. lib. 12. tit. 6.

De officio magistri officiorum. C. lib. 1. tit. 31.

Præpositus sacri cubiculi.

De præpositis sacri cubiculi. C. lib. 12. tit. 5.

Medici Regij.

De comitibus & archiatris sacri palatij. C. lib. 12. tit. 13.

Præfectus prætorio,

De officio præfecti prætorio. D. lib. 1. tit. 11.

De præfectis prætorio. C. lib. 12. tit. 4.

Præpositus agentium in rebus,

De præpositis agentium in rebus. C. lib. 12. tit. 21.

Princeps agentium in rebus.

De principibus agentium in rebus C. lib. 12. tit. 22.

Comites, & tribuni scholarum,

De comitibus & tribunis scholarum. C. lib. 12. tit. 11.

Regis rebus vacant, qui vel patrimonium, vel quasi patrimonium eius tractant,

Patrimonium autem hoc vel sacrum, cui præficitur,

Comes sacri patrimonij:

De officio comitis sacri patrimonij. C. lib. 1. tit. 34.

vel priuatum, cui præest,

Comes rei priuatæ:

De quæstoribus &c. & comitibus rei priuatæ. C. lib. 12. tit. 6.

De officio comitis rerum priua-

tarum. C. lib. 1. tit. 33.

Quasi patrimonium dicitur res fisci, cui præficitur,

Comes sacrarum largitionum,

De quæstoribus &c. & comitibus sacrarum largitionũ. C. lib. 12. tit. 6.

De officio comitis sacrarum largitionum. C. lib. 1. tit. 32.

Olim quæstor,

De officio quæstoris. D. lib. 1. tit. 13.

Cui prohibetur ex re fisci aliquid in suum vsum conuertere,

De his quæ ex publica collatione illata, sunt, non vsurpandis. C. lib. 10. tit. 73.

vel iniussu principis erogare.

De præbendo salario. C. lib. 10. tit. 36.

In publicis versantur hi,

Quæstor sacri palatij,

De quæstoribus. C. lib. 12. tit. 6.

De officio quæstoris. C. lib. 1. tit. 30.

Magistri scriniorum,

De magistris sacrorum scriniorum C. lib. 12. tit. 9.

Proximi sacrorum scriniorum,

De proximis sacrorum scriniorum, cæterisque qui in sacris scrinijs militant. C. lib. 12. tit 19.

Refcrendarij,

De referendarijs sacri palatij. N. 10. coll. 10.

Comites consistoriani,

De comitibus consistorianis. C. lib. 12. tit. 10.

Legati.

De legationibus. Dig. lib. 50. tit. 7. C. lib. 10. tit. 63.

Qui extra comitatum cum honore administrant, vel bellicis rebus, vel vrbanis vacant.

In bellicis cum honore sunt

Magistri militum, &

Præfecti militum.

De præfectis & magistris militum. C. lib. 12. tit. 3.

De officio magistri militum. C. lib. 1. tit. 29.

De præfectis prætorio, & magistris militum in dignitate exæquandis. C. lib. 12. tit. 4.

Comites rei militaris.

De comitibus rei militaris. C. lib. 12. tit. 12.

Præpositi laborum.

De præpositis laborum. C. lib. 12. tit. 18.

Primipilus.

De primipilo. C. lib. 12. tit. 63.

Iudices militares.

De officio militarium iudicum. C. lib. 1. tit. 44.

Quibus omnis illicita prohibetur exactio,

Ne rei militaris comitibus vel tribunis lauachra præstentur. C. lib. 1. tit. 45.

Qui autem vrbanis rebus cum honore vacant, vel multis prouincijs præsunt, vt

Præfectus prætorio Orientis,

De officio præfecti prætorio Orientis. C. lib. 1. tit. 26.

Comes Orientis,

De officio comitis Orientis. C. lib. 1. tit. 36.

Vt comitis Orientis & præsidis Antiochiæ officium misceatur. N. 8. cap. 5. coll. 2. tit. 2.

Præfectus prætorio Africæ.

De officio præfecti prætorio Africæ, & omni eiusdem diœceseos statu. C. lib. 1. tit. 27.

vel uni prouinciæ, ut

Rector prouinciæ.

De officio Rectoris prouinciæ. C. lib. 1. tit. 40.

Præses.

De officio præsidis. lib. 1. tit. 18.

Proconsul.

De officio proconsulis & legati. D. lib. 1. tit. 16. C. lib. 1. tit. 35.

Procurator Cæsaris,

De officio procuratoris Cæsaris vel rationalis. D. lib. 1. tit. 19.

Præfectus prætorio Illyrici.

De officio præfecti prætorio Illyrici. C. lib. 1. tit. 26.

Præsides Armeniæ,

De descriptione quatuor præsidum Armeniæ. N. 31. coll. 10.

Præses Pisidiæ.

De præside Pisidiæ. N. 24. coll. 10.

Prætor Lycaoniæ.

De prætore Lycaoniæ. N. 25. coll. 10.

Prætor Thraciæ,

De prætore Thraciæ. N. 26. coll. 10.

Comes Isauriæ,

De comite Isauriæ. N. 27. coll. 10.

Moderator Helenoponti,

De moderatore Helenoponti. N. 28. coll. 10.

Prætor Paphlagoniæ:

De prætore Paphlagoniæ. N. 29. coll. 10.

Proconsul Capadociæ,

De proconsule Cappadociæ. N. 30. tit. 10.

Moderator Arabiæ,

De moderatore Arabiæ. N. 102. coll. 10.

Proconsul Palæstinæ,

De proconsule Palæstinæ. N. 103. coll. 10.

Prætor Siciliæ,

De prætore Siciliæ. N. 104. coll. 10.

Iuridicus Alexandriæ,

De officio iuridici Alexandriæ. C. lib. 1. tit. 55.

Præfectus Augustalis,

De officio præfecti Augustalis. D. lib. 1. tit. 17. C. lib. 1. tit. 37.

Præsides prouinciarum,

De prouinciarum præsidibus. N. 161. coll. 10.

Comites qui prouincias regunt,

De comitibus, qui prouincias regunt. C. lib. 12. tit. 14.

Vicarius non à Iudice constitutus,

Vt nulli Iudicum liceat habere loci seruatorem, nisi certis ex caussis diuina concesserit iussio. N. 134. coll. 9. tit. 9.

Ne vlli magistratuum liceat constituere vicarios. N. 134. cap. 1. coll. 9. tit. 9.

Vt nulli iudicum liceat mittere vicarios. N. 8. cap. 4. coll. 2. tit 2.

Vt præsides in ciuitatibus vicarios non constituant. No. 17. cap. 15. coll. 3. tit. 4.

De latrũculatoribus & viocolytis, & aphoplistis. N. 8. cap. 13. coll. 2. tit. 2.

sed à principe,

De officio vicarij. C. lib. 1. tit. 38.

De vicario Ponticæ ſublato. N. 8. cap. 3. coll. 2. tit. 2.

aliquando nomine comitis donatus,

De vicario Aſianæ, & Præſide Phrigiæ in comitis Phrigiæ Pacatianæ nomen tranſlatis. D. No. 8. cap. 2..

Is cui mandata eſt Iuriſdictio,

De officio eius cui mandata eſt Iuriſdictio. D. lib. 1. tit. 21.

De officio eius qui vicem alicuius iudicis obtinet. C. lib. 1. tit. 48.

Prædicti magiſtratus abſque ſuffragio creantur,

Vt iudices ſine quoquo ſuffragio δόσεως fiant N. 8. coll. 2. tit. 2.

De magiſtratibus ſine ſuffragij datione creandis. N. 8. cap. 1. coll. 2. tit. 2.

Quomodo aut apud quem iurare debeant magiſtratus, & de exigenda ab his cautione. N. 8 cap. 14. coll. 2. tit. 2

De iureiurando à præſidibus præſtando. D. N. 8. cap. 7.

certa forma,

Iuſiurandum quod præſtatur ab

his, qui administrationem recipiunt coll. 2. tit. 3.

Ingressi prouinciam debent authoritatem suam promulgare,

Quid primum facere debeant præsides, cùm prouinciam ingrediuntur. N. 17. cap. 21. coll. 3. tit. 4.

ab omni illicita re abstinere,

Vt gratis creati magistratus gratuitas quoque manus seruent erga Deum, Imperatorem & legem. N. 17. cap. 1. coll. 3. tit. 4.

De contractibus iudicum, vel eorum qui sunt circa eos, & inhibendis damnationibus in eos faciendis: & ne administrationis tẽpore proprias ædes ædificent sine sanctione pragmatica. C. lib. 1. tit. 51.

De profectionibus præsidum, ne prouinciales angarijs vexent. No. 17. cap. 15. coll. 3. tit. 4.

cohortales in officio continere,

Vt cohortales in officio contineant. N. 17. cap. 7. coll. 3. tit. 4.

& ijs omne illicitum prohibere,

Ne præsides permittant executo-

res aut magisterianos aliquid formarum & portuum causa exigere. N. 17. cap. 4. coll. 3. tit. 4.

non solum publicis prouidere, veluti tributorum exactioni,

Vt præsides tributorum exactioni diligenter imcumbant. No. 8. cap. 8. coll. 2. tit. 2.

ædificiorum publicorũ conseruationi,

Vt victui necessaria procurent præsides & curam sartorum tectorum murorum publicorumque operum habeant. N. 17. cap. 5. coll. 3. tit. 4.

sed etiam priuatis, id est, prouincialibus consulere, nimirum, eis armorum vsum interdicendo.

De armis interdicendis. N. 17. cap. 22. coll. 3. tit. 4.

Vt armorum vsus inscio principe interdictus sit. C. lib. 11. tit. 46.

Quietem inter eos tuendo.

Vt caueant magistratus, ne quæ seditiones excitentur, & quieti publicæ omnium ordinum inuigilent. N. 17. cap. 2. coll. 3. tit. 4.

Quamuis ob religionem tumultus excitetur,

Vt præſes oblatas ſibi de religione iuſſiones contemnat. N. 17. cap. 16. coll. 3. tit 4.

pacificis paternũ affectũ exhibendo.

Vt in deuotos paterno ſe affectu exhibeât, indeuotis autem maximo ſint terrori. No. 17. cap. 9. coll. 3. tit. 4.

Iuriſdictionem exercendo,

Vt omnimodam iuriſdictionem præſides habeant. N. 8. cap. 12. coll. 2. tit. 2.

intra territorium.

Vt nullam de cætero licentiam dux aliquis &c. c. N. 145. coll. 10.

Aſſeſſores probos aſciſcendo:

De aſſeſſoribus. C. lib. 1. tit. 49.

Vt conſiliarium probum & innocentem ſibi aſciſcant. N. 17. cap. 8. coll. 3. tit. 4.

qui tamen nihil abſque magiſtratibus iudicent,

De officio aſſeſſorum. D. lib. 1. tit. 22. C. lib. 1. tit. 49.

Ne conſiliarij ſiue aſſeſſores ſuſcipiant cognitiones abſque magiſtratibus. N. 60. cap. 2. coll. 5. tit. 13.

breuiores cauſas ſine ſcriptis decidẽdo,

Vt breuiores & viliores causæ sine scripto decidantur, & sportularum modus seruetur. N. 17. cap. 3. coll. 3. tit. 4.

reos criminum non excusando,

Vt nullis priuilegijs aut prærogatiuis excusentur, sed sola innocentia. N. 17. cap. 6. coll. 3. tit. 4.

nec paßim securitatem promittendo.

De fide publica aut securitate non passim danda N. 17. cap. 10. coll. 3. tit. 4.

sed eos seuerè puniendo.

Vt termini sanctorum homicidis non prosint. N. 17. cap. 11. coll. 3. tit. 4.

Finita autem administratione aliquot dies in prouincia manere iubentur,

Vt omnes iudices tam ciuiles quàm militares post administrationem depositam quinquaginta dies in ciuitatibus, vel certis locis permaneant. C. lib. 1. tit. 47.

Vt præsides remaneant in prouincia quinquaginta diebus. N. 8. cap.

9. coll. 2. tit. 2.

alioqui puniuntur,

De administratoribus. N. 95. coll. 7. tit. 6.

Vel ciuitati, eique aut Romanæ, aut alteri,

Romanæ, vt

Consules,

De officio consulis. D. lib. 1. tit. 10.

De consulibus, & non spargendis ab his pecunijs. C. lib. 12. tit. 3.

De consulibus. N. 105. coll. 4. tit. 3.

Senatores,

De senatoribus. D. lib. 1. tit. 9.

Prætores,

De officio prætoris. D. lib. 1. tit. 14. C. lib. 1. tit 39.

De prætoribus & honore præturæ, & collatione, & gleba & folli & septem solidorum functione sublata. C. lib. 12. tit. 2.

Præfectus vrbi.

De officio præfecti vrbi. D. lib. 1. tit. 12. C. lib. 1. tit. 28.

De præfectis prætorio siue vrbi.

C. lib. 12. tit. 4.

Præfectus annonæ,

De officio præfecti annonæ. C. lib. 1. tit. 42.

Præfectus vigilum,

De officio præfecti vigilum. D. lib. 1. tit. 15. C. lib. 1. tit. 42.

Qui alio nomine prætor plebis dicitur.

De plebeijs prætoribus. N. 13. coll. 10.

Equites,

De equestri dignitate. C. lib. 12. tit. 32.

Quæstor,

De quæstore. N. 50. coll. 6. tit. 8.

Alij iudices,

De iudicibus à Iustiniano electis. N. 82. cap. 1. coll. 6. tit. 10.

Alteri ciuitati, vt

Defensores ciuitatum,

De defensoribus ciuitatum. C. lib. 1. tit. 53. N. 15. coll. 3. tit. 2.

qui eliguntur:

Quo ordine & tēpore creentur. N. 15. cap. 6. coll. 3. tit. 2.

etiam inuiti:

Vt nulli incolarum liceat defensoris officium respuere. N. 15. cap. 1. coll. 3. tit. 2.

electi iurant,

Vt iurent defensores secundum formam in anterioribus legibus definitam. N. 15. cap. 2. coll. 3. tit. 2.

Horum munus est

Omnia monumenta insinuare.

Vt omnia monumenta apud defensores insinuentur. N. 15. cap. 3. coll. 3. tit. 2.

tributorum exactores iuuare,

Vt defensores exactores tributorum adiuuent, N. 15. cap. 4. coll. 3. tit. 2.

non solum de ciuilibus causis,

Vt intra summam 300. aureorum iudicent. N. 15. cap. 5. coll. 3. tit. 2.

sed & de criminalibus cognoscere.

Qualem aut quantam coercitionem habeant. N. 15. cap. 7. coll. 3. tit. 2.

Magistratus municipales,

De magistratibus municipalibus. C. lib. 1. tit. 54.

Iuridicus Alexandriæ,

De officio iuridici. D. lib. 1. tit. 20.

De officio iuridici Alexandriæ. C. lib. 1. tit. 55.

Decuriones,

Qui creati,

De decurioribus, & filijs eorum, & qui decuriones habeantur, & quibus modis à fortuna curiæ liberentur. C. lib. 10. tit. 31.

De decurionibus & filijs eorum. D. lib. 50. tit. 2.

Si ſeruus aut libertus ad decurionatum aſpirauerit. D. lib. 10. tit. 32.

De muneribus & honoribus non continuandis inter patrem & filium, & de interuallis. C. lib. 10. tit. 40.

adminiſtrant res ciuitatis,

De adminiſtratione rerum publicarum. C. lib. 11. tit. 30.

De adminiſtratione rerum ad ciuitatem pertinentium. D. lib. 50. tit. 8.

De decretis ab ordine faciendis. D. lib. 50. tit. 9.

De albo ſcribendo. D. lib. 50. tit. 3.

& ex eorum administratione tenentur non solum ipsi,

De his, qui ex officio, quod administrarunt, conueniuntur. C. lib. 11. tit. 38.

nisi statim post creationem decesserint,

Si post creationem quis decesserit. C. lib. 10. tit. 68.

sed & nominatores eorum,

De periculo nominatorum. C. lib. 11. tit. 33.

item fideiussores,

De periculo eorum, qui pro magistratibus interuenerunt C. lib. 11. tit. 34.

necnon collegæ,

Sumptus iniuncti muneris ad omnes collegas pertinere. C. lib. 11. tit. 37.

Præterea pro filiofam. decurione, non solum consentiens pater tenetur:

De filijs familias, & quemadmodum pro his pater teneatur. C. lib. 10. tit. 60.

sed & hæredes patris,

De periculo successorum parentis. C. lib. 10. tit. 61.

vnde fit vt decurionum bona sine decreto vendita reuocentur.

De prædijs decurionum sine decreto non alienãdis. C. lib. 10. tit. 33.

Non tamen hi omnes simul conueniendi,

Quo quisque ordine conueniatur. C. lib. 11. tit. 35.

De iis qui sine honore administrant.

Cap. III.

Qui sine honore administrant, vel in comitatu principis, vel extra comitatum.

Eorum qui in comitatu sunt alij in Regia, alij in rebus regis, alij in ijs quæ ad publica officia pertinent occupantur.

In regia sunt hi,

Castrensiani & ministeriani.

De castrensianis & ministerianis. C. lib. 12. tit. 25.

Decani,

De decanis. C. lib. 12. tit. 26.

Silentiarij,

De silentiarijs & decurionibus eorum. C. lib. 12. tit. 16.

Domestici & protectores,

De domesticis & protectoribus. C. lib. 13. tit. 17.

Agentes in rebus,

De agentibus in rebus. lib 12. tit. 20.

Curiosi,

De curiosis & stationarijs. C. lib. tit. 23.

Mensores,

De mensoribus. C. lib. 12. tit. 28.

Apparitores praefecti pratorio.

De apparitoribus praefectorum praetorio. C. lib. 12. tit. 53.

In rebus Regijs versantur hi,

Palatini rei priuatae & largitionum,

De palatinis sacrarum largitionum & rei priuatae. C. lib. 12. tit. 24.

Censitores, peraequatores, & inspectores,

De censitoribus, peraequatoribns & inspectoribus. C. lib. 11. tit. 58.

Discussores,

De discussoribus. C. lib. 10. tit. 30.

Tributorum exactores.

De tributorum exactoribus. C. lib. 10. tit. 19.

Ponderatores,

De ponderatoribus & auri illatione. C. lib 10. tit. 71.

Susceptores, Præpositi, Arcarij.

De susceptoribus, præpositis & arcarijs. C. lib. 10. tit. 70.

Prosecutores,

De auri publici prosecutoribus. C. lib. 10. tit. 72.

Aduocati fisci,

De aduocatis fisci. C. lib. 2. tit. 8.

Tabularij censuales.

De tabularijs, scribis, logographis & censualibus. C. lib 10. tit. 69.

Publicani,

De publicanis. C. lib. 39. tit. 4.

In publicis officijs occupantur,

Adiutores quæstoris,

De adiutoribus quæstoris. N. 35. coll. 10.

Notarij.

De primicerio, ſecundicerio & notarijs. C. lib. 12. tit. 7.

Extra comitatum qui ſine honore adminiſtrant, aut bellicas res, aut vrbanas tractant.

Bellicas, vt

Apparitores magiſtrorum militum,

De apparitoribus magiſtrorum militum, & de priuilegijs eorum C. lib. 12. tit. 55.

Milites, qui ad militiam admitti debent.

Qui militare poſſunt, vel non poſſunt, & de ſeruis ad militiam vel dignitatem aſpirantibus: & vt nemo duplici militia, vel dignitate & militia ſimul vtatur C. lib. 12. tit. 34.

Negotiatores ne militent. C. lib. 12. tit. 35.

De tyronibus. C. lib. 12. tit. 44.

De filiis officialium militarium, qui in bello moriuntur. C. lib. 12 tit. 48.

Admiſsis veſtis tribuitur,

De militari veſte. C. lib. 12. tit. 40.

Annona erogatur.

De erogatione militaris annonæ C. lib. 12. tit. 38.

De excoctione & translatione militarium annonarũ. C. lib. 12. tit. 39.

De transitu militum. N. 130. coll. 10.

De salgamo hospitibus non præstando. C. lib. 12. tit. 42.

Hospitium assignatur,

De metatis & epidemeticis. C. lib. 12. tit. 41.

Officium iniungitur,

De re militari. D. lib. 49. tit. 16. C. lib. 12. tit. 36.

De classicis. C. lib. 11. tit. 12.

à quo discedere non licet,

De desertoribus, & occultatoribus eorum. C. lib. 12. tit. 46.

Vt neque miles neque fœderatus obseruetur domui priuatæ, aut possessioni alicuius. N. 116. coll. 8. tit. 9.

absque commeatu.

De commeatu. C. lib. 12. tit. 43.

nisi veterani sint,

De veteranis. D. lib. 49. tit. 18. C. lib. 12 tit. 47.

Vrbanus

Vrbanas res gerunt sine honore hi,

Apparitores comitis Orientis,

De apparitoribus comitis Orientis. C. lib. 12. lib. 57.

Apparitores præsidis.

De cohortalibus, principibus, cornicularijs & primipilarijs. C. lib. 12. tit. 58.

Apparitores proconsulis,

De apparitoribus proconsulis & legati. C. lib. 12. tit. 56.

Stratores,

De stratoribus. C. lib. 12. tit. 24.

Apparitores præfecti vrbi.

De apparitoribus præfecti vrbi. C. lib. 12. tit 54.

Apparitores præfecti annonæ,

De apparitoribus præfecti annonæ. C. lib. 12. tit. 59.

Domestici & cancellarij iudicum,

De domesticis & cancellarijs iudicum. C. lib. 1. tit. 49.

Numerarij, actuarij, & chartularij,

De numerarijs, & actuarijs, & chartularijs, & adiutoribus scriniarijs & exceptoribus sedis excelsæ,

G

cæterorúmque iudicum tam militarium, quã ciuilium. C. lib. 12. tit. 50.

Tabularij,

De tabellionibus, & vt protocola dimittant in chartis. N. 44. coll. 4. tit. 7.

Vt præponatur nomen Imperatoris documentis, & vt Latinis literis apertius tempora inſcribantur. N. 47. coll. 5. tit. 3.

Chartoprati.

De chartopratis. C. lib. 11. tit. 17.

Executores & exactores,

De executoribus & exactoribus. C. lib. 12. tit. 61.

De executoribus litium. C. lib. 3. tit. 2. N. 128. cap. 2. & 3. coll. 9. tit. 14.

Præcones,

Publicæ lætitiæ vel conſulum nunciatores, vel inſinuatores conſtitutionum, & aliarum ſacrarum, vel iudicialium literarum, ex deſcriptione, vel ab inuitis ne quid accipiant immodicum. C. lib. 12. tit. 64.

Irenarchæ,

De irenarchis. C. lib. 10. tit. 75.

& alij officiales,

De diuersis officijs & apparitoribus iudicum, & probatorijs eorum. C. lib. 12. tit. 60.

quibus omnis illicita exactio prohibetur,

De lucris aduocatorum, & concussionibus officiorum, seu apparitorum. C. lib. 12. tit. 61.

DE IIS, QVI SINE ADMINISTRATIONE SVNT.

CAP. IIII.

Sine administratione dicuntur esse, vniuscuiusque ciuitatis ciues,

Quibus præcipitur modestia,

tum in vestitu,

De vestibus holoberis, & auratis, & de intinctione sacri muricis. C. lib. 11. tit. 8.

tum in incessu,

Nulli licere in frenis & equestribus sellis & in balteis margaritas & smaragdos & hyacinthos aptare. C. lib. 11. tit. 11.

Item occupatio, ne mendicare cogantur,

De mendicantibus validis. C. lib. 11. tit. 25.

Ciuium alij,

Municipes dicuntur,

De municipibus & originarijs. C. lib. 10. tit. 38.

Item curiales, qui quidem honesta Reip. munera subire tenentur,

Ne quis liber inuitus actum Reipub. gerere cogatur. C. lib. 11. tit. 36.

Vt ordinariæ præfecturæ duæ &c. N. 70. coll. 5. tit. 19.

vnde fit vt eis à sua ciuitate recedere non liceat,

Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit. C. lib. 10. tit. 37.

sed nec prædia sua deserere,

De omni agro deserto, & quando steriles fertilibus imponantur. C. lib. 11. tit. 58.

aut de omnibus bonis liberè disponere,

De donatione mortis causa facta à decurionibus. N. 87. coll. 10.

De decurionibus. N. 101. coll. 10.

Alij incolæ:

Ad municipalem, & de incolis. D. lib. 50. tit. 1.

De incolis, & vbi quis domicilium habere videtur, & de his qui studiorum causa in aliena ciuitate degunt. C. lib. 10. tit. 39.

Cuiusmodi sunt,

Liberalium artium professores,

De studijs liberalibus vrbis Romæ, & Constantinopolitanæ. C. lib. 11. tit. 18.

Argentarij, nummularij,

De argentariorum contractibus. N. 136. coll. 10.

Artifices collegiati,

Edictum de formula artificum. N. 221. coll. 10.

De collegiatis. C. lib. 11. tit. 17.

vt Nautæ,

De Nautis Tyberinis. C. lib. 11. tit. 26.

De nauicularijs seu naucleris publicas species transportantibus. C. lib. 11. tit. 1.

qui publicas species transuehere tenentur,

De nauibus non excusandis. C.

lib. 11. tit. 3.

nihil eis imponendo,

Ne quid oneri publico imponatur. C. lib. 11. tit. 4.

vnde transuectioni bona eorum obligantur,

De prædijs & omnibus rebus nauiculariorum. C. lib. 11. tit 2.

tamen naufragij casum non præstant,

De naufragijs. C. lib. 11. tit. 5.

Metallarij,

De metallarijs, & metallis & procuratoribus eorum. C. lib. 11. tit. 6.

Murileguli, gyneciarij, monetarij, & bastagarij,

De murilegulis, & gyneciarijs, & procuratoribus gynecij, & de monetarijs, & bastagarijs. C. lib. 11. tit. 7.

Fabricenses,

De fabricensibus. C. lib. 11. tit. 9.

quibus arma facere non licet,

De armis. N. 85. coll. 6. tit. 13.

Pistores,

De pistoribus. C. lib. 11. tit. 15.

Suarij, & alij eiusmodi.

De ſuarijs, & ſuſceptoribus vini, & cæteris corporatis. C. lib. 11. tit. 16.

Huc referri poſſunt,

Liberti ciuitatum.

De libertis vniuerſitatum. D. lib. 38. tit. 3.

Serui Reipub.

De ſeruis Reipub. manumittendis. C. lib. 7. tit. 9.

De manumiſſionibus quæ ſeruis ad vniuerſitatem pertinentibus imponuntur. D. lib. 40. tit, 3.

De ſeruis fugitiuis & libertis mancipijſque ciuitatum, artificibus & ad diuerſa opera deputatis, & ad rem priuatam vel dominicam pertinentibus. C. lib. 6. tit. 1.

Sine adminiſtratione dicuntur etiam eſſe qui ruri habitant, vt

Agricolæ & cenſiti, & coloni,

De agricolis & cenſitis & colonis. C. lib. 11. tit. 47.

De colonis palæſtinis. C. lib. 11. tit. 50.

De colonis Thræcenſibus. C lib. 11. tit. 51.

De colonis Illyriacinis. C. lib. 11.

tit. 52.

De mancipijs & colonis patrimonialium, ſaltuenſium, & emphiteuticorum fundorum. C. lib. 11. tit. 62.

De agricolis & mancipijs dominicis, vel fiſcalibus reipub. vel priuatæ. C. lib. 11. tit. 68.

De his qui ex colonis dominicis alijſque liberæ conditionis procreantur. C. lib. 11. tit 63.

Quibus ab agricultura diſcedere non licet,

De fugitiuis colonis patrimonialibus, ſaltuenſibus & emphiteuticis. C. lib. 11. tit 63.

De alienis colonis & capite cenſitis, vt nemo eos ſuſcipere audeat. N. 17. cap. 19. coll. 3. tit. 4.

Qui quidem omnes magiſtratibus ſubijciuntur

Vt omnes priuati præſidibus ſubiaceant, & executores quoque vrbis Conſtantinopolitanæ. N. 8. cap. 6. coll. 2. tit. 2.

Vt omnes prouinciales præſidibus ſuis debitum honorem, & ſoli-

tas acclamationes deferant N. 8. cap. 10. coll. 2. tit. 2.

Vt omnes obediant iudicibus prouinciarũ & in criminalibus & in pecuniarijs causis. N. 69. coll. 5. tit. 20.

DE RERVM DIVISIONE IN PVBLICO.

CAP. V.

Res quantum ad ius publicum attinet, vel principis, vel vniuersitatis sunt.

Quæ principis sunt, in dominia & obligationes distinguntur.

Dominia sunt rerum vel corporalium, vel incorporalium.

Corporales vel mobiles, vol Immobiles,

Mobiles sunt hæ

Grex dominicus.

De grege dominico. C. lib. 11. tit. 75.

Aurum coronarium,

De auro coronario. C. lib. 10. tit. 74.

Immobiles sunt hæ

Domus regiæ.

De palatijs & domib⁹ dominicis. C. l.

11. tit. 76.

Fundi,

De fundis patrimonialibus & ſaltuenſibus & emphiteuticis, & eorum conductoribus. C. lib. 11. tit. 61.

De fundis & ſaltibus rei dominicæ. C. lib. 11. tit. 66.

De fundis limitrophis, & terris, & paludibus, & paſcuis & limitaneis vel caſtellorum. C. lib. 11. tit. 59.

De paſcuis publicis & priuatis. C. lib. 11. tit. 60.

De prædijs tamiacis. C. lib 11. tit. 68.

Incorporalium nomine intelliguntur Iura Regia, cuiuſmodi ſunt,

Regalia,

Quæ ſint regaliæ. F. lib. 2. tit. 56.

Iura fiſci,

De iure fiſci. D. lib. 49. tit. 14. C. lib. 10. tit. 1.

Priuilegia,

De priuilegijs domus Auguſtæ vel rei priuatæ, & quarum collationum excuſationem habeant. C. lib. 11. tit. 74.

Ne rei dominicæ vindicatio tem-

poris præſcriptione ſubmoueatur. C. lib. 7. tit. 38.

De his, qui ad ſtatuas confugiunt. C. lib. 1. tit. 25.

De priuilegio fiſci. C. lib. 7. tit. 73.

Indictiones ſeu munera,

De indictionibus. C. lib. 10. tit. 17.

Hæc autem munera vel ſunt perſonalia, vel patrimonialia,

De muneribus & honoribus. D. lib. 50. tit. 4.

Perſonalia debentur, non quæ à quolibet exiguntur,

Ne operæ à collatoribus exigantur. C. lib. 10. tit. 24.

Ne ruſticani ad vllum obſequium deuocentur. C. lib. 11. tit. 54.

ſed quæ authore Principe,

aut à volentibus ſuſcipiuntur,

De his qui ſponte munera ſubeunt. C. lib. 10. tit. 43.

aut inuitis indicuntur,

Quemadmodum ciuilia munera indicuntur. C. lib. 10. tit. 42.

non propter inimicitias,

Si propter inimicitias creatio fa-

cta sit. C. lib. 10. tit. 66.

sed quia creati potiores sunt,

De potioribus ad munera nominandis. C. lib. 10. tit. 65.

In quo non habetur ratio sexus,

De mulieribus, in quo loco munera sexui congruentia vel honores agnoscunt. C. lib. 10. tit. 62.

nec conditionis aut status,

De libertinis. C. lib. 10. tit. 56.

nec anteactæ vitæ,

De infamibus. C. lib. 10. tit. 57.

De his qui in exilium dati, vel ab ordine moti sunt. C. lib. 10. tit. 59.

neque religionis,

Ne Iudæi, Samaritani, & hæretici per causam religionis & cultus sui curiali fortuna liberentur, sed cum curialibus muneribus subdantur. N. 45. coll. 10.

secus si creati in reatu sint,

De reis postulatis. C. lib. 10. tit. 58.

vel sint debitores ciuitatis,

De debitoribus ciuitatum. C. lib. 11. tit. 32.

Minimè tamen coguntur ij, qui
Vel immunitatem obtinuerunt,

De iure immunitatis. D. lib. 50. tit. 6.

De vacatione publici muneris. C. lib. 10. tit. 45.

à principe,

De his qui a principe vacationē acceperunt. C. lib. 10. tit. 44.

aut a decurionibus,

De decretis decurionum ſuper immunitate quibuſdam concedenda. C. lib. 10. tit. 46.

non ab alio,

De immunitate nemini concedenda. C. lib. 10. tit. 25.

Vt nemo ad ſuum patrocinium ſuſcipiat ruſticanos vel vicos eorum. C. lib. 11. tit. 53.

Vel excuſantur:

De excuſationibus munerum. C. lib. 10. tit. 47.

De vacatione & excuſatione munerum. D. lib. 50. tit. 5.

non tamen omnis excuſatio admittitur,

De quibus muneribus vel præstationibus nemini liceat se excusare. C. lib. 10. tit. 48.

sed quæ ob ætatem,

Qui ætate se excusant. C. lib. 10. tit. 49.

ob morbum,

Qui morbo se excusant. C. lib. 10. tit 50.

ob liberos, vel

ob paupertatem,

De his qui numero liberorum, vel paupertate excusationem meruerunt. C. lib. 10. tit. 51.

ob literarum professionem.

De professoribus & medicis. C. lib. 10. tit. 52.

ob militiam

De athletis. C. lib. 10. tit. 53.

De his qui non impletis stipendis sacramento soluti sunt. C. lib. 10. tit. 54.

ob publicas occupationes.

Quibus muneribus excusantur &c. & de cōductoribus vectigalium fisci. C. lib. 10. tit. 55.

ob vilem creati conditionem,

De excusationibus artificum. C. lib. 10. tit. 64.

Vndè fit, vt probata excusatione sumptus recipiant à nominatoribus,

De sumptuum recuperatione. C. lib. 10. tit. 67.

A muneribus autem patrimonialibus nemo excusatur,

De muneribus patrimoniorum. C. lib. 10. tit. 14.

cuiuscumque generis prædia possideat;

De fundis rei priuatæ, & saltibus diuinæ domus. C. lib. 11. tit. 85.

De collatione fundorum fiscalium, vel rei priuatæ, vel dominicæ, vel ciuitatis, vel templi. C. lib. 11. tit. 73.

De diuersis prædijs vrbanis & rusticis, templorum, & ciuitatum, & omni reditu ciuili. C. lib. 11. tit. 79.

De collatione fundorum patrimonialium, & emphiteuticariorum. C. lib. 11. tit. 64.

Inter quæ munera censentur,

Annonæ,

De annonis. C. lib. 10. tit. 16.

quæ ab omnibus præstandæ sunt,

Vt nemini liceat in emptione specierum se excusare, & de munere sitoniæ. C. lib. 10. tit. 27.

De his qui denunciant ne ciuiles annonæ vel pensiones soluantur. N. 88. cap. 2. coll. 6. tit. 14.

præstitæ autem in horreis reconduntur,

De conditis in publicis horrei. C. lib. 10. tit. 26.

Inter iura regia sunt etiam Tributa,

De tributis. C. lib. 10. tit. 16.

De censibus. D. lib. 50. tit. 15. C. lib. 11. tit. 57.

ad quorum solutionem,

De collatione æris. C. lib. 10. tit. 29.

De argenti pretio, quod thesauris infertur. C. lib. 10. tit. 76.

De canone largitionalium titulorum. C. lib. 10. tit. 23.

omnes,

De collatione donatorum, vel releuatorum, vel translatorum. C. lib. 10. tit. 28.

ubique

Vt tributa etiam in ecclesijs exigantur. N. 17. cap. 12. coll. 3. tit. 4.

coguntur,

De capiendis & distrahendis pignoribus tributorum causa. C. lib. 10. tit. 21.

Vt sine vllo fisci periculo liceat censualia prædia alienare. N. 17. cap. 14. coll. 3. tit. 4.

ex curiali descriptione, & apochis ritè confectis.

De apochis publicis, & descriptionibus curialibus. C. lib. 10. tit. 22.

Vt præsides cogant exactores tributorum in apochis suis exprimere quantitatem zygocephalorum. N. 7. cap. 13. coll. 3. tit. 4.

nisi princeps remiserit.

De collatoribus. N. 128. cap. 1. coll. 9. tit. 14.

De indulgentia tributorum reliquorum. N. 148. coll. 10.

Vt ea quæ præfectis aut largitionibus, aut rebus priuatis, aut ſacro patrimonio debentur in reliquis in quacunque ſpecie vſque ad præteritam ſeptimam indictionē & ipſam indulgeantur. N. 147. coll. 10.

De releuatione tributorum publicorum. N. 163. coll. 10.

Superindicta.

De ſuperindicto. C. lib. 10. tit. 18.

Vectigalia,

De vectigalibus. C. lib. 4. tit. 61.

Vectigalia noua inſtitui non poſſe. C. lib. 4. tit. 62.

quorum ſolutioni ne fraus fiat, littora & itinera cuſtodiuntur,

De littorum & itinerum cuſtodia. D. lib. 12. tit. 44.

Commiſſa,

De vectigalibus & commiſſis. C. lib. 4. tit. 61. D. lib. 39. tit. 4.

Ius commercij,

De commercijs & mercatoribus. C. lib. 4. tit. 63.

De nundinis. C. lib. 4. tit. 60.

De monopolijs. C. lib. 4. tit. 59.

hinc lustrale aurum.

De lustralis auri collatione. C. lib. 11. tit. 1.

Vacantium occupatio,

De bonis vacantibus, & de incorporatione. C. lib. 10. tit. 10.

quæ denunciantur vel à possessore,

De his qui se deferunt. C. lib. 10. tit. 13.

vel ab alio,

De delatoribus. C. lib. 10. tit. 11.

Peti tamen non possunt,

De petitionibus bonorum sublatis. C. lib. 10. tit. 12.

nisi accretionis iure.

Si liberalitatis imperialis socius sine hærede decesserit. C. lib. 10. tit. 14.

Ius monetæ.

De veteris numismatis potestate. C. lib. 11. tit. 10.

Ius aquæductus.

De aquæductu. C. lib. 11. tit. 42.

Cursus publicus,

De cursu publico, angarijs & parangarijs. C. lib. 12. tit. 51.

11. tit. 76.

Fundi,

De fundis patrimonialibus & saltuensibus & emphiteuticis, & eorum conductoribus. C. lib. 11. tit. 61.

De fundis & saltibus rei dominicæ. C. lib. 11. tit. 66.

De fundis limitrophis, & terris, & paludibus, & pascuis & limitaneis vel castellorum. C. lib. 11. tit. 59.

De pascuis publicis & priuatis. C. lib. 11. tit. 60.

De prædijs tamiacis. C. lib. 11. tit. 68.

Incorporalium nomine intelliguntur:

Iura Regia, cuiusmodi sunt,

Regalia,

Quæ sint regaliæ. F. lib. 2. tit. 56.

Iura fisci,

De iure fisci. D. lib. 49. tit. 14. C. lib. 10. tit. 1.

Priuilegia,

De priuilegijs domus Augustæ vel rei priuatæ, & quarum collationum excusationem habeant. C. lib. 11. tit. 74.

Ne rei dominicæ vindicatio tem-

poris præscriptione submoueatur. C. lib. 7. tit. 38.

De his, qui ad statuas confugiunt. C. lib. 1. tit. 25.

De priuilegio fisci. C. lib. 7. tit. 73.

Indictiones seu munera,

De indictionibus. C. lib. 10. tit. 17.

Hæc autem munera vel sunt personalia, vel patrimonialia,

De muneribus & honoribus. D. lib. 50. tit. 4.

Personalia debentur, non quæ à quolibet exiguntur,

Ne operæ à collatoribus exigantur. C. lib. 10. tit. 24.

Ne rusticani ad vllum obsequium deuocentur. C. lib. 11. tit. 54.

sed quæ authore Principe,

aut à volentibus suscipiuntur,

De his qui sponte munera subeunt. C. lib. 10. tit. 43.

aut inuitis indicuntur,

Quemadmodum ciuilia munera indicuntur. C. lib. 10. tit. 42.

non propter inimicitias,

Si propter inimicitias creatio fa-

cta sit. C. lib. 10. tit. 66.

sed quia creati potiores sunt,

De potioribus ad munera nominandis. C. lib. 10. tit. 65.

In quo non habetur ratio sexus,

De mulieribus, in quo loco munera sexui congruentia vel honores agnoscunt. C. lib. 10. tit. 62.

nec conditionis aut status,

De libertinis. C. lib. 10. tit. 56.

nec anteactæ vitæ,

De infamibus. C. lib. 10. tit. 57.

De his qui in exilium dati, vel ab ordine moti sunt. C. lib. 10. tit. 59.

neque religionis,

Ne Iudæi, Samaritani, & hæretici per causam religionis & cultus sui curiali fortuna liberentur, sed cum curialibus muneribus subdantur. N. 45. coll. 10.

secus si creati in reatu sint,

De reis postulatis. C. lib. 10. tit. 58.

vel sint debitores ciuitatis,

De debitoribus ciuitatum. C. lib. 11. tit. 32.

Minimè tamen coguntur ij, qui
Vel immunitatem obtinuerunt,

De iure immunitatis. D. lib. 50. tit. 6.

De vacatione publici muneris. C. lib. 10. tit. 45.

à principe,

De his qui a principe vacationẽ acceperunt. C. lib. 10. tit. 44.

aut a decurionibus,

De decretis decurionum ſuper immunitate quibuſdam concedenda. C. lib. 10. tit. 46.

non ab alio,

De immunitate nemini concedenda. C. lib. 10. tit. 25.

Vt nemo ad ſuum patrocinium ſuſcipiat ruſticanos vel vicos eorum. C. lib. 11. tit. 53.

Vel excuſantur:

De excuſationibus munerum. C. lib. 10. tit. 47.

De vacatione & excuſatione munerum. D. lib. 50. tit. 5.

non tamen omnis excuſatio admittitur,

De quibus muneribus vel præstationibus nemini liceat se excusare. C. lib. 10. tit. 48.

sed quæ Ob ætatem,

Qui ætate se excusant. C. lib. 10. tit. 49.

Ob morbum,

Qui morbo se excusant. C. lib. 10. tit. 50.

Ob liberos, vel

Ob paupertatem,

De his qui numero liberorum, vel paupertate excusationem meruerunt. C. lib. 10. tit. 51.

Ob literarum professionem.

De professoribus & medicis. C. lib. 10. tit. 52.

Ob militiam

De athletis. C. lib. 10. tit. 53.

De his qui non impletis stipendis sacramento soluti sunt. C. lib. 10. tit. 54.

Ob publicas occupationes.

Quibus muneribus excusantur &c. & de cõductoribus vectigalium fisci. C. lib. 10. tit. 55.

Ob vilem creati conditionem,

De excuſationibus artificum. C. lib. 10. tit. 64.

Vnde fit, vt probata excuſatione ſumptus recipiant à nominatoribus,

De ſumptuum recuperatione. C. lib. 10. tit. 67.

A muneribus autem patrimonialibus nemo excuſatur,

De muneribus patrimoniorum. C. lib. 10. tit. 14.

cuiuſcumque generis prædia poßideat,

De fundis rei priuatæ, & ſaltibus diuinæ domus. C. lib. 11. tit. 85.

De collatione fundorum fiſcalium, vel rei priuatæ, vel dominicæ, vel ciuitatis, vel templi. C. lib. 11. tit. 73.

De diuerſis prædijs vrbanis & ruſticis, templorum, & ciuitatum, & omni reditu ciuili. C. lib. 11. tit. 79.

De collatione fundorum patrimonialium, & emphiteuticariorum. C. lib. 11. tit. 64.

Inter quæ munera cenſentur,

Annonæ,

De annonis. C. lib. 10. tit. 16.

quæ ab omnibus præstandæ sunt,

Vt nemini liceat in emptione specierum se excusare, & de munere sitoniæ. C. lib. 10. tit. 27.

De his qui denunciant ne ciuiles annonæ vel pensiones soluantur. N. 88. cap. 2. coll. 6. tit. 14.

præstitæ autem in horreis reconduntur,

De conditis in publicis horrei. C. lib. 10. tit. 26.

Inter iura regia sunt etiam Tributa,

De tributis. C. lib. 10. tit. 16.

De censibus. D. lib. 50. tit. 15. C. lib. 11. tit. 57.

ad quorum solutionem,

De collatione æris. C. lib. 10. tit. 29.

De argenti pretio, quod thesauris infertur. C. lib. 10. tit. 76.

De canone largitionalium titulorum. C. lib. 10. tit. 23.

omnes,

De collatione donatorum, vel releuatorum, vel translatorum. C. lib. 10. tit. 28.

ubique

Vt tributa etiam in ecclesijs exigantur. N. 17. cap. 12. coll. 3. tit. 4.

coguntur,

De capiendis & distrahendis pignoribus tributorum causa. C. lib. 10. tit. 21.

Vt sine vllo fisci periculo liceat censualia prædia alienare. N. 17. cap. 14. coll. 3. tit. 4.

ex curiali descriptione, & apochis ritè confectis.

De apochis publicis, & descriptionibus curialibus. C. lib. 10. tit. 22.

Vt præsides cogant exactores tributorum in apochis suis exprimere quantitatem zygocephalorum. N. 7. cap. 13. coll. 3. tit. 4.

nisi princeps remiserit.

De collatoribus. N. 128. cap. 1. coll. 9. tit. 14.

De nundinis. C. lib. 4. tit. 60.

De monopolijs. C. lib. 4. tit. 59.

hinc lustrale aurum.

De lustralis auri collatione. C. lib. 11. tit. 1.

Vacantium occupatio,

De bonis vacantibus, & de incorporatione. C. lib. 10. tit. 10.

quæ denunciantur vel à possessore,

De his qui se deferunt. C. lib. 10. tit. 13.

vel ab alio,

De delatoribus. C. lib. 10. tit. 11.

Peti tamen non possunt,

De petitionibus bonorum sublatis. C. lib. 10. tit. 12.

nisi accretionis iure.

Si liberalitatis imperialis socius sine hærede decesserit. C. lib. 10. tit. 14.

Ius monetæ.

De veteris numismatis potestate. C. lib. 11. tit. 10.

Ius aquæductus.

De aquæductu. C. lib. 11. tit. 42.

Cursus publicus,

De cursu publico, angarijs & parangarijs. C. lib. 12. tit. 51.

quo sine tractorijs vti non licet,

De tractorijs & statiuis. C. lib. 12. tit. 52.

Votum,

De oblatione votorum. C. lib. 12. tit. 49.

DE REBVS QVÆ PRINCIPI ACQVIRVNTVR.

CAP. VI.

Res principi variè acquiruntur.

Interdum ex donatione,

Vt donationes imperatori a priuato homine factæ non egeant insinuatione N. 52. coll. 5. tit. 5.

Interdum ex obligatione nimirum ea quæ vel ex contractu, vel ex maleficio ei debentur,

Ex contractu, vt ex locatione,

De locatione prædiorum ciuilium, vel fiscalium, siue templorum, siue rei priuatæ, vel dominicæ. C. lib. 11. tit. 70.

ad quam non omnes admittun-

tur:

Quibus ad conductionem prædiorum fiscalium accedere non licet. C. lib. 11. tit 72.

Ne tutor vel curator vectigalia conducat. C. lib. 5. tit. 41.

quibus autem conceditur, non licet ea abuti:

De conductoribus & procuratoribus siue actoribus prædiorum fiscalium domus Augustæ. C. lib. 11. tit. 71.

ex mora debitoris.

De fiscalibus vsuris. C. lib. 10. tit. 8.

Ex maleficio principi acquiruntur multæ irrogatæ, veluti,

ob vetitum mutuum,

De his qui ex publicis rationibus mutuam pecuniam acceperunt. C. lib. 10. tit. 6.

ob superexactiones,

De superexactionibus. C. lib. 10. tit. 20.

ob arbores cæsas.

De cupressis ex luco Daphnensi, vel Perseis per Ægyptum non exci-

dendis, vel vendendis. C. lib. 11. tit. 77.

non tamen soluuntur, nisi post creditores,

Pœnis fiscalibus creditores præferri. C. lib. 10. tit. 7. ✠

Ad vniversitatem *referuntur*

Loci publici,

De locis, & itineribus publicis. D. lib. 43. tit. 7.

De loco publico fruendo. D. lib. 43. tit. 9.

Ne quid in loco publico vel itinere fiat. D. lib. 43. tit. 8.

Viæ publicæ,

De via publica, & si quid in ea factum esse dicatur. D. lib. 43. tit. 10.

De via publica & itinere publico reficiendo. D. lib. 43. tit. 11.

Flumina,

De fluminibus, ne quid in flumine publico, ripáue eius fiat, quo peius nauigetur. D. lib. 43. tit. 12.

Ne quid in flumine publico ripáue eius fiat, quo aliter aqua fluat, quam priore æstate fluxit. D. lib. 43.

tit. 13.

Vt in flumine publico nauigare liceat. D. lib. 43. tit. 14.

De ripa munienda. D. lib. 43. tit. 15.

Ædificiorum ratio,

De ædificijs priuatis. C. lib. 8. tit. 10.

De operibus publicis. C. lib. 8. tit. 12.

De ratiocinijs operum publicorum C. lib. 8. tit. 13.

Generalis forma de prospectu in mare. N. 165. coll. 10.

De noui operis nunciatione maritimi aspectus, N. 63. coll. 5. tit. 15.

Priuilegia,

De iure Reipublicæ. C. lib. 11. tit. 29.

De priuilegijs vrbis Constantinopolitanæ. C. lib. 11. tit. 29.

De metropoli Beryto. C. lib. 11 tit. 21.

De capitatione ciuium censibus eximenda. C. lib. 11. tit. 48.

Annonæ,

De canone frumentario vrbis Ro-

mæ. C. lib. 11. tit. 22.

De frumento vrbis Constantinopolitanæ. C. lib. 11. tit. 23.

De frumento Alexandrino. C. lib. 11. tit. 27.

Venatio,

De venatione ferarum. C. lib. 11. tit. 44.

Ludi,

De spectaculis, & scenicis & lenonibus. C. lib. 11. tit. 40.

De māiuma. C. lib. 11. tit. 45.

De expensis ludorum publicorum. C. lib. 11. tit. 41.

De gladiatoribus penitus tollendis. C. lib. 11. tit. 43.

Scenicas non solum si fideiussores præstent, sed & si iusiurandum dent sine periculo discedere. N. 51. coll. 5. tit. 4.

Nundinæ,

De nundinis. D. lib. 50. tit. 11.

Item quæ ciuitati acquiruntur siue ex successione,

Quando, & quibus quarta pars debetur ex bonis decurionum, & de modo distributionis eorum. C. lib. 10. tit. 34.

De

De imponenda lucratiua descriptione. C. lib. 10. tit. 35.

siue ex contractu.

Non licere habitatoribus metrocomiæ loca sua ad extraneum transferre. C. lib. 11. tit. 55.

Vt nullus ex vicaneis pro alijs vicaneorum debitis teneatur. C. lib. 11 tit 56.

Vniuersitatis quoque dici possunt quæ ad plures pertinent,
Siue illi in principis comitatu sint, quibus conceditur:
Priuilegium,

De priuilegijs eorum, qui in sacro palatio militant. C. lib. 12, tit. 29.

De priuilegijs scholarum. C. lib 12. tit. 30.

Peculium,

De castrensi omnium palatinorum peculio. C. lib. 12. tit. 31.

siue extra comitatum, idque vel in bellicis rebus.

De castrensi peculio militum & præfectianorum. C. lib. 12. tit. 37.

De priuilegijs veteranorum. D. lib. 49. tit. 18.

vel in vrbanis, quibus tributa fuerunt priuilegia,

De priuilegijs corporatorum vrbis Romæ. C. lib. 11. tit. 14.

De honoratorum vehiculis. C. lib. 11. tit. 19.

De Alexandriæ primatibus. C. lib. 11. tit. 28.

De statuis & imaginibus. C. lib. 1. tit. 24.

De professoribus, qui in vrbe Constantinopolitana docentes ex lege meruerunt comitiuam. C. lib. 12. tit. 15.

De officinis siue tabernis Constantinopolitanæ vrbis, & vt mille tantum & centum officinæ sacrosanctæ maioris Ecclesiæ excusentur, omnes reliquæ, ad quemcunque dominum pertineant, consueta obeant munia. N. 43. coll. 10.

& concessæ annonæ,

De annonis ciuilibus. C. lib. 11. tit. 24.

De annonis & capitatione administrantium, & eorum assessorum, aliorúmue publicas solicitudines

gerentium vel, eorum, qui aliquas consecuti sunt dignitates. C. lib. 1. tit. 50.

DE ACTIONIBVS ET PRIMVM DE CONTROVERSIIS IN IVRE PVBLICO.

CAP. VII.

Actionum nomine, quantum ad ius publicum attinet, intelligimus iudiciorum tractationem.
Iudicia aut prima dici possunt, aut secunda siue appellatoria.
Primorum autem alia in ciuilibus, alia in criminalibus persequutio.
In ciuilibus consideramus personas, quibus ipsa iudicia constant,
Quae sunt tres, Actor, Reus, Iudex.
Actor siue consortes habeat,

De consortibus eiusdem litis. C. lib. 3. tit. 40.

siue solus sit, liberè agens

Vt nemo inuitus agere cogatur, C. lib. 3. tit. 7.

Primum iurat se nihil dedisse aut promisisse iudicij causa,

Vt litigantes iurent in exordio litis, quia neque promiserunt dare iudicibus, neque dabunt &c. N. 124. cap. 1. coll. 9. tit. 5.

Si pœnitentia ductus litigator personam, cui aliquid dedit, proferat. N. 124. cap. 2. coll. 9. tit. 5.

deinde cavet de lite persequenda,

De cautione, quæ ante reorum citationem præstari debet ab actore. No. 112. cap. 2. coll. 8. tit. 8.

hinc agere volens, non à sequestratione incipit.

De prohibita sequestratione pecuniæ. C. lib. 4. tit. 4.

sed reiectis veteribus formulis,

De formulis, & impetrationibus actionum sublatis. C. lib. 3. tit. 58.

vocat reum,

De in ius vocando. D. lib. 2. tit. 4. C. lib. 2. tit. 2. N. 96. cap. 1. coll. 7. tit. 7.

aut eius hæredem,

Vt actiones ab hæredibus & con-

tra hæredes incipiant. C. lib. 4. tit. 11.

De hæreditarijs actionibus. C. lib. 4. tit. 16.

idque interdum non sine venia,

Ne decurio aut cohortalis perducatur in ius, sistatúrue iudicio citra iussionem principis, quæ insinuetur præfectis N. 151. coll. 10.

coram iudice,

Qui interdum ex uoluntate litigantium constituitur:

Vt arbitri per compromissum, non per sacramentum assumantur. N. 82. cap. 11. coll. 6. tit. 10.

De receptis arbitris C. lib. 2. tit. 56.

De receptis, qui arbitrium receperunt, vt sententiam dicant. D. lib. 4. 8.

Interdum à magistratu datur,

De iurisdictione. D. lib. 2. tit. 1.

De iurisdictione omnium iudicum, & de foro competenti. C. lib. 3. tit. 13.

Qui pro sua iurisdictione iudices dare, dariue possunt. C. lib. 3. tit. 4.

De iudicijs, & vbi quisque agere & conueniri debeat. D. lib. 5. tit. 1.

De quibus rebus ad eundem iudicem eatur. D. lib. 11. tit. 2.

Vbi senatores vel clarissimi ciuiliter conueniantur. C. lib. 3. tit. 24.

De precibus Imperatori offerendis, & de quibus rebus supplicare liceat, vel non. C. lib. 1. tit. 19.

Quando Imperator inter pupillos vel viduas, vel miserabiles personas cognoscat, & ne exhibeantur. C. lib. 3. tit. 14.

De pedaneis iudicibus. C. lib. 3. tit. 3.

De iurisdictione omnium pedaneorum. N. 82. cap. 5. coll. 6. tit. 10.

De varijs & extraordinarijs cognitionibus. D. lib. 50. tit. 13.

De popularibus actionibus. D. lib. 47. tit. 23.

Interdum à principe,

Vt in locum remoti iudicis alius à principe subrogetur. N. 82. cap. 8. coll. 6. tit. 10.

De iudicibus. N. 82. coll. 6. tit. 10.

De iudicijs. C. lib. 3. tit. 1.

Et hic iudex aliquando delegat,

Vt iudicibus hac lege datis delegare causas liceat. N. 82. cap. 2. coll. 6. tit. 2.

Iudex autem competens esse debet, quod ex varijs causarum figuris dignoscitur.

Nam aut de fiscalibus agitur,

Vbi causæ fiscales, vel diuinæ domus hominúmque eius agantur. C. lib. 3. tit. 26.

aut de priuatis rebus, idque vel in rem, vel in personam.

In rem, aut ratione personarum,

Vbi causa status agi debeat. C. lib. 3. tit. 22.

Vbi quis de curiali, vel cohortali, aliáue conditione conueniatur. C. lib. 3. tit. 23.

aut ratione rerum, quæ vel corporales sunt, vel incorporales.

Pro corporalibus agitur vel ad possessionem,

Vbi de possessione agi oporteat. C. lib. 3. tit. 16.

vel ad proprietatem,

Vbi in rem actio exerceri debeat. C. lib. 3. tit. 19.

Pro incorporalibus, veluti pro hæreditate directa,

Vbi de hæreditate agatur, vel vbi hæredes ſcripti in poſſeſſionem mitti poſtulare debeant. C. lib. 3. tit. 20.

vel fidei commiſſaria,

Vbi fidei commiſſum peti oporteat. C. lib. 3. tit. 17.

In perſonam

Vbi conueniatur qui certo loco dare promiſit. C. lib. 3. tit. 18.

Vbi de ratiocinijs tam publicis quàm priuatis agi oportet. C. lib. 3. tit. 21.

Vbi & apud quem cognitio in integrum reſtitutionis agitanda ſit. C. lib. 2. tit. 27.

Quod ſi de feudo agitur, alius quæritur iudex,

De feudi cognititione. F. lib. 2. tit. 1.

De contentione inter dominum & fidelem de inueſtitura feudi.

F. lib. 1. tit 10..

Apud quem vel quos controuersia feudi definitur. F. lib. 1. tit. 18.

De controuersia feudi apud pares terminanda. F. lib. 2. tit. 16.

An apud iudicem vel curiam domini quæstio feudi debeat terminari. F. lib. 2. tit. 46.

De inuestitura in maritum facta. F. lib. 2. tit. 15.

De controuersia inter episcopum & vassallum. F. lib. 2. tit. 20.

De lege Corradi. F. lib. 2 tit. 34.

De inuestitura de re aliena facta. F. lib. 2. tit. 8.

Reus vocatus in ius ire debet,

In ius vocati vt eant, aut satis, vel cautum dent. D. lib. 2. tit. 6.

aut satisdare iudicio sisti, vel cauere,

Qui satisdare cogantur, vel iurato promittant, vel suæ promissioni committantur. D. lib. 2. tit. 8.

Si ex noxali causa agatur, quemadmodum caueatur. D. lib. 2. tit. 9.

alioqui mulctatur,

Si quis in ius vocatus non ierit, siue

quis eum vocauerit, quem ex edicto non debuerit. D. lib. 2. tit. 5.

(nisi prohibitus fuerit,

Ne qui eum qui in ius vocabitur, vi eximat. D. lib. 2. tit. 7.

Si quis cautionibus in iudicio sistendi causa factis non obtemperauerit. D. lib. 2. tit. 11.

tunc enim contra dolo prohibentem datur actio)

De eo per quem factum erit, quo minus quis in iudicio sistat. D. lib. 2. tit. 10.

& contra eum absentem proceditur.

De absentibus reis. N. 69. cap. 3. coll. 5 tit. 20. F. lib. 2. tit. 22.

Vt post annum & tria edicta in actorem contumacem sententia feratur. N. 112. cap. 3. coll. 8. tit 8.

Præsens autem reus libellum edi petit,

De edendo. D. lib. 2. tit. 13. C. lib. 2. tit. 1.

Hinc actor postulat,

De postulando. D. lib. 3. tit. 1. C. lib. 2. tit. 6.

vel procurator eius,

De his per quos agere possumus. I.lib 4.tit.10.

Etiam per procuratorem causam in integrum restitutionis agi posse. C.lib.2.tit.49.

Quod cuiuscunque vniuersitatis nomine, vel contra eam agatur. D. lib.3. tit.4.

Vt ab illustribus, & qui super eam dignitatem sunt, omnimodo super pecuniariis causis, sed & iniuriarum criminaliter per procuratorem dicantur: clarissimis autem in pecuniariis licere eis & per procuratorem & per se litigare. N.71.coll.5.tit.18.

nonnunquam aduocatus,

De aduocatis diuersorum iudiciorum. C.lib.2.tit.7.

De aduocatis diuersorum iudicum. C.lib.2.tit.8.

Iurat de calumnia,

De iureiurando propter calumniam dando. C. lib.2.tit.59.

& de dilatione,

De iuramento præsentis hypotheseis cum iuramento calumniæ iun-

gendo. No. 49. cap. 3. coll. 5. tit. 11.

satisdat,

De cautiore præstanda ab his qui de proprio territorio sibi obnoxios abstrahunt. No. 53. cap. 2. coll. 5. tit. 6.

De satisdationibus. I. lib. 4. tit. 11.

Vt actor caueat de contestanda lite intra duos menses. No. 96. cap. 1. coll. 7. tit. 7.

Reus vel ipse excipit,

De exceptionibus. I. lib. 4. tit. 13.

De his qui conueniuntur & reconueniuntur. No. 96. cap. 2. coll. 7. tit. 7.

De exceptionibus, præscriptionibus & præiudiciis. D. lib. 44. tit. 1. C. lib. 8. tit. 36.

vel procurator eius,

De procuratoribus & defensoribus. D. lib. 3. tit. 3. C. lib. 2. tit. 13.

cum satisdatione,

De satisdando. C. lib. 2. tit. 57.

non tamen omnis procurator admittitur,

Ne fiscus vel respublica procurationem alicui patrocinij causa in lite præstet. C. lib. 2. tit. 18.

De iniustis patrociniis prohiben-

dis, & continendis. No. 17. cap. 18. coll. 3. tit. 4.

Exceptionem autem proponit, vel declinatoriam,

In quibus causis militantes fori præscriptione vti non possunt. C. lib. 3. tit. 25.

De decurialibus vrbis Romæ C. lib. 11. tit. 13.

Apud eum à quo appellatur aliam causam agere compellendum. D. lib. 49. tit. 12.

De fori præscriptione tollenda. N. 69. cap. 4. coll. 5. tit. 20.

De alienatione iudicij mutandi causa facta. D. lib. 4. tit. 7. C. lib. 2. tit. 55.

Ne quis in sua causa iudicet, vel ius sibi dicat. C. lib. 3. tit. 5.

De reis ab alio loco in alium repræsentandis. N. 53. cap. 1. coll. 5. tit. 6.

Eum qui appellauerit in prouincia defendi. D. lib. 49. tit. 11.

De iuratorijs cautionibus. No. 53. cap. 4. coll. 5. tit. 6.

vel dilatoriam, quæ duplex est, aut enim ex tempore petitur,

De dilationibus. C. lib. 3. tit. 11.

De ferijs. C. lib. 3. tit. 12.

De ferijs, & dilationibus, & diuersis temporibus. D. lib. 2. tit 12.

Vt reo in ius vocato post libelli dationem viginti dierum induciæ dentur. N. 53. cap. 3. coll. 5. tit. 6.

Vt non liceat creditori hæredes defuncti pro debito molestare ante nouem dies. N. 115. cap. 5. coll. 8. tit. 12.

aut ex persona.

Vt creditores primo loco conueniant principalem. N. 4. cap. 1. coll. 1. tit. 4.

Vt creditor prius principalem & fideiussores excutiat actione in personã, quàm in rem experiatur aduersus extraneos pignorum detentores. N. 4. cap. 2. coll. 1. tit. 4.

vel peremptoriam, quæ ducitur aut ab actore, aut à reo, aut à re, aut à forma actionis.

Ab actore veluti quia in iudicio stare non potest.

Qui legitimam personam standi in iudicio habeant, vel nõ. C. lib. 3. tit. 6.

vel alio iure vtitur:

Quod quiſque iuris in alterum ſtatuit, vt ipſe eodem iure vtatur. D. lib. 2. tit 2.

vel alieno nomine abutitur:

Ne liceat potentioribus patrocinium litigantibus præſtare, vel actiones in ſe transferre. C. lib. 2. tit. 14.

De his qui potentiorum nomine titulos prædijs affigunt, vel eorum nomina in lite prætendunt. C. lib. 2. tit 15.

Vt nemo priuatus titulos prædijs ſuis vel alienis imponat, vel vela regia ſuſpendat. C. lib. 2. tit. 16.

De titulis affixis alienis prædijs. N. 17. cap. 20. coll. 3. tit. 4.

Vt nemini liceat ſine iudicis authoritate ſigna rebus imponere, quas alius detinet C. lib 2. tit 17.

vel ei negatur actio, quia præſcripta eſt.

Ne de ſtatu defunctorum poſt quinquenium quæratur. D. lib. 40. tit. 15. C. lib. 7. tit. 21.

Si aduerſus creditorem præſcrip-

tio opponatur. C. lib. 7. tit. 36.

quæ exceptio aliquando repellitur

In quibus causis cessat longi temporis præscriptio. C. lib 7. tit. 34.

Quibus non obijcitur longi temporis præscriptio. C. lib. 7. tit. 35.

A reo, qui vel omnino non tenetur

Ne vxor pro marito, vel maritus pro vxore, vel mater pro filio conueniatur. C. lib. 4. tit. 12.

Ne filius pro patre, vel pater pro filio emancipato, vel libertus pro patrono, vel seruus pro domino conueniatur. C. lib. 4. tit. 13.

Ne quis creditor filium debitoris pro debito retinere præsumat. N. 134. cap. 4. coll. 9. tit. 9.

Vt non fiant pignorationes pro alijs personis. N. 52. cap. 1. coll. 5. tit. 5.

An seruus pro suo facto post manumissionem teneatur. C. lib. 4. tit. 14.

Quando fiscus vel priuatus debitoris sui debitores conuenire possit, vel debeat. C. lib. 4. tit. 15.

De conueniendis fisci debitoribus.

C. lib. 10. tit 2.

De solutionibus & liberationibus debitorum ciuitatis. C. lib. 11. tit. 39.

vel tenetur, sed ex parte tantum:

Ex delictis defunctorum in quantum hæredes teneantur. C. lib. 4. tit. 17.

vel ignorantiam proponit,

De iuris & facti ignorantia. D. lib. 22. tit. 6 lib. 1. tit. 18.

siue errorem,

De errore calculi. C. lib. 2. tit. 5.

De errore aduocatorũ libellos seu preces cõcipientium C. lib. 2. tit. 10.

A re, quæ petitur,

De plus petitionibus. C. lib. 3. tit. 10.

Quarum rerum actio non detur. D. lib. 44. tit. 5.

De litigiosis. D. lib. 44. tit. 6. C. lib. 8. tit. 37.

Quæ res litigiosa sit. N. 112. cap. 1. coll. 8. tit. 8.

De improbis possessorum exceptionibus. N. 18. cap. 10. coll 3. tit. 5.

De non numerata pecunia. C. lib. 4. tit. 30.

De eo qui chirographum suum aut pecuniam numeratam inficiatur. No. 18. cap. 9. coll. 3. tit. 5.

De exceptione rei venditæ & traditæ. D. lib. 12. tit. 3.

De doli mali & metus exceptione. D. lib. 44. tit. 4.

De exceptione rei iudicatæ. D. lib. 44. tit. 2.

Inter alios acta, vel iudicata alijs non nocere. C. lib. 7. tit. 60.

Quibus res iudicata non nocet. C. lib. 7. tit. 56.

A forma actionis.

De creditoribus, qui mortuis debitoribus imminét. N. 60. cap. 1. coll. 5. tit. 13.

De statu defunctorum ne post quinquennium quæratur. C. lib. 7. tit. 21.

Post exceptiones replicat actor,

De replicationibus. I. lib. 4. tit. 14.

Prætoriæ stipulationes interponuntur,

De prætorijs ſtipulationibus D lib.46.tit.5.

veluti, ad rei conſeruationem,

Rem pupilli vel adoleſcentis ſaluam fore. D.lib.46.tit.6.

ad ratihabitionem,

Rem ratam haberi, & de ratihabitione. D.lib.46.tit.8.

ad iudicati ſolutionem,

Iudicatum ſolui. D. lib. 46. tit. 7.

Ex litigantium conflictu interdum plures controuerſiæ oriuntur, quæ ordine tractandæ ſunt:

De ordine cognitionum. C. lib. 7.tit.19.

De ordine iudiciorum. C. lib. 3. tit.8.

Quando ciuilis actio criminali præiudicet, & an vtraque ab eodem exerceri poſſit. C.lib.9 tit.31.

interdum fit miſsio in poſſeſsionem.

Quibus ex cauſis in poſſeſſionem eatur. D.lib.42.tit.4.

Si de inueſtitura feudi controuerſia fuerit. F.lib.1.tit.4.

Litis conteſtatio fit,

De litis conteſtatione. C. 3. lib. tit. 9.

Quando libellus principi datus litis conteſtationem facit. C. lib. 1. tit. 20.

qua pendente nihil nouandum.

In integrum reſtitutione poſtulata nihil noui fiat. C. lib. 2. tit. 50.

Probationes quæruntur,

De probationibus & præſumptionibus. D. lib. 22. tit. 3. C. lib. 4. tit. 15.

2. Ex iureiurando

ſiue actoris,

De in litem iurando. D. lib. 12. tit. 3. C. lib. 5. tit. 53.

ſiue rei,

De interrogationibus in iure faciendis, & de interrogatorijs actionibus. D. lib. 11. tit. 1.

De iureiurando, ſiue voluntario, ſiue neceſſario, ſiue iudiciali. D. lib. 12. tit. 2.

De rebus creditis, & iureiurando. C. lib. 4. tit. 1.

De confeſſis. D. lib. 42. tit. 2. C. lib. 7. tit. 55.

2. *Ex instrumentis,*

hæc enim probant.

De fide instrumentorum, & amissione eorum. D. lib. 22. tit. 4.

De fide instrumentorum, & amissione eorum, & de apochis, & antapochis faciendis, & de his quæ sine scriptura fieri possunt. C. lib. 4. tit. 21.

De instrumentorum cautela & fide. N. 73. cap. 1. coll. 6. tit. 3.

si ex veris scripta sunt,

Plus valere quod agitur quã quod simulatè concipitur. C. lib. 4. tit. 22.

Si literarum fides à voce testium discrepet. N. 73. cap. 3. coll. 6. tit. 3.

& legititimo testium numero munita.

In omnibus enim contractibus desiderantur testes, & rogati,

Vt instrumentis debitæ pecuniæ testes rogati non fortuiti adhibeantur. N. 90. cap. 3. coll. 7. tit. 2.

siue sine scriptis tractentur,

De contractibus sine scripto compositis. N. 73. cap. 9. coll. 6. tit. 3.

siue in scriptis.

De instrumentis incautè com-

positis. N. 73. cap. 4. coll. 6. tit. 3.

Quomodo tabelliones cautè debeant instrumenta componere. N. 73. cap. 5. coll. 6. tit. 3.

Imperiti literarum quomodo cautè contrahant. N. 73. cap. 8. coll. 6. tit. 3.

Quemadmodum sine tabellione instrumentum mutui cautè fieri potest. N. 73. cap. 2. coll. 6. tit. 3.

De deposito, quemadmodum cautè dari potest. N. 73. cap. 1. coll. 6. tit. 3.

Vt aliter credatur instrumento de altero instrumento facienti mentionem, quam si id ipsum probetur. N. 119. cap. 3. coll. 9. tit 2.

Quod si de horum scriptura dubitetur, literarum comparationi locus est,

De comparatione notarum. N. 73. cap. 6. coll. 6. tit 3.

De comparatione literarum. N. 73. cap. 7. coll. 6. tit. 3.

Vt ex solis documentis publicè celebratis comparationes fiant, exceptis priuatis, quibus aduersarius

pro se vtitur. N. 49. cap. 2. coll. 6. tit. 11.

3 Ex testibus,

De testibus. D. lib. 22. tit. 5. C. lib. 4. tit. 20.

In quibus consideramus tum eorum personas, tum testimonia, Personas quidem, nam admittuntur solum liberi homines, & qui pro liberis se gerunt.

Vt testimonium recipiatur eius, qui seruus esse dicitur. N. 90. cap. 7. coll. 7 tit 2.

Item fide digni,

Vt testes non nisi illæsæ existimationis recipiantur. N. 90. cap. 1. coll. 7. tit. 2.

licet ab orthodoxa religione alieni,

Vt Iudæi, Samaritani, & hæretici possint contra orthodoxos testimonium dicere. No. 45. coll. 10.

Repelluntur mediatores aduersario volente,

Vt mediatores non nisi de partium consensu testimonium ferant

N.90. cap. 9. coll. 7. tit. 2.

Item vilißimi, nisi tormentis subijciantur,

Vt vilissimi testes tormentis subdantur. N. 90. cap. 2. coll. 7. tit. 2.

Item inimici,

Vt testes propter inimicitiam à dicendo testimonio repellantur. N. 90. cap. 8. coll. 7. tit. 2.

In testimonij forma requiritur,

Testes præsente aduersario admitti,

Vt testium productio non nisi præsente fiat aduersario. N. 90. cap. 10. coll. 7. tit. 2.

in sua prouincia examinari,

Vt testes in propria prouincia examinentur. N. 90. cap. 6. coll. 7. tit. 2.

modo non potest didicita testificata,

Vt cognitis testimonijs quartæ productioni testium locus non sit. N. 90. cap. 5. coll. 7. tit. 2.

& eorum testimonia scribi.

Vt testimonia scriptis redigantur, & quorsum. N. 90. cap. 4. coll. 7. tit. 2.

4. *Ex peritis,*

Si

Si mensor falsum modum dixerit. D. lib. 10. tit. 6.

De hortulanis. N. 64. coll. 10.

Si de feudo agitur, aliquid speciale est.

De pignori dato feudo quid iuris sit F. lib. 1 tit. 11.

De contentione inter me & dominum de portione feudi fratris mei defuncti F. lib. 1. tit 12.

De contentione inter dominum & vassallum de inuestitura feudi. F. lib. 1. tit. 23.

Si de inuestitura inter dominum & vassallum lis oriatur. F. lib. 1. tit. 26.

De vsu Mediolanensium secundum quosdam. F. lib. 1. tit. 28.

An remoueri debeant testes, qui pares esse desierunt. F. lib. 2. tit. 19.

Si de feudo defuncti contentio sit inter dominum & agnatos vassalli. F. lib. 2 tit. 26.

Qui testes sunt necessarij ad nouam inuestituram probandam F. lib. 2. tit. 32.

De consuetudine recti feudi. F.

lib. 2. tit. 33.

De controuersia inter masculum & fœminam de beneficio F. lib. 2. tit. 41.

Quot testes necessarij sunt ad probandam feudi ingratitudinem. F. lib. 2. tit. 57.

Post probationes aliquando pars altera litem protelat.

De his qui post renunciationem aduersariorum se allegationes habere dicunt. N. 115. cap. 2. coll. 8. tit. 12.

Sin minus iudicis partes expectantur,

Cuius est, non partes ad transigendum compellere,

Ne iudex aliquos ad transigendum compellat. N. 124. cap. 4. coll. 9. tit. 5.

sed causam diligenter examinare,

De officio iudicum. C. lib. 1. tit. 43.

De officio diuersorum iudicum. C. lib. 1. tit. 45.

De officio iudicis. I. lib. 4. tit. 17.

quæ desunt supplere,

Vt quæ desunt aduocatis iudex

ſuppleat, C. lib. 2. tit. 11.

Vt iudex compleat, quod deceſſori mandatum eſt. N. 154. cap. 3. coll. 9. tit. 9.

ſi opus erit, ad principem referre,

De relationibus. C. lib. 7. tit. 61. N. 82. cap. 14. coll. 6. tit. 10.

ſim minus, litē in iudicium deducere,

De conſultationibus. N. 62. coll. 10. N. 23. cap. 2. coll. 4. tit. 2.

ſtatis temporibus,

De ordine & tempore, quo iudices ſedere debent. N. 82. cap. 3. coll. 6. tit. 10.

ſententiam dare, vel interlocutoriam,

De ſententijs & interlocutionib⁹ omnium iudicum. C. lib. 7. tit. 43.

De interlocutionibus. D. lib. 42. tit. 1.

vel definitiuam,

Quomodo & quando iudex ſententiam proferre debeat præſentibus partibus, vel vna parte abſente. C. lib. 7. tit. 43.

De ſententijs ex periculo recitandis. C. lib. 7. tit. 44.

De sententia quæ sine certa quātitate profertur. C. lib. 7. tit. 4[illegible]

De sententijs, quæ pro eo quod interest proferuntur C. lib. 7. tit. 47

secundum ius pronuntiare.

De diuersis rescriptis ad iudices directis. No. 82. cap. 13. coll. 6. tit. 10

In medio litis non fieri sacras formas, aut sacras iussiones, sed secundum antiquas leges generales lites decidi. N. 13. coll. 8. tit. 11.

Vt iudices non expectent sacras iussiones, sed quæ videntur eis, decernant. N. 125 coll. 9. tit 4.

Vt lite pendente vel post prouocationem vel definitiuam sententia nulli liceat imperatori supplicare. C lib. 1. tit. 21.

in ea rationem habere tum expensarum,

De fructibus & litium expensis C. lib. 7. tit. 51.

Vt iudex rationem expensarum examinet. N. 82. cap. 10. coll. [illegible] tit. 10.

tum sportularum:

De sportulis, & sumptibus in d

uersis iudicijs faciendis. C. lib. 3 tit. 2.

Vt sportularum modus lege Iustiniani introductus seruetur. No. 82. cap. 7. coll. 6. tit. 10.

De illicitis sportulis prohibendis. N. 124. cap. 3. coll 9. tit. 5.

Vt duos in exordio, & duos in fine litis aureos accipiant pedanei iudices. N. 82. cap. 9. coll. 6. tit. 10.

eam executioni mandare,

De re iudicata, & effectu sententiarum. D. lib. 42. tit. 1.

De re iudicata. C. lib. 7. tit. 52.

De sententijs aduersus fiscum latis non retractandis. C. lib. 10. tit. 9.

De executione rei iudicatæ. C. lib. 7. tit. 53.

Si plures vna sententia condamnati sunt. C. lib. 7. tit. 55.

Comminationes, epistolas, programmata, subscriptiones authoritatem rei iudicatæ non habere. C. lib. 7. tit. 57.

curatore, si opus est, constituto

De curatore bonis dando. D. lib. 42. tit. 8.

captis pignoribus,

De prætorio pignore, & vt in actionibus debitorum missio prætorij pignoris procedat. C. lib. 8. tit. 22.

Si in causa iudicati pignus captum sit. C. lib. 8. tit. 23.

eorum venditione,

De rebus authoritate iudicis possidendis seu vendendis. D. lib. 42. tit. 5.

De bonis authoritate iudicis possidendis, seu venundādis, C. lib. 7. 72.

De fide & iure hastæ fiscalis, & de adiectionibus. C. lib. 10. tit. 3.

De venditione rerum fiscalium cum cæteris communium. C. lib. 10. tit. 4.

quæ emptori securitatem affert:

Ne fiscus rem, quam vendidit, euincat. C. lib. 10. tit. 5.

vel eorum addictione:

Vt debitore aurum aut pecuniam numeratam non habente addicantur creditori res eius. N. 4. cap. 3. coll. 1. tit. 4.

Vsurarum solutione:

De vsuris rei iudicatæ. C. lib. 7.

tit. 54.

nonnunquam etiam mulctæ irrogatione,

Si quis ius dicenti non obtemperauerit. D. lib. 2. tit. 9.

De pœna temerè litigantium. I. lib. 4. tit. 16.

DE MALEFICIORVM PERSECVTIONE IN IVRE PVBLICO.

CAP. VII.

In criminalibus iudicijs primum ponuntur crimina, deinde horum persequutio.

Crimina aut sunt capitalia, aut non capitalia,

Capitalia sunt hæc

Crimen maiestatis:

Ad legem Iuliam maiestatis. D. lib. 48. tit. 4. C. lib. 9. tit. 8.

Si quis Imperatori maledixerit. C. lib. 9. tit. 7.

Quomodo in crimine læsæ maiestatis procedatur. Extr. tit. 1.

Parricidium,

De lege Pompeïa de parricidijs. D. lib. 48. tit. 9.

De his, qui parentes vel liberos occiderunt. C. lib 9. tit. 17.

De infantibus expositis. N. 153. coll. 10.

Homicidium & Veneficium,

Ad legem Corneliam de sicarijs & veneficis. D. lib. 48. tit. 8. C. lib. 9. tit. 16.

De his qui eunuchos faciunt. N. 142. coll. 10.

Vis publica, & priuata

Ad legem Iuliam de vi publica. D. lib. 48. tit. 6.

Ad legem Iuliam de vi priuata. D. lib. 48. tit. 7.

Ad legem Iuliam de vi publica, vel priuata. C. lib. 9. tit. 12.

De seditiosis, & ijs qui plebem contra Remp. audent colligere. C. lib. 9. tit. 30.

Qui sunt rebelles. Extr. tit. 2.

Adulterium & Stuprum,

Ad legem Iuliam de adulterijs coërcendis. D. lib. 48. tit. 5.

Ad legem Iuliam de adulterijs &

ſtupro. C. lib. 9. tit. 9.

Si quis eam, cuius tutor fuerit, corruperit. C. lib. 9. tit. 10.

De mulieribus, quæ ſe proprijs ſeruis iunxerunt. C. lib. 9. tit. 11.

De raptu virginum, ſeu viduarũ, nec non ſanctimonialium. C. lib. 9. tit. 13.

De raptis mulieribus, quæ raptoribus nubunt. N. 143. coll. 9. tit. 13.

De lenonibus. N. 14. coll. 3. tit. 1.

Edictum ad Conſtantinopolitanos de his qui luxuriantur contra naturam. N. 141. coll. 10.

Vt non luxurientur homines contra naturam. N. 77. coll. 6. tit. 5.

Falſum,

De lege Cornelia de falſis, & de S. C. Liboniano. D. lib. 48. tit. 10.

Ad legem Corneliam de falſis. C. lib. 9. tit. 22.

De falſa moneta. C. lib. 9. tit. 24.

De mutatione nominis. C. lib. 9. tit. 25.

De his qui ſibi aſcribunt in teſtamento. C. lib. 9. tit. 23.

Peculatus,

Ad legem Iuliam peculatus. D.lib. 48. tit.13.

De crimine peculatus. C. lib. 9. tit. 28.

Plagium,

Ad legem Fabiam de plagiarijs. C. lib. 9. tit. 20.

De lege Fabia de plagiarijs. D. lib. 48. tit. 15.

Non male iungitur aggerum Nili ruptio.

De Nili aggeribus non rumpendis. C. lib. 9. tit. 38.

Non capitalia sunt hæc,

Ambitus,

De lege Iulia ambitus. D. lib. 48. tit. 14.

Ad legem Iuliam de ambitu. C. lib. 9. tit. 26.

Ad legem Visellіam. C. lib. 9. tit. 21.

Crimen repetundarum.

De lege Iulia repetundarum. D. lib. 48. tit. 11.

Ad legem Iuliam repetundarum. C. lib. 9. tit. 27.

Annonæ fraudatio,

De lege Iulia de annona. D. lib. 48. tit. 12.

Crimen residuorum,

De residuis. D. lib. 48. tit. 13.

Potest adijci

Concußio,

De concussione. D. lib. 47. tit. 13.

De superexactionibus. C. lib. 10. tit. 20.

Cœtus illicitus,

De collegijs & corporibus. D. lib. 47. tit. 22.

Horum criminum persequutio dicitur publica,

De publicis iudicijs. D. lib. 48. tit. 1. I. lib. 4. tit. 18. ✠

& extraordinaria,

De extraordinarijs criminibus. D. lib. 47. tit. 11.

In ea accusator,

De his qui accusare non possint. C. lib. 9. tit. 1.

In quibus causis coloni censiti dominos accusare possunt. C. lib. 11. tit. 49.

non coactus,

Vt nemo inuitus accusare coga-

tur. C. lib. 3. tit. 7.

accusationi subscribit,

De accusationibus & inscriptionibus. D. lib. 48. tit. 2. C. lib. 9. tit. 2.

quam peragere tenetur,

Vt intra certum tempus criminalis quæstio terminetur. C. lib. 9. tit. 44.

alioqui punitur,

De præuaricatione. D. lib. 42. tit. 15.

Ad S. C. Turpilianum. C. lib. 9. tit. 45.

De calumniatoribus. C. lib. 9. tit. 46. D. lib. 3. tit. 5.

nisi abolitionis veniam obtinuerit,

De abolitione criminum. D. lib. 48. tit. 16.

De abolitionibus. C. lib. 9. tit. 42.

De generali abolitione. C. lib. 9. tit. 43.

vel reus mortuus fuerit,

Si reus vel accusator mortuus fuerit. C. lib. 9. tit. 6.

subscriptione facta, reus absens requiritur,

De requirẽdis reis. C. lib. 9. tit. 40.

legitimis edictis, euocatur,

Vt rei criminum edictis legitimis euocentur. N. 134. cap. 2. coll. 9. tit. 9.

& contumax damnatur,

De requirendis vel abſentibus damnandis. D. lib. 48. tit. 17.

Præſens exhibetur, ✚

De exhibendis & transmittendis reis. C. lib. 9. tit. 3.

De exhibendis & introducendis reis, &c. N. 53. coll. 5. tit. 6.

cuſtodiæ traditur publicæ,

De cuſtodia & exhibitione reorum. D. lib. 48. tit. 3.

De cuſtodia reorum. C. lib. 9. tit. 4.

Ne mulieres in carceribus includantur. N 134. cap. 6. coll. 9. tit. 9.

non priuatæ,

De priuatis carceribus inhibendis. C. lib. 9. tit. 5.

Interrogatur,

De quæſtionibus. D. lib. 48. tit. 18. C. lib. 9. tit. 41.

Hinc vel moderatè mulctatur,

De modo mulctarum, quæ à iudicibus infliguntur. C. lib. 1. tit. 52.

vel pœna irrogatur,

De pœnis. D.lib.48.tit.19. C.lib.9. tit. 47.

Quæ ſit mulieris adulteræ pœna. N.134. cap.7. coll.9.tit.9.

De pœnarum omnium moderatione. N.134.cap.8.coll.9.tit.9.

vt deportationis, relegationis,

De interdictis, & relegatis, & deportatis. D.lib.48.tit.22.

quæ dicitur capitis diminutio,

De capitis diminutione. I. lib. 1. tit. 16.

De capite minutis. D.lib.4.tit.5.

mortis, & tunc cadauera ſepelienda,

De cadaueribus punitorum. D. lib. 48. tit. 24.

aut alia pœna,

De pœna iudicis, qui malè iudicauit, vel eius qui iudicem vel aduerſarium corrumpere curauit. C.lib.7. tit. 49.

Pœnam ſequitur infamia,

De his qui notantur infamia. D. lib.3. tit. 2.

Ex quibus cauſis infamia irrogatur. C.lib.2.tit.12.

Damnatorum bona interdum propinquis relinquuntur:

De capitali crimine damnatis, vt bona eorum non publicentur, sed propinquis relinquantur. N. 17. cap. 17. coll. 3. tit. 4.

interdum proscribuntur,

De bonis damnatorum. D. lib. 48. tit. 20.

De bonis proscriptorum, seu damnatorum. C. lib. 9. tit. 49.

quatenus iudici conceditur:

Ne sine iussu principis certis iudicibus liceat confiscare. C. lib. 9. tit. 48.

vt & eorum bona qui sibi ante sententiam mortem consciuerunt.

De bonis eorum, qui ante sententiam vel mortem sibi consciuerunt, vel accusatorem corruperunt. D. lib. 48. tit. 21. C. lib. 9. tit. 50.

nisi princeps restituerit,

De sententiam passis, & restitutis. D. lib. 48. tit. 23. C. lib. 9. tit. 51.

De Ivdiciis Secvndis, sev appellatoriis.

Cap. VIII.

Sententia interdum sine appellatione rescinditur.

Quæ sententiæ sine appellatione rescinduntur. D.lib 49.tit.8.

Quando prouocare non est necesse. C. lib.7.tit. 64.

vt ea, quæ à non iudice lata est,

Si à non competente iudice iudicatum esse dicatur. C. lib. 7. tit. 48.

Item ea, quæ ex falsis lata est,

Si ex falsis instrumentis vel testimoniis iudicatum sit. C. lib. 7. tit. 58.

necnon ea quæ posterior de eadem re ab eodem iudice lata est:

Sententiam rescindi non posse. C. lib.7.tit.50.

interdum non nisi appellationis beneficio,

De appellationibus & relationi-

bus. D. lib.49.tit.1.

De appellationibus & consultationibus. C.lib.7.tit.62.

quæ non semper admittitur:

De appellationibus recipiendis, vel non. D lib.49.tit 5.

Quorum appellationes non recipiuntur. C.lib.7.tit.65.

De appellationibus, & ne cui eas recipere non liceat. N.82.cap.12.coll. 6. tit.10.

aliquando enim reijcitur ex persona iudicis, à quo appellatur,

A quibus appellare non licet. D. lib. 49. tit.2.

De sententiis præfectorum prætorio. C. lib. 7.tit.42.

De retractationibus sententiarum præfecti prætorio. N.119.cap.5.coll. 9. tit 2.

aliquando ex persona appellatoris, qui sæpius appellauit,

Ne liceat in vna eadémque causa tertiò prouocare, vel post duas sententias iudicum, quas definitio præfectorum roborauerit, eas retractare. C.lib.7.tit.70.

nonnunquam ex re, de qua fuit pronunciatum.

Si de momentanea possessione fuerit appellatum. C. lib. 7. tit. 69.

In ea autem quæ recipitur hæc considerantur,

Iudex appellationis,

Quis & à quo appelletur. D. lib. 44. tit. 3.

De administrantibus officia in sacris appellationibus. N. 20. coll. 3. tit. 7.

De appellationibus in Ægypto, Asia, Ponto & c. N. 23. cap. 3. coll. 4. tit. 2.

Vt à spectabilibus ad illustres appelletur. N. 23. cap. 4. coll. 4. tit. 2.

Apud quem oporteat apellationes in quinque prouincijs, Caria, Cypro, Cycladibus insulis, Mysia & Scythia interpositas examinari. N. 41. coll. 10.

De appellationibus Siciliæ. N. 75. coll. 10.

De prouocationibus. N. 82. cap. 4. coll. 6. tit. 10.

Exemplum sacræ formæ de appellationibus. N. 126. coll. 10.

Ipse appellator,

Si tutor vel curator vel magistratus creatus appellauerit. D. lib. 49. tit. 10.

Si pendente appellatione mors interuenerit. D. lib. 49. tit. 13.

Si vnus ex pluribus appellauerit. C. lib. 7. tit. 68.

qui in pecuniaria, non in criminali causa per alium respondere potest,

An per alium causæ appellationum reddi possunt. D. lib. 49. tit. 9.

Tempus appellationis interponendæ,

Quando appellandum sit & intra quæ tempora. D. lib. 49. tit. 4.

De temporibus & reparationibus appellationum seu consultationum. C. lib. 7. tit. 63.

De appellationibus, & intra quæ tempora debeat appellari. N. 23. coll. 4. tit. 2.

De his, qui per metum iudicis non appellauerunt. C. lib. 7. tit. 67.

Tempus eiusdem prosequendæ,

De his, qui ingrediuntur ad appellationem &c. N. 49. coll. 5. tit. 11.

Vt imminente biennij fine appellationis causæ pertractentur. N. 49. cap. 1. coll. 5. tit. 11.

De appellationibus, vt cursum duorum mensium habeant, nulláque amplius concedatur reparatio. No. 82. cap. 6. coll. 6. tit. 10.

De apellationibus N. 93. coll. 8. tit. 2. No. 119. cap. 4. coll. 9. tit. 2.

Forma eius tractandæ.

De libellis dimissorijs, qui apostoli dicuntur. D. lib. 49. tit. 6.

Vt sola cohors præfecti prætorio ministret in eius appellationibus. N. 20. cap. 1. coll. 3. tit. 7.

Effectus appellationis.

Nihil nouari appellatione interposita. D. lib. 49. tit. 7.

Iudicium appellationis.

Vt causæ appellationum dirimantur ex ijs legibus, quæ tempore latæ sententiæ obtinebant. N. 115. cap. 1. coll. 8. tit. 12. ✝

DE IVRE HVMANO, ET PRIVATO.

LIBER III.

DE DOMINICA POTESTATE.

CAP. I.

PRIVATVM *ius Romanum est, quod ad singulorum vtilitatem pertinet.*

Hoc autem aut ad personas, aut ad res, aut ad actiones refertur.

Personarum autem ius distinguitur ex varia hominum differentia: nam homines aut sunt serui, aut liberi.

De statu hominum. D. lib. 1. tit 5.

De iure personarum. I. lib. 1. tit. 3.

De his qui ſunt ſui vel alieni Iuris. D.lib.1.tit.6.I.lib.1.tit.8.

SERVI *ſunt in domini poteſtate, quæ apparet non ſolum in perſonis ſeruorum.*

De emendatione ſeruorum. C.lib. 9. tit. 14.

ſed & in bonis, quæ ſerui acquirunt,

Per quas perſonas cuique acquiritur. I.lib.2.tit.9.

& in obligationibus, quas contrahunt.

Per quas perſonas nobis obligatio acquiritur. I.lib.3.tit.29.

Acquiritur autem multifariam, veluti

Reuocatione in ſeruitutem,

De ademptione libertatis. D. lib. 40. tit.6.

Fraudis detectione,

De colluſione detegenda. D. lib. 40. tit. 6. C.lib.7.tit.20.

Olim etiam acquirebatur in vxorem impudicam, quod ſublatum eſt,

De. S. C. Claudiano tollendo.

C. lib. 7. tit. 24.

Amittitur, vel sine manumißione:

Qui sine manumissione ad libertatem perueniunt. D. lib. 40. tit. 8.

Pro quibus causis serui pro præmio libertatem accipiunt. C. lib. 7. tit. 13.

De communi seruo manumisso. C. lib. 7. tit. 7.

Ne Christianum mancipium hæreticus, vel paganus, vel Iudæus habeat. C. lib. 1. tit. 10.

vel cum manumißione,

De manumissionibus. D. lib. 40. tit. 1.

Communia de manumissionibus. C. lib. 7. tit. 15.

non tamen omni, sed legitima.
Reprobatur enim manumißio interdum ex persona manumissoris.

De his qui à non dominis manumissi sunt. C. lib. 7. tit. 10.

interdum ex persona manumißi,

Qui & à quibus manumissi liberi non fiunt, & ad legem Æliam Sentiam. D. lib. 48. tit. 9.

Qui, & ex quibus causis manumittere non possunt. I. lib. 1. tit. 6.

Qui non possunt ad libertatem peruenire. C. lib. 7. tit. 12.

De ingenuis manumissis. C. lib. 7. tit. 14

Quibus ad libertatem proclamare non licet. C. lib. 7. tit. 18. D. lib. 40. tit. 13.

in erdum etiam ex euentu, si fraus alteri fiat.

Qui manumittere non possunt, & ne in fraudem creditorum manumittatur. C. lib. 7. tit. 11.

De seruo pignori dato manumisso. C lib. 7. tit. 8.

Quibus ex causis manumittere non licet. I lib. 1. tit 6.

Legitima autem manumißio fit pluribus modis,

De libertinis. I. lib. 1. tit. 5.

nimirum in Ecclesijs,

De his qui in Ecclesijs manumittuntur. C. lib. 1. tit. 13.

vindicta,

De manumissis vindicta. D. lib. 40. tit. 2.

De vin-

De vindicta, & apud [c]ilium manumissione. C. lib. 7. ti[t.]

testamento, idque vel dir[ecto],
vel per fidei-commissum:
Directò, siue purè,

De manumissis testamen[to.] D. lib. 40. tit. 4.

De testamentaria manumiss[io]ne. C. lib. 7. tit. 2.

Minor in testamento seruos [m]a-numittere potest. N. 119. cap. 2. [C.] l. 9. tit. 2.

siue ex die, aut conditione,

De statu liberis. D. lib. 40. tit. 7.

Per fidei-commissum,

De fidei cōmissarijs libertatibus. D. lib. 40. tit. 5. C. lib. 7. tit. 4.

sublata lege Fusia Caninia.

De lege Fusia Caninia tollenda. C. lib. 7. tit. 3. [I.] lib. 1. tit. 7.

nudo iure Quiritum,

De nudo iure Quiritum tollendo. C. lib. 7. tit. 25.

Latina libertate.

De Latina libertate tollenda, & per certos modos in ciuitatem Romanam transfusa. C. lib. 7. tit. 6.

& dedititia.

De dedititia libertate tollenda. C. lib. 7. tit. 5.

De Ivre patronatvs.

Cap. II.

Liberorum alij sunt libertini, alij ingenui.

In libertinos competit ius patronatus,

De iure patronatus. D. lib. 37. tit. 14. C. lib. 6. tit. 4.

quod apparet tum in personis libertinorum,

De obsequijs patrono præstandis. D. lib. 37. tit. 15. C. lib. 6. tit. 6. No. 78. cap. 2. coll. 6. tit. 6.

De operis libertorum. D. lib. 38. tit. 1. C. lib. 6. tit. 3.

De libertis & eorum liberis. C. lib. 6. tit. 7.

De reuerentia, & obsequio patronis à libertis præstandis. N. 78. cap. 2. coll. 6. tit. 6.

tum in bonis, quæ libertini acquirunt,

De bonis libertorum. D. lib. 38. tit. 2. C. lib. 6. tit. 4.

De peculio eius, qui libertatem meruit. C. lib. 7. tit. 23.

De successione libertorum. I. lib. 3. tit. 8.

Acquiritur autem non solum legitima manumissione, de qua supra: sed & assignatione,

De assignandis libertis. D. lib. 38. tit. 4.

De assignatione libertorum. I. lib. 3. tit. 9.

Amittitur verò his modis,

Impetratione iuris aureorum anulorum, &

Natalium restitutione,

De iure aureorum anulorum. D. lib. 40. tit. 10.

De iure aureorum anulorum omnibus libertis generaliter concesso. N. 78. cap. 1. coll. 6. tit. 6.

De iure aureorum anulorum, & de natalibus restituendis. C. lib. 6. tit. 8.

Vt liberti de cætero aureo non indigeant anulo. N. 78. coll. 6. tit. 6.

De natalibus restituendis. D. lib. 40. tit. 11.

DE PATRIA POTESTATE.

CAP. III.

Ingenui dicuntur, qui ex libera nati sunt.

De ingenuis. I. lib. 1. tit. 4.

De natis ex libero ventre. D. lib. 4. tit. 10.

Constitutionem, quæ ex ascriptitio & libera natos liberos esse vult, non ijs, qui ante constitutionem nati sunt, sed qui post constitutionem, prodesse. N. 54 coll. 5. tit. 7.

Vt natus ex ascriptitio & libera sit liber. N. 54. cap. 1. coll. 5. tit. 7.

Sacra forma trāsmissa &c. N. 162. cap. 2. coll. 10.

Hi vel in patria potestate sunt, vel in tutela, vel in curatione.

In patris potestate sunt liberi,

De patria potestate. C. lib. 8. tit. 47. I. lib. 1. tit. 9.

Quæ quidem apparet tum in personis,

Tenentur enim liberi alere parentes,

De alendis liberis ac parentibus. C. lib. 5. tit. 25. D. lib. 25. tit. 3.

& eis obsequi,

De obsequijs parentibus præstandis. D. lib. 37. tit. 15.

alioqui emendantur.

De emendatione propinquorum. C. lib. 9. tit. 15.

tum in bonis liberorum,

De bonis, quæ liberis in potestate constitutis ex matrimonio vel aliter acquiruntur, & eorum administratione. C. lib. 6. tit. 61.

nisi aliter cautum sit,

Si quis filium fam. hæredem instituerit, vt pater ipsius vsumfructũ hæreditatis non habeat. N. 117. cap. 1. coll. 8. tit. 13.

Acquiritur autem tribus modis,

1. *Iustis nuptijs, de quibus inter contractus dicetur.*

2. *Legitimatione, quæ fit non per adoptionem,*

Vt per adoptionem filij natu-

rales non legitimantur. N. 74. cap. 3. coll. 6. tit. 1.

sed testamento.

De legitimatione ex testamento. N. 74. cap. 2. coll. 6. tit. 1.

curiæ datione,

De primo legitimationis modo per curiæ dationem. N. 89. cap. 1. coll. 7. tit. 1.

dotali instrumento,

De secundo legitimationis modo per dotalia instrumenta. No. 89. cap. 2. coll. 7. tit. 1.

De naturalibus liberis ante dotalia instrumenta natis. No. 12. cap. 3. coll. 2. tit. 6.

De filijs ante dotalia instrumenmenta natis. N. 19. coll. 3. tit. 6.

principis rescripto.

De tertio modo legitimationis per principis rescriptum. No. 89. cap. 3. coll. 7. tit. 1.

filij nominatione,

De eo, qui in aliquo instrumento nominatus est filius. N. 117. cap. 2. coll. 8. tit. 13.

& alijs pluribus modis,

De naturalibus liberis & matribus eorum, & ex quibus causis iusti efficiantur. C. lib. 5. tit. 27.

Quibus modis naturales efficiantur sui, & de eorum ex testamento, siue ab intestato successione. N. 89. coll. 7. tit. 1.

Quibus modis naturales filij efficiantur legitimi, & sui, supra illos modos, qui in superioribus constitutionibus continentur. N. 74. coll. 6. tit. 1.

3. *Adoptione,*

De adoptionibus. I. lib. 1. tit. 11. D. lib. 1. tit. 7. C. lib. 8. tit. 48.

Amittitur hæc potestas varijs modis,

Quibus modis ius patriæ potestatis soluitur. I. lib. 1. tit. 12.

veluti emancipatione,

De emancipationibus liberorum. C. lib. 8. tit. 49. D. lib. 1. tit. 7.

redẽptione ex hostibus ab alio facta,

De postliminio reuersis, & redemptis ab hostibus. C. lib. 8. tit. 51.

De captiuis & postliminio reuersis, & redemptis ab hostibus. D. lib. 49. tit. 15.

liberorum proiectione,

De infantibus expositis liberis & seruis, & de his, qui sanguinolentos emptos vel nutriendos acceperunt. C. lib. 8. tit. 52.

filij dignitate,

Constitutio quæ dignitatibus & Episcopatu filium liberat à patria potestate. N. 81. coll. 6. tit. 9.

Vt per Episcopatum liberetur filius patria potestate. N. 81. cap. 3. coll. 6. tit. 9.

Vt liberati per dignitatem patria potestate legitima iura intacta habeant. N. 81. cap. 2. coll. 6. tit. 9.

sublato iure liberorum,

De iure liberorum. C. lib. 8. tit. 59.

De tvtelis.

Cap. IIII.

In tutela sunt impuberes.

De tutelis. D. lib. 26. tit. 1. I. lib. 1. tit. 13.

cuius variæ species,

nam omnis tutor datur,

aut à testatore,

De testamentaria tutela. D. lib.

26. tit. 2. C. lib. 25. tit. 28.

Qui testamento tutores dari possunt. I. lib. 1. tit. 14.

& eiusmodi tutor interdum indiget confirmatione:

De confirmando tutore. D. lib. 26. tit. 3. C. lib. 5. tit. 29.

aut à lege,

De legitimis tutoribus. D. lib. 26. tit. 4.

De legitima tutela. C. lib. 5. tit. 30.

veluti pater, mater, auia,

De legitima parentum tutela. I. lib. 1. tit. 18.

De legitima tutela liberorum, & de matre & auia. N. 118. cap. 5. coll. 9. tit. 1.

frater,

De fiduciaria tutela. I. lib. 1. tit. 19.

agnatus,

De legitima agnatorum tutela. I. lib. 1. tit. 15.

patronus:

De legitima patronorum tutela. I. lib. 1. tit. 17.

aut à Prætore,

& hic tutor plerumque petitur,

Qui petant tutores. D. lib. 26. tit. 6. C. lib. 5. tit. 31.

non vbique tamen,

Vbi petantur tutores. D. lib. 26. tit. 6. C. lib. 5. tit. 32.

nec ab omnibus,

De tutoribus datis ab his, qui ius dandi habent, & qui, & in quibus causis specialiter dari possunt. D. lib. 26. tit. 5.

Qui dare tutores possunt. C. lib. 5. tit. 34.

De Attiliano tutore, & eo qui ex lege Iulia & Titia dabatur. I. lib. 1. tit. 20.

Datur autem non quilibet,

Qui tutores dari non possunt. C. lib. 5. tit. 34.

Qui tutores pupillo esse non possunt. N. 72. tit. 2.

De tutoribus illustrium vel clarissimarum personarum C. lib. 5. tit. 33.

Quando mulier tutelæ officio fungi potest. C. lib. 5. tit. 35.

Si contra matris voluntatem tutor datus sit. C. lib. 5. tit. 47.

De presbyteris, & diaconis, & subdiaconis, cognationis iure ad tutelam vocatis. N. 123. cap. 5. coll. 9. tit. 15.

Vt hi qui obligatas se habere perhibent res minorum & c. N. 72. coll. 6. tit. 2.

nec omni pupillo tutorem habenti, nisi in certis causis,

In quibus casibus tutorem habenti tutor dari potest. C. lib. 5. tit. 36.

De in litem dando tutore. C. lib. 5. tit. 44.

Datus autem tutor, si tutelæ onus respuit.

Primum excusationem habere debet,

De excusationibus tutorum. D. lib. 27. tit. 1. I. lib. 1. tit. 25. lib. 5. tit. 62.

& veram,

Si tutuor falsis allegationibus excusatus sit. C. lib. 5. tit. 63.

Quæ ducitur, vel ab ipso tutore, vel à pupillo.

A tutore, cum se excusandum dicit, aut propter numerum liberorum:

Qui numero liberorum se excusant. C. lib. 5. tit. 66.

aut propter alias occupationes, easque siue publicas,

Si tutor vel curator Reip. causa aberit. lib. 5. tit. 64.

De excusationibus veteranorum. C. lib. 5. tit. 65.

siue priuatas:

Qui numero tutelarum. C. lib. 5. tit. 69.

aut propter incapacitatem, vt quia valetudinarius est.

Qui morbo. C. lib. 5. tit. 67.

Quia annosus,

Qui ætate. C. lib. 5. tit. 68.

A pupillo, veluti si creditor est pupilli,

Vt à tutela nullus debiti pretextu excusetur, nisi hoc probauerit. N. 72. cap. 3. coll. 6. tit. 2.

Si tutor vel curator, se debitorem vel creditorem esse ab initio tacue-

tit. N. 72. cap. 4. coll. 6. tit. 2.

nisi sit mater,

Vt ſine prohibitione matres debitrices & creditrices tutelam gerant minorum, neque Iuſiurandum præſtent, quod non venient ad ſecunda vota. N. 94. coll. 7. tit. 4.

Deinde excuſationem intra certum tempus proponere,

De excuſationum temporibus. C. lib. 5. tit. 62.

Quod ſi tutelam ſuſcipit, debet

1. *Satiſdare,*

De ſatiſdatione tutorum. I. lib. 1. tit. 24.

De tutore qui ſatis non dedit. C. lib. 5. tit. 42.

2. *Pupillum educare,*

De alimentis pupillo præſtandis. C. lib. 5 tit. 50. D. lib. 27. tit. 2.

Vbi pupilli educari debeant. C. lib. 5. tit. 49.

Vbi pupillus morari, et educari debeat, & de alimentis et præſtandis. D. lib. 27. tit. 2.

3. *Eius bona adminiſtrare,*

De administratione tutorum, & de pecunia pupillari fœneranda, vel deponenda. C. lib. 5. tit. 37.

De administratione pecuniæ pupilli. N. 72. cap. 6. coll. 6. tit. 2.

De administratione & periculo tutorum qui gesserunt, vel non & c. D. lib. 6. tit. 7.

4. *Authoritatem in certis caussis interponere,*

De authoritate tutorum. I. lib. 1. tit. 21.

De authoritate & consensu tutorum. D. lib. 26. tit. 8.

De authoritate præstanda. C. lib. 5. tit. 59.

Quod falso tutore authore gestum esse dicatur. D. lib. 27. tit. 6.

5. *Lites persequi,*

Vt caussæ post pubertatem adsit tutor. C. lib. 5. tit 48.

6. *Actorem dare,*

De actore à tutore dando. C. lib. 5. tit. 61.

7. *Rem pupilli non sine decreto alienare,*

De rebus eorum, qui sub tutela

sunt, sine decreto non alienandis, vel supponendis. D.lib.27.tit.9.

nisi quatenus lex permittit,

Quando decreto opus non est. C. lib.5. tit.72.

8. *Cotutorem obseruare,*

De periculo tutorum. C. lib. 5. tit. 38.

9. *Rationem reddere,*

Vt matres etiam tutelæ rationibus obnoxiæ sint. N.155. coll. 10.

cum tutela finita est,

Quibus modis tutela finitur. I. lib. 1. tit. 22.

Quando tutores esse desinunt. C. lib.5. tit.60.

DE CVRATIONE.

CAP. V.

Curatorum variæ species,

De curatoribus. I. lib. 1. tit. 23.

Nam curator datur

vel à testatore, & hic confirmandus est,

De confirmando curatore. D.

lib. 26. tit. 23. C. lib. 5. tit. 29.

vel à lege, vt agnatus agnato suo furioso,

De curatoribus furioso & alijs extra minores dandis. D. lib. 27. tit. 10.

De curatore furiosi vel prodigi. C. lib. 5. tit. 70.

vel à magistratu;

& hic plerunque petitur

Qui petant curatores. D. lib. 26. tit. 6. C. lib. 5. tit. 31.

non vbique tamen,

Vbi petantur curatores. C. lib. 5. tit. 32. D. lib. 26. tit. 6.

nec ab omni magistratu,

De curatoribus datis ab his, qui ius dandi habent, & in quibus causis specialiter dari possunt. D. lib. 26. tit. 5.

Datur autem non quilibet,

Qui curatores dari non possunt. C. lib. 5. tit. 34.

Qui curatores adolescenti esse non possunt. N. 72. cap. 1. coll. 6. tit. 2.

De curatoribus illustrium vel clarissimarum personarum. C. lib. 5.

tit. 33.

nec omni curatorem habenti, nisi in certis causis,

In quibus casibus curatorem habenti curator dari non potest. C.lib. 5.tit.36.

De in litem dando curatore. C.lib. 5.tit. 44.

Vt tutori qui factus est pupilli debitor aut creditor, curator adiungatur. N.72.cap.2.coll.6.tit.2.

Curator datus, si curationem abnuerit, excusationem habere debet,

De excusationibus curatorum. I. lib.1.tit.25. D.lib.27.tit.1.

& veram

Si curator falsis excusationibus excusatus sit. C.lib.5.tit.63.

quæ ex iisdem fontibus ducitur, ex quibus tutoris excusatio, & intra certum tempus proponenda est.

De excusationibus curatorum, & temporibus earum. C. lib. 5. tit. 62.

Quod si curationem agnoscit, debet satisdare,

De ſatiſdationibus curatorum. I. lib. 1. tit. 24.

De fideiuſſoribus curatorum. C. lib. 5. tit. 57.

De curatore, qui ſatis non dedit. C. lib. 5. tit. 42.

bona adminiſtrare,

De adminiſtratione curatorum. C. lib. 5. tit. 37.

De adminiſtratione pecuniæ minorum. N. 72. cap. 6. coll. 6. tit. 2.

De adminiſtratione & periculo curatorum, qui geſſerunt, vel non. D. lib. 26. tit. 7.

Vt curatores nullo modo ceſſiones ſuſcipiant aduerſus minores. N. 72. cap. 5. coll. 6. tit. 2.

authoritatem interponere,

De authoritate & conſenſu curatorum. D. lib. 26. tit. 8.

actorem dare,

De actore à curatore dando. C. lib. 5. tit. 61.

rem minoris non ſine decreto alienare,

De prædiis & aliis rebus minorum ſine decreto non alienandis, vel obli-

gandis. C.lib.5.tit.71.

De rebus eorum, qui ſub cura ſunt, ſine decreto non alienandis, vel ſupponendis. D.lib.27.tit.8.

concuratorem obſeruare,

De periculo curatorum. C. lib. 5. tit. 38.

& rationem finita curatione reddere,

Quando curatores eſſe deſinunt. C. lib.5. tit.60.

DE REBVS, ET PRIMVM DE DOMINIIS RERVM CORPORALIVM.

CAP. VI.

Res, quantum ad ius priuatum attinet, diſtinguntur in Dominia & Obligationes.

In dominijs acquirendis conſiderantur tum perſonæ,

Per quas perſonas nobis acquiratur. C.lib. 4.tit.27.

tum modi acquirendi, qui ex varia rerum differentia notantur.

nam aut sunt corporales, aut incorporales;

De rebus corporalibus & incorporalibus. I. lib. 2. tit. 2.

Corporales acquiruntur

aut Iure gentium,

De diuisione rerum & qualitate. D. lib. 1. tit. 8.

De rerum diuisione & acquirendo earum dominio. I. lib. 2. tit. 1.

De acquirendo rerum dominio. D. lib. 41. tit. 1.

veluti occupatione,

De thesauris. C. lib. 10. tit. 15.

& accessione:

De alluuionibus. C. lib. 7. tit. 41.

aut iure ciuili, vt

Vsucapione & Præscriptione,

De vsucapionibus, & longi temporis præscriptionibus. I. lib. 2. tit. 6.

De vsurpationibus & vsucapionibus. D. lib. 41. tit. 3.

In qua requiruntur quinque,

1. Res vsucapioni apta,

Ne rei dominicæ vel templorum vindicatio temporis præscriptione submoueatur. C. lib. 7. tit. 38.

An præſcriptione feudum acquiratur. F.lib.4.tit.87.

2. *Bona fides,*

De præſcriptionibus, ſiue, De mala fide poſſeſſoris res alienantis. No. 119.cap.7.coll.9.tit.2.

Si quis ignorans rem minoris eſſe ſine decreto comparauerit. C.lib.5. tit.73.

3. *Iuſtus titulus,*

Pro derelicto. D.lib.41.tit.8.

De vſucapione pro donato. C.lib. 7.tit.27.

Pro donato. D.lib.41.tit.7.

De vſucapione pro hærede. C. lib.7.tit.29.

Pro hærede, vel pro poſſeſſore. D lib.41.tit.6.

Pro legato. D.lib.41.tit.9.

De vſucapione pro emptore, vel tranſactione. C.lib.7.tit.26.

Pro emptore. D.lib.41.tit.5.

De vſucapione pro dote. C. lib. 7. tit.28.

Pro dote. D lib.41.tit.10.

Pro ſoluto. D. lib. 41.tit.4.

Pro ſuo. D.lib.41.tit.11.

4. *Possessio,*

De acquirenda & retinenda possessione. C. lib. 7. tit. 32.

De acquirenda vel amittenda possessione. D. lib. 4. tit. 2.

Communia de vsucapionibus. C. lib. 7. tit. 30.

5. *Tempus,*

De quadriennij præscriptione. C. lib. 7. tit. 37.

De præscriptione longi temporis decem vel viginti annorum. C. lib. 7. tit. 33.

De absentibus & præsentibus in decennij præscriptione, N. 119. cap. 8. coll. 9. tit. 2.

De præscriptione triginta vel quadraginta annorum. C. lib. 7. tit. 39.

De longi temporis præscriptione, quæ pro libertate, & non aduersus libertatem opponitur. C. lib. 7. tit. 22.

De diuersis & temporalibus præscriptionibus, & de accessionibus possessionum. D. lib. 44. tit. 3.

De annali exceptione Italici contractus tollenda, & de diuersis tem-

poribus, exceptionibus, præscriptionibus, & interruptionibus earum. C. lib. 7. tit. 40.

sublata differentia rerum mancipi, & nec mancipi.

De vsucapione transformanda, & sublata differentia rerum mancipi & nec mancipi. C. lib. 7. tit. 31.

Donatione,

De donationibus. D. lib. 39. tit. 5. C. lib. 8. tit. 54. I. lib. 2. tit. 7.

quæ fit vel inter viuos,

Idque siue purè, siue ex die, siue sub conditione,

De donationibus quæ sub modo, vel conditione, vel certo tempore cōficiuntur. C. lib. 8. tit. 55.

& hæc interdum sine insinuatione valet,

Vt donationes Imperatori à priuato homine factæ, non egeant insinuatione. N. 52. cap. 2. coll. 5. tit. 5.

vel causa mortis,

De mortis causa donationibus & capionibus. D. lib. 39. tit. 6.

De donationibus causa mortis. C. lib. 5. tit. 57.

De infirmandis pænis cælibatus & orbitatis & decimariis ſublatis. C. lib.8.tit.58.

& hæc reuocatoria eſt,

De reuocandis donationibus. C. lib.8. tit.56.

De dominiis rerum incorporalium, et de servitutibus.

Cap VII.

Incorporalium rerum aliæ ſingulares, aliæ vniuerſales,

Singulares, vt ſeruitutes,

Quæ aut reales ſunt, aut perſonales.

De ſeruitutibus. D. lib.8.tit.1.

Reales vel vrbanorum prædiorum ſunt,

De ſeruitutibus vrbanorum prædiorum. D. lib.8. tit. 2.

vel ruſticorum,

De ſeruitutibus prædiorum ruſticorum. D. lib.8.tit.3.

De ſeruitutibus ruſticorum & vrbanorum

bonorum prædiorum. I. lib.2.tit.3.

Communia prædiorum tam vrbanorum, quam rusticorum. D. lib.8. tit. 4.

De seruitutibus & aqua. C. lib. 3. tit. 34.

De aqua quotidiana & æstiua. D. lib.43. tit.20.

De riuis. D.lib.43.tit.21.

De fonte. D.lib.43.tit.22.

De cloacis. D.lib.43.tit.23.

De itinere actúque priuato. D.lib. 43. tit. 19.

quæ ex variis causis amittuntur:

Quemadmodum seruitutes amittuntur. D.lib.8.tit.6.

Personalium seruitutum species. 3.

1. Vsusfructus,

De vsufructu. I.lib.2. tit.4. C.lib.3. tit.33.

De vsufructu, & quemadmodum quis vtatur fruatur. D.lib.7.tit.1.

qui constituitur etiam in homine:

De operis seruorum. D.lib.7.tit.7. C.lib.3.tit.33.

item in iis rebus quæ vsu consumuntur,

De vsufructu earum rerum, quæ vsu consumuntur, vel minuuntur. D. lib. 7. tit. 5.

cautione tamen adhibita,

Vsufructuarius quemadmodum caueat. D. lib. 7. tit. 9.

aliquando ex die,

Quando dies vsusfructus legati cedit. D. lib. 7. tit. 3.

Amittitur ex variis causis,

Quibus modis vsusfructus amittatur. D. lib. 7. tit. 4.

2. *Vsus* &

3. *Habitatio.*

De vsu & habitatione. I. lib. 2. tit. 5. D. lib. 7. tit. 8. C. lib. 3. tit. 33.

De Hæreditate.

Cap. VIII.

Vniuersales res acquiruntur quinque modis, Hæreditate. Bonorum possessione, Accretione, Arrogatione, Bonorum addictione: nam alij modi sublati sunt.

De successionibus sublatis, quæ fiebant per bonorum venditiones, & ex S. C. Claudiano. I. lib. 3. tit. 13.

In hæreditate duo quæruntur,
Quibus modis defertur, &
Delata quibus modis acquiritur:
Defertur vel à testato, vel ab intestato,
A testato bifariam, testamento, & codicillis,
De testamento agitur duobus modis, nempe de eo constituendo, vel de eo infirmando.
In testamenti constitutione tria considerantur.
1. Personæ, cum quibus testamenti factio est.
2. Dispositio bonorum.
3. Forma testamenti.
Personæ duæ sunt, Testator, & Hæres,
In testatore notandum multis licere testari,

Qui testamenta facere possunt, vel non. C. lib. 6. tit. 22.

De testamentis, & qui testamenta facere possunt. D. lib. 28. tit. 1.

non tamen omnibus,

Quibus non est permissum facere testamentum. I lib.2 tit.12.

veluti delinquentibus,

nisi sint milites,

De veteranorum & militum successione. D.lib.38.tit.13.

In hærede obseruantur duo,

1. *Hæredis nomen scribendum.*

De testatore non cogendo propria manu nomina hæredum scribere. N. 119. cap. 9. coll.9.tit.2.

2. *Non omnes posse institui hæredes: nam consanguinei instituendi sunt, aut exhæredandi.*

De exhæredatione liberorum. I. lib.2. tit.13.

De liberis præteritis & exhæredatis. C.lib.6.tit.28.

De posthumis hæredibus instituendis vel exhæredandis, vel præteritis. C.lib.6.tit.29.

De liberis & posthumis hæredibus instituendis, vel exhæredandis. D.lib. 28.tit.2.

Et hæc institutio si liberos spectes, vsque ad trientem aut semissem

ad minus fieri debet.

De legitima portione liberis relinquenda, id est, triente, si intra quaternarium numerum consistant: aut semisse, si quaternarium numerum excedant. N.18.cap.1. coll.3.tit.5.

Si quis vnum ex liberis suis hæredem instituerit, vel extraneam personam. N.39.cap.1,coll.4 tit.6.

De immensis donationibus in filios factis. N.92.coll.7.tit.3.

De triente & semisse. N. 18.coll.3. tit.5.

De voluntatibus parentum in distributione patrimonij facienda.N. 107. cap.1.coll.8.tit.3.

Vt liceat matri & auiæ, & aliis parentibus post legitimam partem. &c. N.117.coll.8.tit.13.

vel si curiales sint, vsque ad dodrantem,

Vt legitima portio filiorum curialium sit dodrans. N.18. cap.2.coll.3. tit.5.

De decurionibus, vt filiis suis decurionibus dodrantem relinquant. N. 38.coll. 10.

quæ pars minui non potest,

Si liberis suis pater nudam proprietatem, & vxori vsumfructum omnem reliquerit. N.18.cap.3.coll. 3. tit. 5.

Exhæredatio autem iustas causas requirit,

siue parentes testentur,

Quæ sunt iustæ, exhæredationis liberorum causæ. N. 115. cap.3.coll.8. tit. 12.

siue liberi,

Quæ sint iustæ parentum exhæredationis causæ. N. 115. cap.4. coll.8. tit. 14.

Post consanguineos extranei institui possunt,

De hæredibus instituendis. I. lib. 2.tit.14.D.lib.28.tit.5.

De hæredibus instituendis, & quæ personæ institui non possunt. C.lib. 6.tit. 24.

De necessariis seruis hæredibus instituendis, vel substituendis.C.lib.6. tit.27.

Inter quos tamen aliquid interest,

De hæredum qualitate & differen-

tia. I. lib. 2. tit. 19.

Quod si testator libertus sit, aliud quid obseruatur.

De successione libertorum. I. lib. 3. tit. 8.

Dispositio bonorum in testamento vel generalis, vel particularis. Generalis variè distinguitur, nam si ad personas refertur, aut directa, aut fidei-commissaria dicitur,

Directa fit vel instituendo duntaxat, vel etiam substituendo.

De impuberum & aliis substitutionibus. C. lib. 6. tit. 26.

De pupillari substitutione. I. lib. 2. tit. 16.

De vulgari & pupillari substitutione. D. lib. 26. tit. 6.

De vulgari substitutione. I. lib. 2. tit. 15.

De restitutione fidei-commissi & nomine familiæ quod vsque ad quartum gradum locum habet, & quod familiæ nomine nurus etiam continetur. N. 159. coll. 9. tit. 8.

Fidei-commissaria restituitur,

De his qui ante apertas tabulas hæreditatem transmittũt. C.lib.6.tit.51.

De restitutionibus. N. 108. coll.8. tit. 4.

detracta quarta,

De fidei-commissariis hæreditatibus, & ad S. C. Trebellianum. I.lib.2. tit.23.

Ad S.C.Trebellianum, & de incertis personis. C.lib.6.tit.48.

Ad S. C. Trebellianum. D. lib. 36. tit. 1.

si conditio fidei-commissi extat.

Conditionem nuptiarum vel liberorum non extare, si quis monasterium ingrediatur. N.123. cap.37. coll. 9.tit.15.

Vnde fit, vt vltra quartam diminui non possit, nisi ex certis causis,

De restitutionibus, & ea quæ parit. N.39. coll.4.tit.6.

Sin autem ad verba disponentia refertur, tunc dicitur fieri, aut purè aut sub conditione,

De conditionibus institutionum. D.lib. 28.tit.7.

De institutionibus, & substitutionibus, & restitutionibus sub conditione factis. C.lib.6.tit.25.

De Legatis.

Cap. IX.

Particularis dispositio legatum dicitur,

Quod vel directum est.

De legatis. I.lib. 2.tit. 20. C.lib.6. tit.37.

vel obliquum,

De singulis rebus per fidei-commissum relictis. I. lib. 2.tit.24.

De fidei-commissis. C.lib.6.tit.42.

Quæ duæ species in multis cõueniũt

Communia de legatis & fidei-commissis. C. lib.6 tit.43.

De legatis & fidei-commissis. D. lib.30.31.32.

siue de acquirendo, siue de amittendo legato agitur.

In legato acquirendo tria considerantur,

1. Legatarius, cui etiam incerto relinqui potest.

De incertis personis. in prætermiss. lib. 6.C.

2. *Id quod legatur, quod vel corporale est,*

De tritico vino & oleo legato. D. lib.33. tit.6.

De alimentis, vel cibariis legatis. D. lib.34. tit.1.

De penu legata. D. lib.33. tit.9.

De auro, argento, mundo, ornamentis, vnguentis, veste, vel vestimentis & statuis legatis. D. lib. 34. tit.2.

De instructo, vel instrumento legato. D. lib.33. tit.7.

De supellectile legata. D. lib. 33. tit.10.

vel incorporale,

De seruitute legata. D. lib. 33. tit.3.

De vsu & vsufructu, & reditu, & habitatione, & operis per legatum vel fideicommissum datis. D. lib. 33. tit.2.

De peculio legato. D. lib. 33. tit.8.

De dote prælegata. D. lib.33. tit.4.

De optione vel electione legata. D. lib. 33. tit. 5.

De liberatione legata. D. lib. 34. tit. 3.

Cuiuscunque generis sit, legitimum modum excedere non debet, alioqui legi Falcidiæ locus est.

De lege Falcidia. I. lib. 2. tit. 22.

De hæredibus & Falcidia. N. 1. cap. 2. coll. 1. tit. 1.

Ad legem Falcidiam. C. lib. 6. tit. 49. D. lib. 35. tit. 2.

Si cui plus, quàm per legem Falcidiam licuerit, legetur. D. lib. 35. tit. 3.

nisi in rebus alienari prohibitis,

De lege Falcidia in rebus alienari prohibitis cessante. N. 119. cap. 11. coll. 9. tit. 2.

vel in legatis ad pias causas,

Vt in piis legatis cesset Falcidia N. 131. cap. 9. coll. 9. tit. 6.

vel si ex pluribus legatis hæres vnum integrum soluerit.

De legatorum exæquatione. N. 1. cap. 3. coll. 1. tit. 1.

Forma legandi interdum cohæret verbis disponentibus, & ita legatum fit, aut purè:

De annuis legatis & fidei-commissis. D. lib. 33. tit. 1.

aut in diem,

Quando dies legatorum vel fidei-commissorum cedit. D. lib. 36. tit. 2.

Quando dies legati vel fidei-commissi cedit. C. lib. 6. tit. 52.

aut sub conditione:

De conditionibus & demonstrationibus & causis & modis eorum, quæ in testamento scribuntur D. lib. 35. tit. 1.

De conditionibus insertis tam legatis, quam fidei-commissis & libertatibus. C. lib. 6. tit. 46.

De his, quæ sub modo legata vel fidei-commissa relinquuntur. C. lib. 6. tit. 45.

De indicta viduitate, & de lege Iulia Miscella tollenda. C. lib. 6. tit. 40.

Si sub conditione pater vel mater legatum liberis suis reliquerit. N. 22.

cap. 21. coll. 4. tit. 1.

Si maritus ita reliquerit vxori, si ad secundas nuptias non transeat: & ad legem Iuliam Miscellam. N. 22. cap. 23. coll. 4. tit. 1.

interdum cohæret causæ, quæ si falsa est, non perimit legatum,

De falsa causa adiecta legato & fideicommisso. C. lib. 6. tit. 44.

sicut nec cùm pœnæ nomine relinquitur,

De his quæ pœnæ nomine in testamento, vel codicillis relinquuntur. C. lib. 6. tit. 41.

De his quæ pœnæ nomine relinquuntur. D. lib. 34. tit. 6.

neque cùm verbis ambiguis concipitur,

De rebus dubijs. C. lib. 34. tit. 5.

Amittitur autem legatum varijs modis, qui ducuntur,

vel à testatore,

De ademptione legatorum & translatione. I. lib. 2. tit. 21.

De adimendis & transferendis legatis vel fideicõmissis. D. lib. 34. tit. 4.

vel à legatario,

De his quæ vt indignis auferuntur. D. lib. 34. tit. 9.

De caducis tollendis. C. lib. 6. tit. 50.

vel ab vtroque,

De regula Catoniana. D. lib. 34. tit. 7.

De his quæ pro non ſcriptis habentur. D. lib. 34. tit. 8.

Poſt diſpoſitionem bonorum in teſtamento factam ſequitur teſtandi forma, quæ alia eſt in vulgari teſtamento,

De teſtamentis ordinandis. I. lib. 2. tit. 10.

De teſtamentis, & quemadmodum teſtamenta ordinentur. C. lib. 6. tit. 23. D. lib. 28. tit. 1.

De his, quæ in teſtamento delentur inducuntur, vel inſcribuntur. D. lib. 28. tit. 4.

alia in militari,

De militari teſtamento. I. lib. 2. tit. 11.

De teſtamento militis. C. lib. 6. tit. 21. D. lib. 29. tit. 1.

Infirmatur teſtamentum variè,

vt Ruptione, Irritatione,

Quibus modis testamenta infirmātur. I. lib. 2. tit. 17.

De iniusto, rupto, & irrito facto testamento. D. lib. 28. tit. 3.

Codicilli,

De codicillis. I. lib. 2. tit. 29. C. lib. 6. tit. 36.

De iure codicillorum. D. lib. 29. tit. 7.

DE INTESTATI SVCCESSIONE.

CAP. X.

Intestati successio

De hæredibus ab intestato venientibus. N. 118. coll. 9. tit. 1.

defertur secundum cognationis gradus,

De gradibus cognationum. I. lib. 3. tit. 6.

De gradibus & affinibus, & nominibus eorum. D. lib. 38. tit. 11.

vel descendentibus,

idque aut in bona patris,

De descendentium successione.

N. 118. cap. 1. coll. 9. tit. 1.

De hæreditatibus, quæ ab intestato deferuntur. I. lib. 3. tit. 1.

De hæredibus. N. 164. coll. 10.

De suis & legitimis hæredibus. D. lib. 38. tit. 17.

De suis & legitimis liberis, & ex filia nepotibus ab intestato venientibus. C. lib. 6. tit. 54.

Quemadmodum liberi ab intestato per fœmineum sexum descendẽtes succedere debeant. N. 18. chap. 4. coll. 3. tit. 5.

De muliere quæ sine dotalibus instrumentis nupsit. N. 117. cap. 3. col. 8. tit 13.

aut in bona matris.

De S. C. Orficiano. I. lib. 3. tit 4.

Ad. S. C. Orficianum. C. lib. 6. tit. 16. D. lib. 38. tit. 18.

De bonis maternis & materni generis. C. lib. 6. tit. 19.

modo sint ex iustis nuptiis procreati,

De dotalibus instrumentis non cõpositis. N. 18. cap. 5. coll. 3. tit. 5.

secus enim in naturalibus,

De concubinis, & naturalibus libe-

ris, quomodo hi ab inteſtato ſuccedant. N. 18. cap. 6. coll. 3. tit. 5.

De ſucceſſione omnium naturalium filiorũ. N. 89. cap. 4. coll. 7. tit. 1.

Vt quæ de naturalium ſucceſſione dicta ſunt ad eos referantur, qui ex certa concubina & non ex effuſa libidine creati ſint. N. 89. cap. 5. coll. 7. tit. 1.

& inceſtuoſis.

Quid inceſtuoſi filij iuris habeant in bonis patris. N. 12. cap. 2. coll. 2. tit. 6.

Vt filij ex damnato coitu nati, nec alimenta à parẽtibus conſequantur. N. 89. cap. 6. coll. 7. tit. 1.

vel aſcendentibus, vt patri

De aſcendentium ſucceſſione. N. 118. cap. 2. coll. 9. tit. 1.

& matri.

De ſenatuſconſulto Tertylliano. I. lib. 3. tit. 3.

Ad ſenatuſconſultum Tertyllianũ. D. lib. 38. tit. 18. C. lib. 6. tit. 55.

De ſucceſſione matrum in bonis filiorum pro qua parte fiat, & quomodo. N. 22. cap. 25. coll. 4. tit. 1.

De successione, si filius intestatus mortuus fuerit. N. 2. cap. 3. coll. 1. tit. 2.

vel ijs, qui ex latere veniunt.

De consanguineis & vterinis fratribus. N. 84. coll. 6. tit. 12.

De successione ex latere venientium. N. 118. cap. 3. coll. 9. tit. 1.

De legitima agnatorum successione. I. lib. 3. tit. 2.

De legitimis hæredibus. C. lib. 6. tit. 57.

De successione cognatorum. I. lib. 3. tit. 5.

De agnatorum iure in hæreditate sublato. N. 118. cap. 4. coll. 9. tit. 1.

Vt fratrum filij succedant etiam ascendentibus primi gradus extantibus. N. 127. cap. 1. coll. 9. tit. 7.

Communia de successionibus. C. lib 6. tit. 58.

Aliquando vxori,

De muliere inope indotata. N. 53. cap. 6. coll. 5. tit. 6.

Vt cum matrimonium est sine dote, & coniux superstes inops mor-

tui quartam partem accipiat. N. 117. cap. 5. coll. 8. tit. 13.

Aliquando etiam sodalitati:

De hæreditatibus decurionum, nauiculariorum, cohortalium militum & fabricensium. C. lib. 6. tit. 61.

Nunquam verò defertur ijs,
qui defunctum testari prohibuerunt,

Si quis aliquem testari prohibuerit, vel coegerit. C. lib. 6. tit. 34. D. lib. 39. tit. 6.

vel qui contumeliosè circa res defuncti se gesserunt,

De his, quibus vt indignis hæreditates auferuntur, & ad S.C. Syllanianum. C. lib. 6. tit. 35.

De S. C. Syllaniano & Claudiano, quorum testamenta ne aperiantur. D. lib. 39. tit. 5.

neque seruis, hi enim patri seruo non succedunt,

De seruili cognatione. I. lib. 3 tit. 7.

In successione feudi aliquid simile est: nam ab intestato defertur,

Filio,

De ſucceſſione feudi. F lib.1.tit.8.

De vaſſallo decrepitæ ætatis, qui feudum refutauit, vt filij inueſtirentur. F. lib. 2. tit. 14.

An mutus vel aliàs imperfectus feudum retineat. F. lib. 2. tit. 36.

De natura ſucceſſionis feudi F. lib. 2. tit 50.

niſi ex matrimonio ad morganaticam contracto natus fuerit:

De filijs natis ex matrimonio ad morganaticam contracto. F. lib. 2. tit. 29.

Filiæ,

Quemadmodum feudum ad filiam pertineat. F. lib. 1. tit. 24.

De duobus fratribus à capitaneo inueſtitis. F. lib. 2. tit. 18.

De feudo fœminæ. F. lib. 2. tit. 30.

Nepoti:

Conſtitutiones feudales D. Lotharij Imp. quas ante ianuam B. Petri in ciuitate Romana condidit, obſeruandas. F. lib. 1. tit. 18.

Fratri, ſi feudum antiquum eſt,

De beneficio fratris, & qualiter frater in beneficium fratris succedat. F. lib. 1. tit. 20.

De successione fratrum, vel gradibus succedentium in feudo. F. lib. 2. tit. 11.

secus si nouum:

De fratribus de nouo beneficio inuestitis. F. lib. 2. tit. 12.

Et agnato.

An agnatus vel filius defuncti possit retinere feudum repudiata hæreditate. F. lib. 2. tit. 45.

De eo qui fidem fecit agnato de feudo paterno. F. lib. 2. tit. 49.

Si vassallus priuetur feudo, cui deferatur. F. lib. 2. tit. 31.

Non autem extraneis.

An maritus succedit vxori in feudo fœminæ. F lib. 1. tit. 15.

De inuestitura, quam Titius accepit à Sempronio. F. lib. 2. tit. 13.

Hæreditate delata sæpius deliberandum de ea vel adeunda, vel omittenda.

De iure deliberandi. D. lib. 28. tit. 8.

Vt deliberandi ius etiam ad impuberes transmittatur. N. 158. coll. 10.

De iure deliberandi, & de adeunda, vel acquirenda hæreditate. C. lib. 6. tit. 30.

De repudianda vel abstinenda hæreditate. C. lib. 6. tit. 31.

De acquirenda vel omittenda hæreditate. D. lib. 29. tit. 2.

Quod si adeunda est ex testamento, missione in possessionem opus est,

De edicto. D. Adriani tollendo, & quemadmodum scriptus hæres in possessionem mittatur. C. lib. 6. tit. 33.

DE BONORVM POSSESSIONIBVS.

CAP. XI.

Sequitur Bonorum possessio,

De bonorum possessionibus. I. lib. 3. tit. 10. D. lib. 37. tit. 1.

quæ non datur cuilibet.

Quibus non competit bonorum possessio. D. lib. 38. tit. 14.

Cum autem datur, in ea considerantur tria, Qualitas, Ordo & Tempus.

Qualitas quidem, nam bonorum possessio vel ordinaria, vel extraordinaria.

Ordinaria vel testatorum, vel intestatorum hæreditates respicit.

Ad testatorum hæreditates referuntur hæ:

Contra tubulas, quæ datur

Vel liberis,

De bonorum possessione contra tabulas, quam prætor liberis pollicetur. C. lib. 6. tit. 12.

Si tabulæ testamenti extabunt. D. lib. 37. tit. 2.

De bonorum possessione contra tabulas. D. lib. 37. tit. 4.

De coniungendis cum emancipato liberis eius. D. lib. 37. tit. 8.

vel parenti,

Si à parente quis manumissus sit. D. lib. 37. tit. 12.

Vel patrono,

De bonorũ possessione contra tabulas liberti, quæ patronis vel liberis eorum datur. C. lib. 6. tit. 13.

Si quid in fraudem patroni factum sit. D. lib. 38. tit. 5.

Si in fraudem patroni à libertis alienatio facta est. C. lib. 6. tit. 5.

Secundum tabulas,

De bonorum possessione secundum tabulas. C. lib. 6. tit. 11. D. lib. 73. tit. 11.

De bonorum possessione ex testamento militis. D. lib. 37. tit. 13.

Ad intestatorum hæreditates pertinent hæ

Vnde liberi,

Vnde liberi. C. lib. 6. tit. 14. D. lib. 38. tit. 7.

Si tabulæ testamenti nullæ extabunt, vnde liberi. D. lib. 38. tit. 6.

Vnde legitimi,
Vnde agnati & Vnde cognati.

Vnde legitimi. D. lib. 38. tit. 8.

Vnde cognati. D. lib. 38. tit. 9.

Vnde

Vnde legitimi & Vnde cognati. C. lib. 6. tit. 15.

Vnde legitimi, & Vnde agnati. D. lib. 38. tit. 8.

Vnde vir & uxor.

Vnde vir & vxor. C. lib. 6. tit. 18. D. lib. 38. tit. 12.

Extraordinaria datur,

aut edicto,

Vt ex legibus, senatúsue consultis bonorum possessio detur. D. lib. 38. tit. 15.

aut decreto, *vt*

Carboniana,

De Carboniano edicto. C. lib. 6. tit. 17. D. lib. 37. tit. 10.

& ea quæ ventris nomine datur

De ventre in possessionem mittendo, & curatore eius. D. lib. 37. tit. 9.

Ordo petentis bonorum possessionem certus est.

Quis ordo in possessionibus seruetur D. lib. 38. tit. 16.

De successorio edicto. C. lib. 6. tit. 16. D. lib. 38. tit. 10.

vt secundi gradus parentes non admittantur, nisi primis non petentibus.

Quando non petentium partes petentibus accrescant. C. lib. 6. tit. 10.

vel repudiantibus,

De repudianda bonorum possessione. C. lib. 6. tit. 19.

Certum etiam petendi tempus præstitutum est.

Qui admitti ad bonorum possessionem possunt, & intra quod tempus. C. lib. 6. tit. 9.

nisi certis personis exceptis.

De bonorum possessione, furioso, infanti, muto, surdo, cæco competente. D. lib. 37. tit. 3.

De aliis res vniversales acqvirendi modis.

Cap. XII.

Tertius modus res vniuersales acquirendi est per Accretionem.

De vsufructu accrescendo. D. lib. 7. tit. 2. I. lib. 2. tit. 6. in fine.

Quartus per Arrogationem,

De acquisitione per arrogationē. I. lib. 3. tit. 12. ✠

DE OBLIGATIONIBVS.

CAP. XIII.

Peractis dominijs sequuntur Obligationes,

De obligationibus. I. lib. 3. tit. 14.

De obligationibus & actionibus. D. lib. 44. tit. 7. C. lib. 4. tit. 10.

De quibus aut contrahendis, aut tollendis agitur.

Quæ contrahuntur obligationes in primas aut accessorias distinguntur.

Primæ aut ex contractu sunt, aut ex quasi contractu, aut ex maleficio, aut ex quasi maleficio.

De ijs quæ ex contractu, aut ex quasi contractu sunt duo quæruntur, Quæ sunt, & Per quos acquiruntur,

Vt autem varia intelligatur earum differentia, sciendum alias nominatas, alias innominatas dici,

Nominatarum quædam fiunt ree literis, consensu.

RE

Quibus modis re contrahitur obligatio. I. lib. 3. tit. 15.

vt Mutuum,

De proxeneticis. D. lib. 50. tit. 14.

Commodatum,

De commodato. C. lib. 4. tit. 23.

Depositum,

De deposito. No. 88. coll. 6. tit. 14.

Precarium,

De precario. D. lib. 43. tit. 26.

LITERIS,

De literarum obligationibus. I. lib. 3. tit. 22.

CONSENSV,

De obligationibus ex consensu. I. lib. 3. tit. 23.

Cuius generis sunt, Venditio, Locatio, Emphiteusis, Feudum, Mandatum, Societas, Nuptiæ,

In venditione consideratur aut ipse contractus, aut eius effectus.

De contrahenda emptione & venditione. C. lib. 4. tit. 38. D. lib. 18. tit. 1.

Contractus venditionis tribus constat,

1. *Personis,*

Quibus alienare licet vel non. I. lib. 2. tit. 8.

Rem alienam gerentibus non interdici rerum suarum alienatione. C. lib. 4. tit 53.

Si quis alteri vel sibi sub alterius nomine vel aliena pecunia emerit. C. lib. 4. tit. 50.

De mala fide possessoris res alienantis. N. 119. cap. 7. coll. 6. tit. 2.

2. *Re*

Quæ res vænire non possunt. D. lib. 18. tit. 1.

Quæ res vendi non possunt, & qui vendere vel emere vetantur. C. lib. 1. tit. 40.

Quæ res exportari non debeant. C. lib. tit. 41.

De Eunuchis. C. lib. 4. tit. 42.

De patribus qui filios distraxerunt. C. lib. 4. tit. 43.

De rebus alienis non alienandis, & de prohibita rerum alienatione vel hypotheca. C. lib. 4. tit. 51.

De communium rerum alienatione. C. lib. 4. tit. 52.

Vt immobilia antenuptialis donationis, neque hypothecæ dentur, neque omnino alienentur à viro, nec consentiente vxore &c. N. 61. coll. 5. tit. 14.

De hæreditate vel actione vendita. C. lib. 4. tit. 39. D. lib. 15. tit. 4.

3. Consensu, qui ex diuersis pactis componitur,

De pactis inter emptorem & venditorem compositis. C. lib. 4. tit. 54. D. lib. 18. tit. 1.

veluti pacto addictionis in diem,

De in diem addictione. D. lib. 18. tit. 2.

pacto legis commissoriæ,

De lege commissoria. D. lib. 18. tit. 3.

pacto seruorum exportandorum,
vel non manumittendorum,

De seruis exportandis, vel si ita mancipium vænierit, vt manumittatur, & contra. D. lib. 18. tit. 7.

Si seruus exportandus væneat. C. lib. 4. tit. 55.

Si mancipium ita fuerit alienatum, vt manumittatur vel contra. C. lib. 4. tit. 57.

vel non prostituendorum,

Si mancipium ita vænierit, ne prostituatur. C. lib. 4. tit. 56.

Effectus vēditionis apparet, in ijs quæ rei venditæ accedunt, vel ab ea abscedunt.

De periculo & commodo rei venditæ. D. lib. 18. tit. 6. C. lib. 4. tit. 48.

item in eo quod à contractu perfecto non facile quis discedit:

De vendendis rebus ciuitatis. C. lib. 11. tit. 31.

nisi ex certis causis.

De rescindenda venditione, & quando liceat ab emptione disce-

dere. C. lib. 18. tit. 5.

De rescindenda venditione. C. lib. 4. tit. 44.

Quando liceat ab emptione discedere. C. lib. 4. tit. 45.

veluti, cum in fraudem facta est venditio.

Si propter publicas pensitationes venditio fuerit celebrata. C. lib. 4. tit. 46.

aut cum onera rei venditæ celata fuerunt.

Sine censu vel reliquis fundum comparari non posse. C. lib. 4. tit. 47.

Locatio,

De locatione & conductione. I. lib. 3. tit. 25.

De locato & conducto. C. lib. 4. tit. 65. D. lib. 19. tit. 2.

Emphiteusis,

De iure emphiteutico. lib. 4. tit. 66.

DE FEVDO.

CAP. XIIII.

Feudi tractatio tribus capitibus continetur. Agitur enim aut de eo acquirendo, aut de retinendo, aut de amittendo,
Acquiritur autem Inuestitura, in qua considerantur personæ, res, & forma,
Personæ quidem, nam
Vnus dat in feudum,

De his qui feudum dare possunt, & qui non, & qualiter acquiratur & retineatur. F. lib. 1. tit. 1.

Qui successores feudum dare teneantur. F. lib. 1. tit. 3.

Qui successores teneantur. F. lib. 1. tit. 9.

De Clerico qui inuestituram facit. F. lib. 2. tit. 35.

Episcopum, vel Abbatem, vel Abbatissam vel dominũ plebis feudum dare non posse. F. lib. 1. tit. 6.

Alter accipit:

Per quos fiat inuestitura, & per quos recipiatur. F. lib. 2. tit. 3.

Res varia est, veluti Marchia, Ducatus &c.

De feudo Marchiæ, vel Ducatus, vel Comitatus. F. lib. 1. tit. 14

Quis dicatur Dux, Marchio, Comes, Capitaneus, vel Valuasor. F. lib. 2. tit. 10.

Forma quoque multiplex est.

Quibus modis feudum constitui potest. F. lib. 1. tit. 25.

Quid sit inuestitura. F. lib. 2. tit. 2.

Consideratur enim vel ex fruitionis tempore, qua ratione aliud feudum perpetuum dicitur.

De natura feudi. F. lib. 1. tit. 7.

aliud temporarium,

De feudo guardiæ, vel gastaldiæ. F. lib. 1. tit. 2.

De feudo non habente propriam feudi naturam. F. lib. 2. tit. 48.

De feudis datis minimis valuasoribus quid iuris sit. F. lib. 1. tit. 16.

vel ex pactis in inuestitura conuentis,

De eo qui sibi vel hæredibus suis masculis & fœminis inuestituram accepit. F. lib. 2. tit. 17.

De feudo dato in vicem legis commissoriæ reprobando. F. lib. 1. 27.

Retinetur feudum à domino, cùm vassallum in lite potiorem præstat.

Si de feudo vassallus ab aliquo interpellatus fuerit, & dominus eum defendere noluerit. F. lib. 2. tit. 25.

& à vassallo, qui inuestitutam petere debet,

Quo tempore miles inuestituram petere debeat. F. lib. 1. tit. 22.

fidelitatem iurare,

Quid præcedere debeat, an inuestitura, vel fidelitas. F. lib. 1. tit. 4.

Qualiter iurare debet vassallus fidelitatem. F. lib. 1. tit. 5.

De forma fidelitatis. F. lib. 1. tit. 6.

De noua forma fidelitatis. F. lib. 1. tit. 7.

De notis feudorum. F. lib. 2. tit. 58.

Feudi iura persequi,

De controuersia feudi inter vassallum & alium de beneficio. F. lib. 2. tit. 43.

Amittitur feudum interdum à domino:

Qualiter dominus proprietate feudi priuetur. F. lib. 2. tit. 47.

interdum à vassallo, veluti,

si monasticam vitam amplectitur,

De vassallo milite qui arma bellica deposuit. F. lib. 2. tit. 21.

si aliquod graue crimen commisit,

An ille qui interficit fratrem domini sui feudum amittat. F. lib. 2. tit. 37.

De capitulis Corradi. F. lib. 2. tit.

40.

De feudo ſine culpa non amittendo. F. lib. 1. tit. 21.

ſi inueſtituram non petit,

Quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi. F. lib. 2. tit. 24.

ſi dominum non defendit,

Quibus modis feudum amittatur. F. lib. 1. tit. 5. 17.

Hic finitur lex, deinde conſuetudines regni incipiunt. F. lib. 2. tit. 28.

ſi minus honeſtè erga eum ſe habet,

In quibus cauſis feudum amittatur. F. lib. 2. tit. 23.

De allodiis. F. lib. 2. tit. 14.

ſi feudum alienauit,

Qualiter olim poterat feudum alienari. F. lib. 2. tit. 9.

De alienatione feudi. F. lib. 1. tit. 13.

De prohibita feudi alienatione per Lotharium. F. lib. 2. tit. 52.

De prohibita feudi alienatione per Fridericum. F. lib. 2. tit. 55.

De controuerſia inter dominum & emptorem feudi. F. lib. 2. tit. 42.

De vassallo qui contra constitutionem Lotharij regis beneficium alienauit. F.lib.2.tit.38.

De alienatione paterni feudi. F. lib.2.tit.39.

De capitaneo, qui curiam vendidit, an intelligatur beneficium vendidisse. F.lib.2.tit.51.

Quid iuris, si post alienationem feudi vassallus id recuperauerit. F. lib.2.tit.44.

Mandatum,

De mandato.I.lib.3.tit.27.

Si seruus extero se emi mandauerit. C.lib.4. tit.36.

Societas,

De societate. I.lib.3.tit.26.

De Nvptiis.

Cap XV.

Nuptiæ,
De quibus vel contrahendis, vel dissoluendis agitur,
In iis contrahendis considerantur Personæ, Bona, & Forma contractus.

Personæ eiusmodi debent esse, vt inter eas iure nuptiæ permittantur.

De nuptiis. I.lib.1.tit.10.

De ritu nuptiarum. D.lib.23.tit.2.

Si libertam suam patronus vxorem habere maluerit. N.16 cap.3. coll.6.tit.6.

De Leoniana & Constantiniana constitutione. N. 117. cap.6. coll.8. tit.13.

De rusticis, qui in alienis prædiis nuptias contrahunt. N. 157.coll.10.

Prohibentur enim interdum ratione consanguinitatis,

De incestis & nefariis nuptiis. N. 12. cap.1.coll.2.tit.6.

De incestis & inutilibus nuptiis. C. lib. 5.tit.5.

Intra quod tempus locus sit constitutioni de incestis nuptiis. N. 12. cap.2.coll.2.tit.6.

& cum pœna:

Remissio pœnæ illicitè contractarum nuptiarum. N.139.coll.10.

De his qui in Osdroëna illicitas nuptias contrahunt. N.154.coll.10.

interdum ratione authoritatis, veluti inter tutorem & pupillam,

De interdicto matrimonio inter pupillam & tutorem, ſeu curatorem filioſque eorum. C.lib.5.tit.6.

& inter eum, qui aliquam poteſtatem habet, & ſubditam,

Si quacunque præditus poteſtate, vel ad eum pertinentes ad ſuppoſitarum iuriſdictioni ſuæ aſpirare tentauerint nuptias. C.lib.5.tit.7.

quamuis principis iuſſus interueniat:

Si nuptiæ ex reſcripto petantur. C. lib.5.tit.8.

interdum ratione publicæ honeſtatis, vt inter filium & concubinam patris:

De concubinis. D. lib.25. tit.7. C. lib.5. tit.26.

Quomodo concubinæ ſeruilis conditionis conſtitutæ, legitimæ vxores fiant. N.18.cap.11.coll.3.tit.5.

interdum etiam ratione publicæ vindictæ, vt inter raptorem & raptam,

De ea quæ raptori suo nubit. No. 150. coll. 10.

Bona ob nuptias promittuntur, vel à viro,

De donationibus ante nuptias, vel propter nuptias, & sponsalitiis. C. lib. 5. tit. 3.

Donatio propter nuptias insinuanda non est. N. 119. cap. 1. coll. 9. tit. 2.

Quando donatio propter nuptias insinuationi subiaceat. N. 127. cap. 2. coll. 9. tit. 7.

Sacra forma transmissa, & c. N. 162. cap. 1. coll. 10.

vel ab vxore,

De dotis promissione, vel nuda pollicitatione. C. lib. 5. tit. 11.

De fundo dotali C. lib. 9. tit. 23. D. lib. 23. tit. 5.

Si vsusfructus dotis nomine vel propter nuptias donationis constituatur, vt ille semper maneat. N. 22. cap. 13. coll. 4. tit. 1.

De exæquatione dotis, & propter nuptias donationis. N. 92. cap. 1. coll. 7. tit. 8.

De æqualitate dotis & propter

nuptias donationis. N. 97. coll. 7. tit. 8.

Vt eadem quantitas dotis in secundis nuptiis filiæ à parte conseruetur. N.97.cap.4.coll.7.tit.8.

Vt liceat augere vel diminuere dotem, vel donationem propter nuptias primi matrimonij: Secundi verò, si non supersint liberi ex primo. N.22.cap.1.coll.4.tit.1.

De augmento dotis vel donationis propter nuptias. N.97. cap.2.coll.7. tit. 8.

De iure dotium. C. lib. 5. tit.12. D. lib.23.tit.3.

absque cautione

Ne fideiussores vel mandatores dotium dentur. C.lib.5.tit.20.

vel ab vtroque,

De donationibus inter virum & vxorem. D. lib. 24. tit.1. Dec. lib.4. tit.20.

De donationibus inter virum & vxorem, & à parentibus in liberos factis, & de ratihabitione. C. lib. 5. tit.16.

De vsufructu vxori à marito reli-

cto, vel donatione ante contractum matrimonium. N. 22. cap. 12. coll. 4. tit. 1.

Forma contractus nuptiarum respicit,

Vel personas, quæ ante nuptias solent spondere,

De sponsalibus. D. lib. 23. tit. 1.

arras dare,

De sponsalibus, & arris sponsalitiis, & proxeneticis. C. lib. 5. tit. 1.

Si rector prouinciæ vel ad eum pertinentes sponsalitias dederint arras. C. lib. 5. tit. 2.

Postea nuptias celebrare,

De nuptiis. C. lib. 5. tit. 4.

Vel bona, quæ certis conditionibus promittuntur:

De pactis dotalibus. D. lib. 23. tit. 4.

De pactis conuentis tam super dote, quàm super donatione ante nuptias, & paraphernis. C. lib. 5. tit. 14.

Vel ipsam conuentionem, quæ interdum scripturam requirit,

Vt sponsalitia largitas specialis sit contractus. N. 119. coll. 9. tit. 2.

De nuptiis illustrium, vt cum do

talibus instrumentis fiant. N. 117. cap. 4. coll. 8. tit. 13.

interdum valet sine scriptura,

Qui sine dotalibus instrumentis nuptias contrahere possunt. N. 74. cap. 4. coll. 6. tit. 1.

modo probari possit,

Si diuinis tactis euangeliis iurauerit quis in domo priuata aliquam vxorem fore. N. 74. cap. 5. coll. 6. tit. 1.

Quod si de secundis nuptiis agitur, lex seuerius agit, nam aliquando eas vetat,

De libertinis mulieribus, quæ patronis suis coniunctæ sunt. N. 22. cap. 17. coll. 4. tit. 1.

aliquando permittit,

De secundis nuptiis. C. lib. 5. tit. 9.

sed ea conditione,

si post annum luctus nubit,

De secundis nuptiis, & si mulier post mortem mariti annum non expectauerit. N. 22. cap. 4. coll. 4. tit. 1.

nam nubentem intra annum punit,

De muliere quæ peperit vndecimo

menſe. No. 39. cap. 2. coll. 4. tit. 6.

Præterea ea lege, ne lucra prioris matrimonij alienare poſſit,

De alienatione dotis aut propter nuptias donationis extraneo facta. N. 2. cap. 2. coll. 1. tit. 2.

De lucro dotis & ante nuptias donationis ex pacto non exiſtentium liberorum. N. 22. cap. 6. coll. 4. tit. 1.

Si ſecundo nupſerit mulier, cui maritus vſumfructum reliquit. C. lib. 5. tit. 10.

De adminiſtratione donationis propter nuptias, ſi mulier ad ſecundas nuptias tranſit. N. 2. cap. 4. coll. 1. tit. 2. N. 22. cap. 24. coll. 4. tit. 1.

Si adhuc conſtante matrimonio dotem maritus vxori ſuæ perſoluerit. N. 22. cap. 19. coll. 4. tit. 1.

Si mulier ad ſecundas nuptias poſt annum luctus tranſierit, & de lucro dotis, & ante nuptias donationis. N. 22. cap. 5. coll. 4. tit 1.

ſed ea eiuſdem matrimonij liberis ſeruare teneatur,

De non eligendo ſecundo nubentes. N. 2. coll. 1. tit. 2.

De electione ſublata. N. 2. cap. 1. coll. 1.tit.2.

etiam ſi patri non ſuccedant,

Vt donationes ad eos etiam filios tranſmittantur, qui non agnoſcunt hæreditatem patris. N.22.cap.7. coll. 4.tit.1.

nec eis donata reuocare poßit,

Si mulier res, quas filiis donauerit, quaſi ab ingratis poſt ſecundas nuptias reuocare voluerit. N.22.cap.15. coll.4.tit.1.

neque ei ex propriis bonis ſecundo coniugi plus quàm vni liberorum donare liceat,

De non alienanda niſi portione vnius. N.22.cap.8.coll.4.tit.1.

Imo eam priuat prioris mariti priuilegio,

Vt ſecundo marito copulata mulier prioris viri dignitatibus vel priuilegiis non vtatur. N.22.cap.16.coll. 4. tit.1.

liberorum tutela,

Si mulier filiorum ſuorum tutelam adminiſtrauerit, & ad ſecundas migrauerit nuptias. N.22.cap.20.coll.4.

tit.1.

& educatione.

Vt pupilli apud matrem educentur, si vitricum eis non induxerit. N. 22. cap. 18. coll. 4. tit. 1.

quod secus in vidua,

Vt mulier, quæ ad secundas non transit nuptias tantum habeat, quantum vnus filiorum. N. 127. cap. 3. coll. 9. tit. 7.

Si soluto matrimonio superstes coniux ad secundas non transierit nuptias. N. 22. cap. 3. coll. 4. tit. 1.

Item in viro secundas nuptias contrahente, hic enim vsum fructum sibi in bonis liberorum prioris matrimonij acquisitum retinet,

De rebus maternis vel nuptialibus lucris, vt in his pater non amittat vsumfructum. N. 22. cap. 14. coll. 4. tit. 1.

In nuptiis dissoluendis non solum earum dissoluendarum ratio quærenda est, sed etiam de liberis cogitandum,

Dissoluuntur nuptiæ pluribus modis.

Quæ res constituat nuptias, & quæ dissoluat. N.22.cap.1.coll.4.tit.1.

aut vtroque consentiente,

De diuortiis bona gratia factis, & aliis modis. N.22.cap 2.coll.4.tit.1.

Si vir aut vxor ingrediatur monasterium. N.123. cap. 40. coll.9. tit.15.

Vt solutis sponsalibus per monasterij ingressum simplæ tantum arræ reddantur. N.123. cap.39. coll.9.tit. 15.

ex iusta causa,

Vt non liceat consensu matrimonium dissoluere, nisi ex causa probabili. N.117.cap.10.coll. 8.tit.13.

aut alterutro inuito,

De diuortiis & repudiis. D.lib.24. tit.2.

De repudiis & iudicio de moribus sublato. C.lib.5.tit. 7.

dum iustam repudij causam habeat siue vir,

De iustis diuortiorum causis marito permissis N. 117. cap. 8. coll. 8. tit. 13.

Si quis suspicatus fuerit de aliquo, velle eum pudori vxoris suæ illudere.

No. 117.

No. 117. cap. 15. coll. 8. tit. 13.

siue vxor,

De iustis diuortij causis mulieri concessis. N. 117. cap. 9. coll. 8. tit. 13.

Si quis vxorem suam flagellis castigauerit. N. 117. cap. 14. coll. 8. tit. 13.

Quod tempus expectare maritum in expeditione degentem, debeat mulier. N. 117. cap. 11. coll. 8. tit. 13.

tunc enim impunè matrimonium soluitur,

Ex quibus causis matrimonium sine pœna soluitur. N. 117. cap. 12. coll. 8. tit. 13.

secus si iusta causa nulla subest,

Si mulier sine iusta causa marito suo repudium miserit. N. 117. cap. 13. coll. 8. tit. 13.

Matrimonium sine causa dissoluendum non esse. N. 127. cap. 4. coll. 9. tit. 7.

Dissolutione facta liberorum educationi prouidetur,

Diuortio facto apud quem liberi morari vel educari debeant. C. lib. 5. tit. 24.

Soluto per repudium matrimonio quomodo, & apud quem liberi alantur. N. 117. cap. 7. coll. 8. tit. 13.

De prole partienda inter rusticos. N. 156. coll. 10.

& ne quid detrimenti ex diuortio patiantur,

Vt quoquo modo per diuortium solutum sit matrimonium, lucra omnia primi matrimonij seruentur filiis illius matrimonij. N. 22. cap. 10. coll. 4. tit. 1.

Vt repudio vel bona gratia soluto matrimonio id quod alterutri personæ cautum est, filio suo conseruet. N. 98. cap. 2. coll. 9. tit. 1.

Vt proprietas dotis & propter nuptias donationis seruetur filiis. N. 98. cap. 1. coll. 9. tit. 1.

Neque virum quod ex dote est. N. 98. coll. 8. tit. 1. ✠

Innominatarum obligationum species constitui possunt hæ,

Permutatio.

De rerum permutatione. C. lib. 4 tit. 64. D. lib. 19. tit. 4.

Pactum,

De pactis. C. lib. 2. tit. 3. D. lib. 2. tit. 14.

Transactio,

De transactionibus. C. lib. 2. tit. 4. D. lib. 2. tit. 15.

Pollicitatio,

De pollicitationibus. D. lib. 50. tit. 12. ✝

Post obligationes ex contractu sequuntur eæ, quæ ea quasi contractu,

De obligationibus quæ ex quasi contractu nascuntur. I. lib. 3. tit. 28.

quæ ex actionum titulis postea distinguentur,

Tertium locum obtinent quæ ex delicto priuato,

De priuatis delictis. D. lib. 47. tit. 1.

Quarum constituuntur species quatuor.

1. *Furtum,*

De obligationibus, quæ ex delicto nascuntur. I. lib. 4. tit. 1.

De furtis. D. lib. 47. tit. 2. C. lib. 6. tit. 2.

Si is qui testamento liber esse iussus

erit, post mortem domini ante aditam hæreditatem subripuisse & corrupisse quid dicitur. D. lib. 47. tit. 4.

Si familia furtum fecisse dicatur. D. lib. 47. tit. 6.

Arborum furtim cæsarum. D. lib. 47. tit. 7.

De abigeis. D. lib. 47. tit. 14. C. lib. 9. tit. 37.

De furibus balneariis. D. lib. 47. tit. 17.

De crimine expilatæ hæreditatis. C. lib. 9. tit. 32.

Expilatæ hæreditatis. D. lib. 47. tit. 19.

De seruo corrupto. D. lib. 11. tit. 3. C. lib. 6. tit. 2.

De fugitiuis. D. lib. 11. tit. 4.

De receptatoribus. D. lib. 47. tit. 16.

De his, qui latrones, vel aliis criminibus reos occultauerunt. C. lib. 9. tit. 39.

2. *Rapina*,

De vi bonorum raptorum. I. lib. 4. tit. 2. C. lib. 9. tit. 33.

De vi bonorum raptorum, & de turba. D. lib. 47. tit. 8.

De incendio,ruina,naufragio,rate, naue expugnata. D.lib.47.tit.9.

De effractoribus & expilatoribus. D.lib.47.tit.18.

Si per vim vel alio modo absentis perturbata sit possessio. C. lib. 8.tit. 5.

Ne vis fiat ei,qui in possessionem missus est.D.lib.43.tit.4.

3. Damnum,

De lege Aquilia.I.lib.4.tit.3.C.lib. 3.tit.35.

Ad legem Aquiliam. D.lib.9.tit.2.

4. Iniuria,

De iniuriis. I.lib.4.tit.4.C.lib.9.tit. 35.

De iniuriis & famosis libellis.D. lib.47. tit.10.

De famosis libellis.C.lib.9.tit.36.

Postremum locum habent,quæ ex quasi delicto sunt,

De obligationibus,quæ ex delicto nascuntur. I.lib. 4.tit.5.

Cuiusmodi sunt quæ nascuntur Ex vi vel metu,

De iis quæ vi metúsue causa gesta sunt C.lib.2.tit.20.

Quod metus causa gestum erit. D lib. 4. tit. 2.

Ex dolo

De dolo malo. C. lib. 2. tit. 21. D lib. 4. tit. 3.

Si iudex litem suam fecisse dicatur D. lib. 50. tit. 13.

Ex deiectione,

De his qui deiecerint vel effuderint D. lib. 9. tit. 3.

Ex alea lusu,

De aleæ lusu & aleatoribus. C. lib. 3. tit. 43. D. lib. 11. tit. 3.

DE ACCESSORIIS OBLIGATIONIBVS.

CAP. XVI.

Accessoriarum obligationum tres sunt species.

Nam primis obligationibus accedũt Res, Verba & Personæ,

Res, veluti, Pignora & Hypothecæ, de quibus aut contrahendis, aut dissoluendis agitur,

In contrahendis tria considerantur.

1. Obligatio, cui pignus accedit.

Etiam ob chirographariam pecuniam pignus teneri posse. C. lib. 8. tit. 27.

Si pignoris conuentionem numeratio pecuniæ sequuta non fuerit. C. lib. 8. tit. 33.

2. Res quæ pignori dantur,

Quæ res pignori obligari non possunt. D. lib. 20. tit. 3.

Quæ res pignori obligari possunt vel non, & qualiter pignus contrahatur. C. lib. 8. tit. 17.

Vt nullus mutuans agricolæ teneat eius terram. N. 32. coll. 4. tit. 4. 5.

Nullum credentem agricolæ tenere eius terram. N. 34. coll. 4. tit. 5.

Si aliena res pignori data sit. C. lib. 8. tit. 16.

Si communis res pignori data sit. C. lib. 8. tit. 21.

Si pignus pignori datum sit. C. lib. 8. tit. 24.

De partu pignoris, & omni causa. C. lib. 8. tit. 25.

De hypothecis militiarum ex casu, quæ personæ, & quando hoc ius

habeant N.53.cap.5.coll.5.tit.6.

Vt immobilia propter nuptias donationis hypothecæ non dentur. N. 61. cap.1.coll.5.tit.14.

3. Forma contractus, nam pignus contrahitur,

Vel expreßè.

De pignoribus & hypothecis. C. lib.8.tit.14.

De pignoribus & hypothecis, & qualiter ea contrahantur, & de pactis eorum. D.lib.20.tit.1.

De pactis pignorum, & de commissoria lege in pignoribus rescindenda. C.lib.8.tit.35.

Vel tacitè,

In quibus causis pignus vel hypotheca tacitè contrahatur. C.lib.8.tit. 15. D.lib.20.tit.2.

Dissoluuntur pignora multifariam,

Remißione,

De remissione pignoris. C. lib.8. tit.26.

Luitione,

De luitione pignoris. C. lib. 8.tit. 31.

Si vnus ex pluribus hæredibus creditoris, vel debitoris partem ſuam debiti ſoluerit vel acceperit. C.lib.8. tit.32.

Diſtractione,

De diſtractione pignorum & hypothecarum. C.lib.8.tit.8. D.lib.20. tit.5.

Debitorem venditionem pignoris impedire non poſſe. C. lib. 8. tit. 29.

Quibus modis pignus vel hypotheca ſoluitur. D.lib.20.tit.6.

Dominij addictione,

De iure dominij impetrando. C. lib.8.tit.34.

Præter pignora res quoque accedunt, cum vſuræ promittuntutr.

Quarum aliæ ſunt terrenæ,

De vſuris.C.lib.4.tit.32.

De vſuris & fructibus, & cauſis, & omnibus acceſſionibus & mora. D.lib.22.tit.1.

Vt particulares vſurarum ſolutiones in duplum computentur. N. 121.coll.10.

De vſuris & fructibus legatorum ſeu fidei-commiſſorum. C.lib. 6. tit. 47.

De interpretatione à principe facta, & vt vſuræ particulatim ſolutæ duplum ſortis non excedant. N. 138. coll.10.

Exemplum ſacræ pragmaticæ formæ de vſuris.N.160.coll.10.

aliæ maritimæ,

De nautico fænore. C.lib. 4.tit.33. D. lib.22. tit.2.

De vſuris nauticis. N. 106. coll.9. tit.11.N.110.coll.8.tit.6.

Verba primis obligationibus dicuntur accedere,cum ſtipulatio ſubiicitur,

Stipulationis quatuor ſpecies conſtituuntur,

De diuiſione ſtipulationum. I.lib. 3.tit.19.

De tribus ſupra in iudiciis tractatum,nunc de conuentionali agitur.

De verborum obligationibus.I.lib. 3. tit.16.D.lib.45.tit.1.

De contrahenda & cõmittenda ſti-

pulatione. C.lib.8.tit.38.

quæ ex personis interdum admittitur,

De ſtipulatione ſeruorum. I.lib.3. tit.18. D.lib.45. tit.1.

De duobus reis ſtipulandi & promittendi. I.lib.3.tit.17.D.lib.45.tit.2. C. lib. 8. tit.40. N.99.coll.7.tit.9.

interdum reiicitur,

De inutilibus ſtipulationibus.I.lib. 3.tit.20.C.lib.8.tit.39.

In ea habetur ratio loci, inquem ſolutio confertur,

De eo quod certo loco dari oportet.D.lib.13.tit.4.

Perſonæ primis obligationibus bifariam accedunt,

vel ſine ſtipulatione, vt in cõſtituto.

De conſtituta pecunia. D.lib.13.tit. 5. C. lib.4. tit.18. N. 115.cap.6.coll.8. tit.12.

vel cum ſtipulatione, vt in fide-iuſsione,

De fide-iuſſoribus.I.lib.3.tit.21.

De fide-iuſſoribus & mandatoribus. C. lib.8. tit.41. D.lib.46.tit.1.N. 4.coll.1.tit.4.

Hactenus de constituendis, nunc de dissoluendis obligationibus.

Dissoluuntur autem variis modis,

Quibus modis tollitur obligatio. I.lib.3.tit.30.

nimirum Solutione,

De solutionibus & liberationibus. C.lib 8.tit.43. D.lib.46.tit.3.

Acceptilatione,

De acceptilationibus. C.lib. 8.tit. 44. D.lib.46.tit.4.

Nouatione & delegatione,

De nouationibus & delegationibus. C.lib.8.tit.42. D.lib.46.tit.2.

Compensatione,

De compensationibus. C.lib.4.tit. 31. D.lib.16.tit.2.

Addictione,

De solutionibus, vt debitore aurum aut pecuniam numeratam non habente addicantur creditori res eius. N.4. cap.2.coll.1.tit.4.

Cessione,

De cessione bonorum. D. lib. 42. tit.3.

Qui bonis cedere possunt. C. lib. 7. tit.71.

Ne quis cogatur bonis cedere. N. 135. coll. 10.

DE ACTIONIBVS IN IVRE PRIVATO.

CAP. XVII.

Actionum nomine, quantum ad ius priuatum attinet, intelliguntur ea quæ ab actore persequendi iuris sui gratia afferuntur, eorum tractatione ex iure publico petenda;

De actionibus. I. lib. 4. tit. 6.

De perpetuis & temporalibus actionibus, & quæ ad hæredes & in hæredes transeunt. I. lib. 4. tit. 12.

De interdictis. I. lib. 4. tit. 15. C. lib. 8. tit. 1.

De interdictis siue extraordinarijs cognitionibus, quæ pro eis competunt. D. lib. 43. tit. 1.

Omnis autem actio vel in rem est, vel in personam.

Quæ in rem est, interdum ratione personarum datur,

De liberali causa. D. lib. 40. tit. 12. C. lib. 7. tit. 16.

De libero homine exhibendo. D. lib. 43. tit. 29. C. lib. 8. tit. 8.

De assertione tollẽda. C. lib. 7. tit. 17.

Si libertus ingenuus esse dicatur. D. lib. 40. tit. 14.

De agnoscendis liberis. D. lib. 25. tit. 3.

De inspiciendo ventre, custodiendoque partu. D. lib. 25. tit. 4.

Si mulier ventris nomine in possessione calumniæ causa esse dicetur. D. lib. 25. tit. 6.

Si ventris nomine muliere in possessionem missa, eadem possessio dolo malo ad alium translata esse dicatur. D. lib. 25. tit. 5.

De liberis exhibendis & ducendis. D. lib. 43. tit. 30.

De liberis exhibendis seu deducendis, lib. 8. tit. 8.

De ingratis liberis. C. lib. 8. tit. 50.

De suspectis tutoribus & curatoribus. I. lib. 1. tit. 26. D. lib. 26. tit. 10. C. lib. 5. tit. 43.

interdum ratione rerum;

Et hæc vel generalis

De condictione triticaria. D. lib. 13. tit. 3.

vel specialis, nimirum ad possessionem siue rei mobilis,

Vtrubi. D. lib. 43. tit. 31.

De glande legenda. D. lib. 43. tit. 28.

siue immobilis,

Vti possidetis. D. lib. 43. tit. 17. C. lib. 8. tit. 6.

De superficiebus. D. lib. 43. tit. 18.

De arboribus cædendis. D. lib. 43. tit. 27.

De aqua, & aqua pluuia arcenda, D. lib. 39. tit. 3.

De damno infecto, & de suggrundis & protectionibus. D. lib 39. tit. 2.

vel ad proprietatem,

siue rei corporalis,

idque aut generaliter:

Ad exhibendum. C. lib. 3. tit. 42. D. lib. 10. tit. 4.

De rei vendicatione. D. lib. 6. tit. 1. C. lib. 3. tit. 32.

De tigno iuncto. D. lib. 47. tit. 3.

Si ager vectigalis vel emphiteuticarius petatur. D. lib. 6. tit. 3.

aut specialiter,

ob vsucapionem:

De Publiciana in rem actione. D. lib. 6. tit. 2.

ob donationem.

De condictione ob causam datorum. C. lib. 4. tit. 6.

De inofficiosis donationibus. C. lib. 3. tit. 29.

De condictione causa data, causa non sequuta. D. lib. 12. tit. 4.

siue rei incorporalis, vt

ob seruitutes reales,

Si seruitus vendicetur, vel ad aliũ pertinere negetur. D. lib. 8. tit. 5.

ob seruitutes personales,

Si vsus fructus petatur, vel ad alium pertinere negetur. D. lib. 7. tit. 6.

Ob successionem,

De inofficioso testamento. C. lib. 3. tit. 28. D. lib. 5. tit. 2.

De tabulis exhibendis. D. lib. 43. tit. 5. C. lib. 8. tit. 7.

Quemadmodum teſtamenta aperiantur, & deſcribantur, & inſpiciantur. C. lib. 6. tit. 32.

Teſtamenta quemadmodum aperiantur, inſpiciantur, & deſcribantur. D. lib. 29. tit. 3.

De ſucceſſoribus eorum, qui in Africa degunt. N. 36. coll. 10.

Si omiſſa ſit cauſa teſtamenti. C. lib. 6. tit. 39.

Si quis omiſſa cauſa teſtamenti, ab inteſtato vel alio modo poſſideat hæreditatem. D. lib. 29. tit. 4.

De in rem miſſione tollenda. C. lib. 6. tit. 43.

Quorum bonorum. D. lib. 43. tit. 2. C. lib. 8. tit. 2.

De petitione hæreditatis. D. lib. 5. tit. 3. C. lib. 3. tit. 31.

Si pars hæreditatis petatur. D. lib. 5. tit. 4.

De fidei-commiſſaria hæreditatis petitione. D. lib. 5. tit. 6.

Si minor ab hæreditate ſe abſtinuerit. C. lib. 2. tit. 39.

De poſſeſſoria hæreditatis peti-

tione. D. lib. 5. tit. 5.

Quorum legatorum. C. lib. 8. tit. 3. D. lib. 43. tit. 3.

In personam actio dirigitur aduersus eum qui obligatus est vel ex contractu, vel ex quasi contractu, vel ex delicto vel ex quasi delicto,

Ex contractu vel nominato, vel innominato.

Ex contractu nominato vt ex mutuo,

Si certum petatur. C. lib. 4. tit. 2.

De rebus creditis, & si certum petatur, & de condictione. D. lib. 12. tit. 1.

De certi condictione. D. lib. 12. tit. 1.

Ex commodato.

Commodati, vel contra. D. lib. 13. tit. 6.

Ex deposito,

Depositi vel contra. D. lib. 16. tit. 3. C. lib. 4. tit. 34.

Nautæ, caupones stabularij vt recepta restituant. D. lib. 4. tit. 9.

Ex venditione & emptione,

De actionibus empti & venditi. D. lib. 19. tit. 1. C. lib. 4. tit. 49.

De euictionibus, & duplæ stipulatione. D. lib. 21. tit. 2.

De euictionibus. C. lib. 8. tit. 41.

Creditorem euictionem pignoris non debere. C. lib. 8. tit. 46.

De ædilitio edicto, & redhibitoria, & quanto minoris actione. D. lib. 21. tit. 1.

De ædilitjis actionibus. C. lib 4. tit. 58.

De æstimatoria. D. lib. 19. tit. 3.

Ex locatione & conductione,

Locati, conducti. D. lib. 19. tit. 2.

De precario & Saluiano interdicto. C. lib. 8. tit. 9.

De Saluiano interdicto. D. lib. 43. tit. 33.

De migrando. D. lib. 43. tit. 32.

De suffragio. C. lib. 4. tit. 3.

Ex emphitheusi,

De condictione ex lege. C. lib. 4. tit. 9. D. lib. 13. tit. 2.

Si emphiteuta per biennium in soluendo canone cessauerit. N. 120. cap. 8. coll. 9. tit. 3.

Ex mandato,

Mandati. C. lib. 4. tit. 55. D. lib. 17. tit. 1.

Ex ſocietate,

Pro ſocio. D. lib. 17. tit. 2. C. lib. 4. tit. 37.

Ex nuptijs,

De rei vxoriæ actione in ex ſtipulatu actionem trãsfuſa, & de natura dotibus præſtita. C. lib. 5. tit. 13.

Soluto matrimonio quemadmodum dos petatur. D. lib. 24. tit. 3. C. lib. 5. tit 18.

Si dos conſtante matrimonio ſoluta fuerit C. lib. 5. tit. 19.

De dote poſt diuortium reſtituenda. Dec. lib. 4. tit. 20.

Ne pro dote mulieris bona quondam mariti addicantur, id eſt, in ſolidum dentur. C. lib. 5. tit. 22.

De dote non numerata. N. 100. cap. 1. coll. 7. tit. 10.

De dote cauta non numerata. C. lib. 5. tit. 15.

De dote ſcripta, & non numerata vel præſtita. N. 2. cap. 5. coll. 1. tit. 2.

De tempore non ſolutæ pecuniæ ſuper dote. N. 100. coll. 7. tit. 10.

Si per maritum ſteterit, quominus dos ei ſolueretur. N. 9. cap. 2. coll.

7.tit. 5.

Vt dos primæ vxoris præferatur doti secundæ vxoris, siue ipsa siue liberi eius agant. N. 91.cap.1.coll.7.tit.5.

De inofficiosis dotibus. C. lib. 3. tit. 30.

De impensis in res dotales factis. D. lib. 25. tit. 1.

Rerum amotarum. C. lib. 5.tit. 21.

De actione rerum amotarum. D. lib. 25. tit. 2.

Ex contractu innominato,

De præscriptis verbis, & in factum actionibus. D. lib. 19.tit. 5. C. lib. 4. tit. 64.

Ex quasi contractibus, & primũ,
Ex negotiorum gestione,

De negotijs gestis. D. lib. 3.tit. 5. C. lib. 2. tit. 19.

Ex tutela siue ex cura:
Quæ autem inde nascitur actio,
Vel pupillo, seu minori datur aduersus tutorem aut curatorem.

Arbitrium tutelæ. C. lib. 5. tit. 51.

De tutelæ, & rationibus distrahendis, & vtili curationis causa actione. D. lib. 27. tit. 3.

De agentibus vel conueniendis vno vel pluribus. D. lib. 26. tit. 7.

Si ex pluribus tutoribus omnes vel vnus agere pro minore vel conueniri poſſint. C. lib. 5. tit 40.

De diuidenda tutela, & pro qua parte quiſque tutorum conueniatur. C. lib. 5. tit. 52.

Quando ex facto tutoris vel curatoris minores agere, vel conueniri poſſunt, C. lib. 5. tit. 39. D. lib. 26. tit. 9.

Si tutor vel curator non geſſerit C. lib. 5. tit. 45.

De eo qui pro tutore vel qui pro curatore negotia geſſit. D. lib. 27. tit. 5.

aut hæredem eius

De hæredibus tutorum vel curatorum. C. lib. 5. tit. 54. D. lib. 27. tit. 7.

aut fideiuſſorem,

De fideiuſſoribus tutorum vel curatorum. C. lib. 5. tit. 57.

De fideiuſſoribus & nominatoribus. D. lib. 27. tit. 7.

Si mater indemnitatem promiſit.

C. lib. 5. tit. 46.

Aliquando aduersus magistratum,

De magistratibus conueniendis. C. lib. 5. tit. 75. D. lib. 27. tit. 8.

Ad vsuras pupillares,

De vsuris pupillaribus. C. lib. 5. tit. 56.

Vel competit tutori seu curatori, aduersus pupillum, seu minorem,

De contrario iudicio tutelæ. C. lib. 5. tit. 58.

De contraria tutelæ & vtili actione. D. lib. 27. tit. 4.

Ex rei communione,

De qua agitur aut generaliter,

Communia vtriusque iudicij tam familiæ herciscundæ, quam cõmuni diuidundo. C. lib 3. tit. 38.

aut specialiter, idque vel de re vniuersali,

Familiæ herciscundæ. C. lib. 3. tit. 36. D. lib. 10. tit. 2.

De iureiurando à moriente præstito propter mensuram suæ substantiæ. N. 48.

De collationibus. C. lib. 6. tit. 20. N. 18. cap. 7. coll. 3. tit. 5.

De collatione bonorum. D. lib. 37. tit. 6.

De collatione dotis. N. 97. cap. 5. coll. 7. tit. 8.

De dotis collatione. D. lib. 37. tit. 7.

Vt primi matrimonij filij cum alijs capiant lucra. N. 22. cap. 9. coll. 4. tit. 1.

Vt parentes studeant æqualitatem inter liberos primi & secundi matrimonij seruare. N. 22. cap. 26. coll. 4. tit 1.

De his qui res suas filijs distribuere volunt. N. 18. cap. 8. coll. 3. tit. 5.

De testamentis imperfectis à parentibus in filios factis: de diuisione rerum à filijs coram parente, & de eius facultatibus facta & subscripta N. 107. coll. 8. tit. 3.

vel de particulari.

Communi diuidundo. C. lib. 3. tit. 37. D. lib. 10. tit. 3. ✝

Ex vicini fundi vsurpatione,

Finium regundorum. C. lib. 3. tit. 39. D. lib. 10. tit. 1.

De termino

De termino moto. D. lib. 47. tit. 21.

Ex aditione hæreditatis.

Si hæres legata ſoluere noluerit. N. 1. cap. 1. coll. 1. tit. 1.

Vt legata intra annum modis omnibus præſtentur. N. 1. cap. 4. coll. 1. tit. 1.

De legatis præſtandis contra tabulas bonorum poſſeſſione petita. D. lib. 37. tit. 5.

Vt legatorum ſeu fidei commiſſorum ſeruandorum cauſa caueatur. D. lib. 36. tit. 3.

Vt in poſſeſſione legatorum, vel fidei-commiſſorum cauſa eſſe liceat. D. lib. 36. tit. 4.

Ex indebiti acceptione.

De condictione indebiti. C. lib. 4. tit. 5. D. lib. 12. tit. 6.

Ex iuriſiurandi delatione,

De rebus creditis & iureiurando. C. lib. 4. tit. 1.

Ex indebiti promiſsione,

De condictione ex lege, & ſine cauſa, vel iniuſta cauſa. C. lib. 4.

tit. 9.

De condictione ob turpem vel iniustam causam. D. lib. 12. tit. 5. C. lib. 4. tit. 7.

De condictione sine causa. D. lib. 12. tit. 7.

Ex negotiis, quæ à seruis aut à filiisfamilias gesta sunt,

vel sciente domino, aut patre:

Quod cum eo, qui in aliena potestate est, negotium gestum esse dicetur. D. lib. 14. tit. 5. I. lib. 4. tit. 7.

Quod cum eo, qui in aliena potestate est, negotium gestum esse dicetur, siue de peculio, siue quod iussu, aut de in rem verso. C. lib. 4. tit. 26.

Quod iussu. D. lib. 15. tit. 4.

De exercitoria actione. D. lib. 14. tit. 1.

De institoria & exercitoria actione. C. lib. 4. tit. 25.

De institoria actione. D. lib. 14. tit. 3.

De tributoria actione. D. lib.

14. tit. 4.

De peculio. D lib. 15. tit. 1.

De castrensi peculio. D. lib. 49. tit. 17.

Quando de peculio actio annalis est. D. lib. 15. tit. 2.

Vel ignorante,

De in rem verso. D. lib. 15. tit. 3.

Ex delicto actiones sunt hæ, vt

Ex furto,

De condictione furtiua. D. lib. 13. tit. 1.

Furti aduersus nautas, caupones, stabularios. D. lib. 47. tit. 5.

Ex rapina,

Vnde vi. C. lib. 8. tit. 4.

De vi & vi armata. D. lib. 43. tit. 16.

Quod vi aut clam. D. lib. 43. tit. 29

Ex quasi delicto, vt

Ex facto vicini,

De operis noui nunciatione. D. lib. 39. tit. 1.

De noui operis nunciatione. C. lib. 8. tit. 11.

De remiſſionibus. D. lib. 43. tit. 25.

Ex læſione, hinc Reſtitutio

De in integrum reſtitutionibus. D. lib. 4. tit. 1.

quæ datur interdum ob ætatem,

De in integrū reſtitutione minorum viginti quinque annis C. lib. 2. tit. 22.

De filio familias minore. C. lib. 2. tit 23.

De minoribus viginti quinque annis. D. lib. 4. tit. 4.

ob libertatem,

Si aduerſus libertatem. C. lib. 2. tit. 31.

ob vſucapionem,

Si aduerſus vſucapionem. C. lib. 2. tit. 36.

ob donationem,

Si aduerſus donationem. D. lib. 2. tit. 30.

ob hæreditatem

Si minor 25. annis reſtitutionem aduerſus aditionem hæreditatis petere voluerit. N. 119. cap. 6. coll. 9. tit. 2.

Si vt omissam hæreditatem, vel bonorum possessionem, vel quid aliud acquirat. C. lib. 2. tit. 40.

Ob mutuum,

Ad S. C. Macedonianum. C. lib. 4. tit. 28.

De S. C. Macedoniano. D. lib. 14. tit. 6.

Si aduersus creditorem. C. lib. 2. tit. 38.

Ob venditionem,

Si aduersus venditionem. C. lib. 2. tit. 28.

Ob dotem:

Si aduersus dotem. C. lib. 2. tit. 34.

Ob diuisionem, &

Ob transactionem:

Si aduersus transactionem, vel diuisionem in integrum minor restitui velit. C. lib. 2. tit. 32.

Ob delictum,

Si aduersus delictum. C. lib. 2. tit. 35.

Ob pignus,

Si aduersus venditionem pigno-

rum. C.lib. 2. tit. 29.

Ob solutionem,

Si aduersus solutionem à tutore vel à se factam. C.lib. 2. tit. 33.

Ob iudicatum,

Si aduersus rem iudicatam restitutio postuletur. C. lib. 2. tit. 27.

nec minori nocet tutoris præsentia,

Si tutor vel curator interuenerit. C. lib. 2. tit. 25.

neque aduersarijs fauor.

Si aduersus fiscum. C. lib. 2. tit. 37.

Secus in minore, qui se maiorem dixit,

Si minor se maiorem dixerit, vel maior probatus fuerit. C. lib. 2. tit. 43.

vel ætatis veniam impetrauit,

De his qui veniam ætatis impetrauerunt. C.lib.2.tit.45.

vel maior factus ratum habuit,

Si maior factus ratum habuerit. C. lib.2.tit.46.

Si maior factus alienationem factam sine decreto, ratam habuerit. C.

lib.5.tit.74.

vel antea restitutionem petiit, nec obtinuit,

Si sæpius in integrum restitutio postuletur. C.lib.2.tit.44.

Secus etiam in fideiussore minoris,

De fideiussoribus minorum. C.lib.2.tit.24.

Interdum ob sexum, & læsionem,

Ad S. C. Velleianum. D.lib.16.tit.1. C.lib.4.tit.29.

De intercessionibus mulierum. N.134.cap.5.coll.9.tit.9.

Interdum ob solam læsionem, vt restitutio quæ maiori datur in certis causis,

Ex quibus causis maiores viginti quinque annis in integrum restituuntur. D.lib.4.tit.6.

Quibus ex causis maiores in integrum restituuntur. C. lib. 2. tit. 54.

nonnunquam enim repellitur,

Si in communi eademque causa in integrum restitutio postuletur. C.lib.

2.tit.26.

Qui & aduersus quos in integrum restitui non possunt. C. lib. 2. tit. 42.

Secus in militibus, & iis qui Reipub. causa absunt,

De restitutionibus militum, & eorum qui Reipub. causa absunt. C. lib. 2. tit. 51.

& vxoribus eorum,

De vxoribus militum, & eorum qui Reipub. causa absunt. C. lib. 2. tit. 52.

Cum autem datur restitutio & hæredibus competit,

De tẽporibus in integrum restitutionis tam minorum, & aliarum personarum quæ restitui possunt, quàm etiam hæredum eorum. C. lib. 2. tit. 53.

& ea conditione, vt quisque integrum ius suum recipiat,

De reputationibus quæ fiunt in iudicio in integrum restitutionis. C. lib. 2. tit. 48.

nec aliter consequi poßit,

In quibus causis restitutio in integrum non est necessaria. C. lib. 2. tit. 41.

Ex noxa,

De noxalibus actionibus. C. lib. 3. tit. 41. D. lib. 9. tit. 4. I. lib. 4. tit. 8.

Ex pauperie,

Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur. D. lib. 9. tit. 1.

Ex accessoriis obligationibus, vt

Ex pignore,

De pignoratitia actione vel contra. D. lib. 13. tit. 7. C. lib. 4. tit. 24.

De crimine stellionatus. C. lib. 9. tit. 34.

Stellionatus. D. lib. 47. tit. 20.

Quæ in fraudem creditorum facta sunt, vt restituantur. D. lib. 42. tit. 9.

De reuocandis his, quæ in fraudem creditorum alienata sunt. C. lib. 7. tit. 75.

Si vendito pignore agatur. C. lib. 8. tit. 30.

Si antiquior creditor pignus vendiderit. C.lib. 8.tit.20.

Qui potiores in pignore vel hypotheca habeantur, & de his qui in priorum creditorum locum succedunt. D. lib.20.tit.4.

Qui potiores in pignore habeantur. C.lib.8. tit.18.

Vt exactione instante dotis primæ & secundæ &c. N. 91. coll. 7. tit. 5.

De his qui in priorum creditorum locum succedunt. C.lib.8.tit.19.

De priuilegiis creditorum. D. lib. 42.tit.6.

De priuilegio dotis, & creditorum ex causa militiæ emptæ. N.97.cap.3. coll.7.tit.8.

De priuilegio dotis. C. lib.7. tit. 74.

De priuilegiis dotis hæreticis mulieribus non præstandis. N.109 coll. 8.tit.5.

De bonorum separationibus. D. lib.42.tit.7. C.lib.7.tit.72.

FINIS.

LECTOR AD LIBELLVM

Belle libelle, precor, tenui tam cortice, magni
Quid clausum teneas implicitúmque doce,
Anne viros aut arma canis? num dulcia rura?
Num veteres Thebas? Pergama num recinis?
Culte libelle, precor, referas quæ condita paruo
Cortice rara premis, sunt ea magna, reor.
An Romana probas? num currus Cæsaris? aut res,
Acta vel Henrici num memoranda refers?
An quid dignius his nosti, si tanta relinquis?
Li. Inquis. Le. Dignius est Rege! libelle, tace.
Tu paucis potis es verbis perstringere maius!
Li. Ius. Le. Cœlo Astræam quis reuocare potest!
Li. Est. Le. Cum tenuis sacrum, tibi publica, priua
Hæc non in sunt? Li. sunt. Le. cunctáque tu premis? Li. his.
Le. Cultum sacra petunt, & honorem publica, priuis
Gratus amor, tentas hæc recitare? quid? Li. Id.
Le. Non datur hæc cuiquam mortali tradere iura;
Astræa superum nunc habitante domos.
Non opis est ideò grates tibi soluere dignas,
Immortale decus cùm mereatur opus.

M. M. M.

INDEX CAPITVM.

LIB. I.

LIB. II.